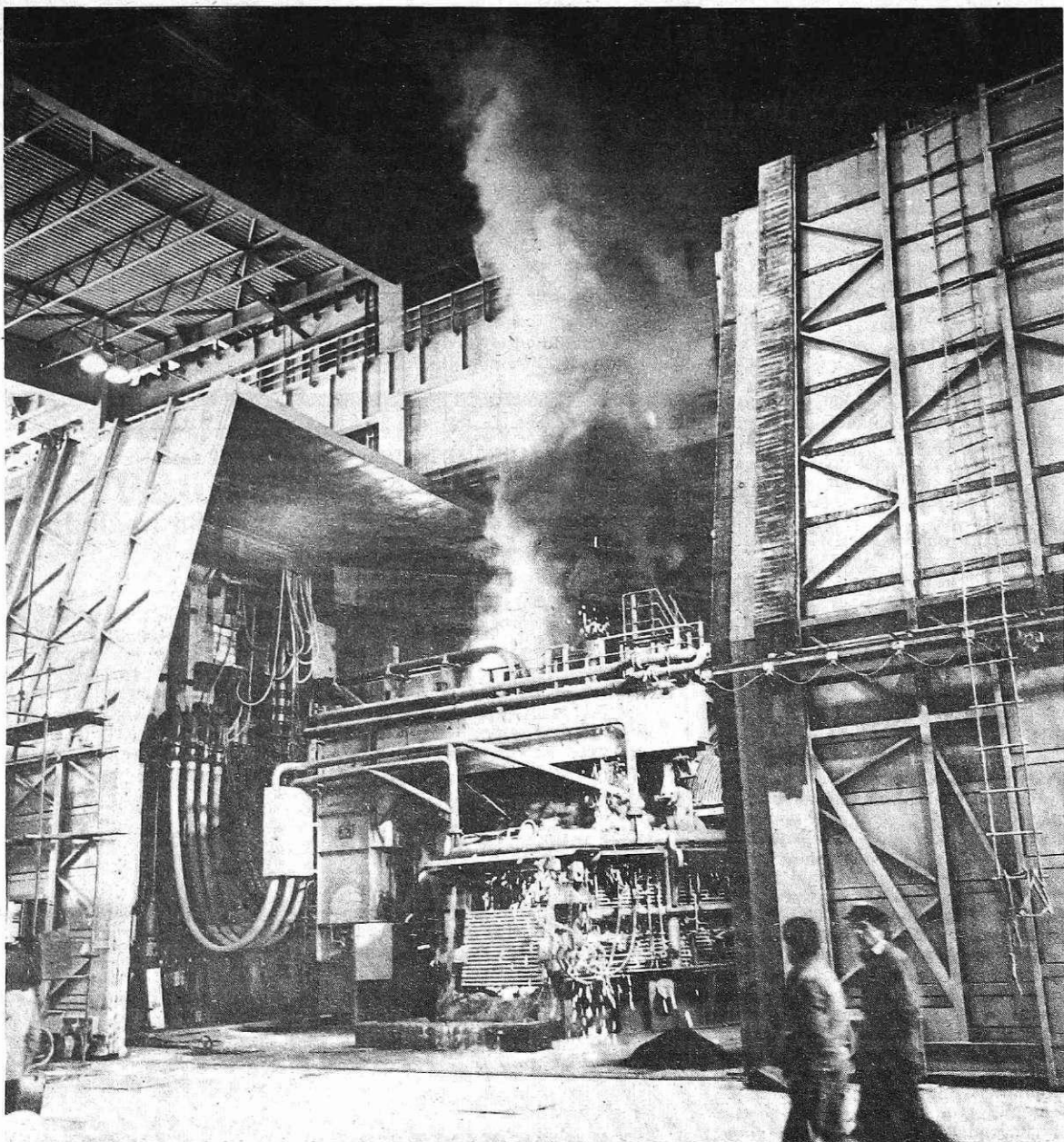


ŽELEZAR

Jesenice, 2. aprila 1987

Številka: 13 ● XXXVI

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25. letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik Dare Bradaškja, lektorica — novinarka Cvetka Martinič, novinarka Lilijana Kos, novinar — fotoreporter Borut Grce, novinarka Tanja Kastelic administracija — Mira Keserovič in Đinka Čatak. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavak in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.



Nova elektropeč med obratovanjem (foto: I. Kučina)

Delegati vseh treh zborov skupščine občine Jesenice o tretjem samoprispevku

Prihodnji četrtek, 9. aprila, se bodo na skupni seji najprej sestali zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor, za tem pa še na ločenih sejah zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti Skupščine občine Jesenice. Osrednja točka dnevnega reda bo razprava in sklepanje o razpisu referenduma za uvedbo tretjega samoprispevka v občini za posodobitev in razširitev prostorov Centra srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah. Razen tega bodo razpravljali in sklepali še o nekaterih drugih zadevah.

Delovni ljudje in občani s stalnim bivališčem v občini po 1 %

V utemeljitvi predloga sklepa o razpisu referenduma o uvedbi tretjega samoprispevka v občini za posodobitev in razširitev prostorov Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice, ki jo podaja občinska konferenca SZDL Jesenice, je kratka informacija o rezultatih dosedanjih dveh občinskih samoprispevkov in prepričljiva razlaga o potrebi uvedbe tretjega. O vsem tem je bilo v našem glasilu že precej zapisanega v času javnih razprav o samoprispevku, zato bomo navedli le nekaj podatkov.

S prvim samoprispevkom smo delovni ljudje in občani v letih 1976—1981 združevali po 2 %, z drugim od leta 1981 do leta 1986 po 1,5 % za gradnjo prepotrebne prostora za osnovne šole in vzgojnovarstvene organizacije na vsem občinskem območju. V občini smo dobili precej novega prostora in zelo izboljšali delovne pogoje v osnovnih šolah in predšolskih vzgojnovarstvenih organizacijah.

Uspešnost prvih dveh samoprispevkov je bil prav gotovo motiv, da

so delegati v zboru krajevnih skupnosti še pred iztekom drugega predlagali, da bi nadaljevali s tretjim občinskim samoprispevkom. Že pri združitvi treh jeseniških srednjih šol je bila v elaboratu sprejeta usmeritev, da se zaradi izboljšanja pogojev vzgojnoizobraževalnega dela morajo vse tri šole združiti pod eno streho. To pa je mogoče le z dograditvijo ustreznega prizidka pri nekdanji Metalurški industrijski šoli na Jesenicah, za kar naj bi bil tudi namenjen tretji občinski samoprispevek. Sedaj se namreč učenci Centra srednjega usmerjenega izobraževanja usposabljaajo na treh lokacijah in se ne glede na vreme večkrat med poukom selijo iz ene stavbe v drugo, kar precej moti kakovost dela in draži stroške šolanja.

Center srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice je po združitvi prejšnjih treh srednjih šol obdržal vseh šest izobraževalnih usmeritev: metalurško, kovinsko, elektro, naravoslovno-matematično, družboslovno in zdravstveno, v katerih se usposablja 1.100 učenec in učencev, večinoma iz jeseniške in radovljiške občine. Še zlasti je razveseljivo, da se v Center vključuje vedno več

učencev iz jeseniške občine, saj jih je v tem šolskem letu kar 64 %, kar kaže, da je za učence in starše bistvena prednost šolanja, štipendiranja in zaposlitve v domačem kraju. In to še zlasti, ker se v občini kažejo vedno večje potrebe po čimbolj strokovno usposobljenih delavcih (Železarna Jesenice — Jeklarna 2 in s tem povezano prestrukturiranje nadaljnje predelave; karavanski predor in spremljajoče dejavnosti).

Zaradi težkih gospodarskih razmer in omejevanja naložb na področju družbenih dejavnosti, razen s pomočjo samoprispevka, je edina možnost, da ob Centru dogradimo ustrezen prizidek, s čimer bi bistveno izboljšali in racionalizirali vzgojnoizobraževalno delo, da to uresničimo s pomočjo samoprispevka. Odlaganje bi prav gotovo šlo v škodo strokovnega usposabljanja delavcev, ki jih v občini še kako potrebujemo. Načrti za prizidek so izdelani, predračunska vrednost po cenah iz decembra 1986 pa znaša, vključno z opremo, 1.959.518.000 din, s samoprispevkom pa bi v petih letih zbrali 1.678.000.000 din (po decembrskem izračunu). Z gradnjo prizidka bi sprostili stavbo bivše gimnazije za potrebe jeseniškega osnovnega šolstva in glasbene šole, medtem ko je za osnovno šolo Polde Stražisar predlagana novogradnja montažnega tipa.

V predlaganem odloku o razpisu referenduma o uvedbi tretjega sa-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Stanje projekta Jeklarna 2

Po dobrih 31 mesecih gradnje Jeklarn 2 lahko poročamo o prvem veliki uspehu: 13. marca je bila na elektro peči izdelana in odlita prva šarža jekla. Uspeh je še večji, če upoštevamo zelo neugodne pogoje pri hladnem testiranju in vključevanju predvsem hladilnih sistemov.

Pri temperaturah, ki so padale tudi pod -10 °C se je bilo izredno težko upirati zmrzovanju vode. Tudi gibanje peči s hidravliko in pnevmatiko v takih pogojih ni bilo enostavno. Razna tesnenja cevovodov in priključkov ter mehanske dodelave na peči so montažerji opravljali pod enakimi pogoji. Testiranje je trajalo dva tedna dalj, kot je bilo načrtovano. Skupaj s strokovnjakom MDH, ki je vodil testiranje, smo se odločili, da morajo vse funkcije pečnega transformatorja, hidravlike, pnevmatike, hladilnih sistemov, gibanja peči in drugih pomožnih naprav delovati brezhibno in avtomatsko. S tem je bila zagotovljena potrebna varnost naprav in delavcev ob njih.

Začetek vročega testiranja peči je uspel. Do 25. marca je bilo izdelanih 10 šarž in 680 ton jekla.

Testiranje se bo nadaljevalo, vendar še vedno z zmanjšano močjo pečnega transformatorja, ker nimamo na razpolago celotne moči iz omrežja. Računalnik transformatorja v RTP Okroglo še ni urejen, pa tudi kompenzacija jalove energije v RTP Jeklarna 2 še ni vključena v celoti.

Druge ovira za normalno testno proizvodnjo je transport legur na peč. Brez mehaniziranega dodajanja legur je nemogoče izdelovati legirana jekla, saj je v vsako šaržo treba dodati več teh dodatkov. Sistem transporta močno zamuja zaradi slabega dela Rudisa z izvajalci, predvsem monterjev konstrukcij. Realni rok za pričetek njegove uporabe je sredina aprila.

Ob pričetku vročih testov na peči je treba posebej omeniti prve zelo ugodne rezultate delovanja odprševalne naprave in protihrupne zaščite. Vidnega zapraševanja zraka ni opaziti, čeprav meritve še niso bile izvedene.

Tudi hrup peči pri odprti zaščitni komori se zelo malo prenaša v okolico jeklarn 2, pri zaprti komori ga praktično ni. Tudi tu še niso bile opravljene vse meritve.

Nadaljnje testiranje peči je predvideno ob izdelavi ene do dveh šarž dnevno v marcu in dveh do treh šarž dnevno v aprilu. Od časa do časa bo obratovanje potrebno prekiniti za potrebna popravila ali dograditve. V mesecu aprilu je načrtovana proizvodnja nad 5.000 ton jekla.

Izdelano jeklo se mora, da doseže jeklarna načrtovani ekonomski učinek, dodelati na VOD napravi in vlti na konti livu. Zaradi kasnitve montaže teh dveh naprav bo to mogoče šele v maju.

Ob zadnjem poročanju v februarju smo zaradi obljub Rudisa predvidel dokončanje montaže konec marca in testiranje v aprilu. Že takrat smo dvomili, da bo to mogoče doseči. Ir kot kaže, smo imeli prav. Na VOD napravi so monterji Iskre Kumano izredno počasi montirali jeklene konstrukcije, na katere je montirana oprema. Delno jih je oviral mrz in neizdelana fasada na mestu VOD, ki jo je z veliko zamudo montiral Fakom Skopje. Pomemben vzrok je bil tudi premajhno število delavcev. Zato smo že nekaj mesecev zahtevali od Rudisa, da okrepi ekipo ali vključi drugo organizacijo. To so storili šele pred nekaj dnevi, ko je delo prevzel Monting iz Zagreba. Zaradi teh zamud, bo mogoče montažo končati šele do konca aprila.

Tudi na konti livu obljubljeni termini dobav opreme niso bili izpolnjeni. Del naprav, kot sta vrtljivi stolp in voz za vmesno ponovico, bodo Strojne tovarne Trbovlje dobavile sredi aprila. Če upoštevamo, da na teh napravah ni veliko končnih montažnih del, bo konti liv lahko za pričetek testiranja pripravljen konec aprila.

Dokončuje se tudi montaža adjuštaže in testiranje nekaterih pogonov. Vključiti bo treba še procesno vodenje naprav v drugi polovici aprila, tako da bo do konca aprila adjuštaža lahko testno obratovala. Uporabili bomo slabe iz valjarne bluming.

Na komercialno finančnem področju se zaostrujejo odnosi na relaciji Železarna, Rudis in njegovi izvajalci.

Zaradi zamud ne priznavamo porazitve, pri tem je pa najbolj prizadet montažer opreme EM — Hidromontaža, ki je zadnji in najmanj kriv za slabo delo Iskre, Fakoma in STT. Na žalost Rudis kot generalni izvajalec ne more krivce finančno kaznovati in sredstev prerazporediti. Zato skupno iščemo kompromise in rešitve, da bi dela čimprej dokončali.

*E. Azman

Jeklarna 2
Železarna Jesenice 1987

Uspešen marec

Do 30. marca smo po podatkih statistične službe izdelali 120.197 ton skupne proizvodnje in družbeni plan presegli za 1,9 odstotka, operativni program pa za 4,2 odstotka. Načrtovano količino proizvodnje izpolnjujejo v obratih Plavž, Jeklarna, Valjarna bluming štekel, HV Bela, Profilarna, Žičarna, Jeklovlek in Elektrode.

Na plavžu s 14.276 tonami izdelanega grodlja presegamo plan za 1,7 odstotka.

V jeklarnah 1 in 2 so vlti 41.351 ton jekla, kar je 105 odstotkov operativnega progra-

ma. Elektro jeklarna s 15.445 tonami vltitega jekla dosega planirano količino 94,8 odstotka, SM jeklarna jo presega za 12,7 odstotka — vlti so 25.087 ton jekla. V Jeklarni 2 so izdelali 12 šarž, kar je 819 ton.

Uspešna je tudi prodaja — 29.441 ton končnih izdelkov in storitev. En dan pred koncem meseca presegamo operativni program za 0,6 odstotka. Načrtovano količino izpolnjujejo v obratih: Valjarna bluming štekel (116,2 %), HV Bela (103,8 %), Profilarna (110,2 %), Žičarna (101,9 %) in Jeklovlek (103,4 %).

Seja delavskega sveta Železarne Jesenice

V sredo, 25. marca, se je na 13. redni seji sestal delavski svet Železarne. Na seji so delegati izvedeli, kako poteka izvrševanje sklepov prejšnje seje, seznanili so se s poročilom o izvajanju projekta Jeklarna 2 ter s poročilom volilne komisije Železarne o rezultatih referenduma o združitvi TOZD v delovno organizacijo, obravnavali in sprejeli so poslovno poročilo Železarne Jesenice za leto 1986, potrdili predlog natečaja za podelitev Pantzove nagrade, predlog preimenovanja Obratne ambulante ter imenovanje razpisne komisije. Zadnja točka dnevnega reda je bila namenjena delegatskim vprašanjem.

Zaradi majhne udeležbe in predčasnega odhoda delegatov delavski svet ni mogel veljavno sklepali o vseh točkah dnevnega reda, zato je bila seja prekinjena. Prisotni delegati so kritično ocenili udeležbo na seji delavskega sveta in predlagali, naj o delegatih, ki se se ne udeležijo redno, razpravljajo v njihovih samoupravnih skupinah in ugotovijo vzroke, CPSI pa so zadožili, naj do naslednje seje pripravi analizo prisotnosti delegatov na sejah delavskega sveta, s katero bodo seznanjeni vsi delegati. Domenili smo se da bo nadaljevanje 13. seje delavskega sveta v petek, 27. marca, ko bodo sklepali o preostalih točkah dnevnega reda.

O izvrševanju sklepov prejšnje seje je tudi tokrat poročal predsednik poslovnega odbora. Komisija za vrednotenje del in nalog je prejela v presojo pritožbe delavcev na vrednotenje del in nalog in bo svoja stališča sprotno posredovala delavskemu svetom TOZD in delovnih skupnosti. 13. marca je bila v Jeklarni 2 odlična prva šarža. Referendum o sprejemu samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v DO je bil uspešno izveden 17. marca 1987. Podrobno poročilo o rezultatu referenduma je dala komisija v posebni točki dnevnega reda. Razpisni postopek za imenovanje članov poslovnega odbora za sociološko, pravno in kadrovske področje ter proizvodno in razvojno področje je v izvajanju. Razpisa sta bila objavljena v javnih glasilih. Ostali sklepi 12. seje so realizirani.

Iz prejšnjih sej se še vedno izvajata sklepa o dokončanju razvida del in nalog ter dograditve sistema nagrajevanja. Sprejet je bil sklep, da je do naslednje seje potrebno pripraviti program nalog, opredeliti roke in nosilce nalog. Delegati so sprejeli tudi informacijo o pripravah na spre-

membo sistema nagrajevanja. Ugotovili so, da je nerešenih še nekaj nalog, ki pa se na pobudo poslovnega organa že prednostno rešujejo.

Emil Ažman je delegatom poročal, kako potekajo zaključna dela na projektu Jeklarna 2. V začetku marca, natančneje 13. marca, je bila v Jeklarni odlična prva šarža. Ob tem je bila organizirana tiskovna konferenca, o kateri smo poročali v prejšnji številki Železarja. Na konferenci so novinarji izvedeli vse, kar jih je zanimalo o poteku in pogojih dela ter o pomenu tako velike investicije, kot je Jeklarna 2. Delavski svet daje priznanje vodstvu operativne za uspešno dokončanje prve faze projekta in se zahvaljuje vsem sodelavcem za njihovo prizadevno delo.

Delavci TOZD so na referendumu 17. marca v vseh TOZD sprejeli z večino glasov predlog samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v DO Železarne Jesenice. Značilnosti referenduma so, da je bila udeležba na glasovanju nepričakovano velika, rezultat glasovanja pa je bil izredno nizek, saj je za združitve od 83,4 % glasovalo le 55,5 % delavcev. Tako nizek rezultat je zaskrbljujoč in bi bilo potrebno poiskati in analizirati vzroke zanj.

Za projekt, kot je samoupravna organiziranost, je potrebno sprejeti kar precej samoupravnih aktov. Tako kar prepogosto prihajamo na referendume in delavci že zaradi te prepogostosti glasujejo z odporom. Zato naj bi statut delovne skupnosti in statut delovne organizacije, ki ju je še potrebno sprejeti, pripravili tako, da bodo o njih glasovali na referendumu istega dne. Ponekod se pojavljajo težnje po poenostavitvi volilnega postopka in popuščanje pri doslednem izvajanju volitev, zato naj delegati storijo vse, da bi take težnje preprečili.

Članica poslovnega odbora Jelka Vidaličeva je delegate seznanila s poslovanjem Železarne v letu 1986. Spregovorila je o kazalcih uspešnosti poslovanja, o tem, kakšna je bila proizvodnja v preteklem letu, kakšni so bili finančni in komercialni pogoji poslovanja in kako so na poslovanje vplivali zunanjetrgovinski tokovi. Investicijska dejavnost je bila usmerjena predvsem na projekte Jeklarna 2, finalizacija debele pločevine in lužilnica žice. Omenila je tudi osebne dohodke, njihovo gibanje v lanskem letu in kadrovske probleme.

Delegati so ugotovili, da so vsi delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sprejeli zaključni račun in se z osebnim izjavljanjem odločili za predlagano delitev ustvarjenega dohodka. Delavski svet je sprejel poslovno poročilo delovne organizacije za leto 1986 z nekaj pripombami. Kadrovskega sektorja naj do naslednje seje pripravi poročilo o izvajanju ukrepov za boljšo kadrovskega zasedenost, ki smo jih sprejeli na 8. seji delavskega sveta. Stroški reklame, potovanj in reprezentance so prikazani v poročilih, ki jih obravnava odbor za splošne zadeve in odbor SDK in ni potrebno, da so še en-

krat prikazani v poslovnem poročilu. Poslovodni odbor naj poleg ocene poslovanja Železarne izdela še usmeritve za odpravo negativnih trendov poslovanja v prejšnjem obdobju. Glede na spremenjene zvezne zakone naj strokovna služba pripravi kriterije za izračun produktivnosti, pri čemer naj upošteva spremenjen asortiment.

Jože Kobentar je delegatom poročal o nesreči v Valjarni bluming štel, ki se je zgodila v ponedeljek, 23. marca, in v kateri se je smrtno ponesrečil sodelavec Sejad Seferagić.

Delegati so se strinjali, da delavski svet Železarne Jesenice v skladu s pravilnikom za podelitev Pantzove nagrade razpiše natečaj za podelitev Pantzove nagrade. Pravico do sodelovanja na tem natečaju imajo vsi delavci Železarne pa tudi druge osebe izven Železarne, ki s svojim življenjskim delom na področju metalurške dejavnosti in drugih, ki so vezane na tehnologijo in tehniko, vplivajo na rast delovne organizacije kot celote in s tem prispevajo k uveljavljanju Železarne Jesenice doma in v tujini. Rok prijave je 30. junij 1987, natečaj pa naj se objavi trikrat v glasilu Železar in po enkrat v Gorenjskem glasu in v Delu. Prijave za razpis je treba nasloviti na oddelek za zaščito industrijske lastnine v SEO, prijavi pa mora biti priložena dokumentacija, na osnovi katere bo posebna komisija izbrala nagrajenca.

V Zvezi inženirjev in tehnikov Slovenije so se na podlagi ugotovitve, da je Železarne Jesenice ogromno prispevala k vzgoji kadrov ter k tehnološkemu napredku tako v Sloveniji kot v Jugoslaviji, odločili, da podelijo kolektivu Železarne Jesenice svoje najvišje priznanje, plaketo »14. aprila«. Plaketo je izročil predstavnik Zveze inženirjev in tehnikov, v imenu kolektiva Železarne pa jo je sprejel predsednik poslovnega odbora.

Po poročilu vodje kadrovskega sektorja Joža Kobentarja so delegati sprejeli sklep, da se strinjajo s spremembo imena TOZD Obratna ambulanta v Dispanzer za medicino dela, prometa in športa s tem, da ima Železarne kot ustanovitelj prioriteto pri uporabi storitev ter ostalih potrebnih aktivnosti na področju zdravstvenega varstva.

Izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata je predlagal delavskemu svetu Železarne, naj imenuje komisijo za podelitev Pantzove nagrade, nagrade Novator leta in nagrado za najboljše dosežke na področju varstva pri delu, humanizacije dela in varstva delovnega in bivalnega okolja v naslednji sestavi: Predsednik: Sašo PIBER, Žičarna, člani: Henrik ZUPAN, Jeklarna, Zoran KREJČIĆ, KSI, Aleksander MANDELJČ, Valjarna bluming štel in Janez FALETIĆ, Remontne delavnice.

Delegati so brez pripomb sprejeli predlagani sklep.

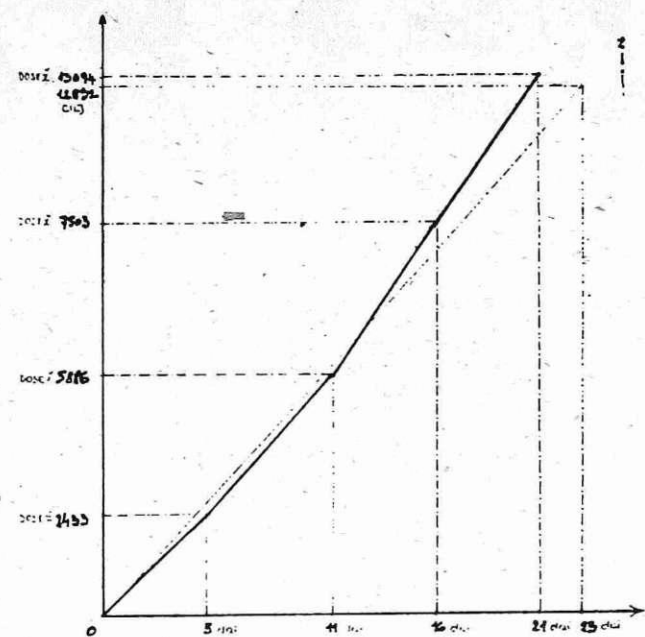
V razpravi po obravnavi točk dnevnega reda so delegati postavili naslednje delegatsko vprašanje:

Kateri samoupravni organ odloča o pritožbah delavcev zaradi določitve osnovne vrednotenja del in nalog?

Delavski svet je sprejel sklep, naj strokovna služba pripravi informacijo z natančnim pojasnilom na delegatsko vprašanje.

CPSI — M. Z.

doseganje skupnega cilja poslovanja



V enaindvajsetih odpretnih dneh smo od načrtovanih 11176 mio din dosegli 13094 mio din, kar je 117 %.

SŽ — ŽELEZARNA JESENICE — z o. sol. o., c. Železarjev 8, 64270 JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1987/88 naslednje štipendije

Usmeritev — program	Stop. zaht.	Štev. razp. štipendij
VISOKE ŠOLE		
dipl. inž. metalurgije	VII	20
dipl. inž. kemije (tehnolog)	VII	2
dipl. inž. strojništva	VII	8
dipl. inž. elektrotehnike	VII	10
dipl. inž. matematike	VII	4
dipl. ekonomist	VII	12
dipl. pravnik	VII	1
VIŠJE ŠOLE		
inž. strojništva	VI	4
inž. elektrotehnike	VI	3
inž. kemijske tehnologije	VI	1
SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE		
METALURŠKA USMERITEV		
4-letni program	V	30
3-letni program (livar, talilec, valjavec)	IV	60
3-letni program — modelni mizar	IV	5
2-letni program	II	20
KOVINSKO PREDELOVALNA USMERITEV		
3-letni in 4-letni program	IV, V	100
2-letni program	II	10
ELEKTROTEHNIŠKA USMERITEV		
4-letni program — energetik	V	10
4-letni program — elektronik	V	10
3-letni program — elektrikar	IV	30
KEMIJSKA USMERITEV		
4-letni program	V	6
NARAVOSLOVNO-MATEMATIČNA USMERITEV (CSUI Jesenice)	V	20
GRADBENA USMERITEV		
3-(2)-letni program	V	5
KULturna USMERITEV		
4-letni program — fotograf	V	1
GOSTINSKO TURISTIČNA USMERITEV		
3-letni program — kuhar	IV	2
3-letni program — natakar	IV	2

1. Kandidati zaprosijo za štipendijo s posebnim obrazcem »Vloga za štipendijo v Železarni Jesenice«, ki ga je priredila Železarne za svoje potrebe in ga je mogoče dobiti na vseh osnovnih šolah, Centru srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice in kadrovskega sektorja Železarne Jesenice ali z obrazcem DZS 8.40, ki ga kupijo v knjigarni.

2. Osebnih dohodkov staršev za leto 1986 vpišejo delovne organizacije, v katerih so starši zaposleni; višina otroškega dodatka se posebej označi, sicer se smatra, da ga kandidat ne prejema.

Podatkov o osebnih dohodkih staršev ni treba vpisati učencem, ki so se vpisali v dve in triletno programe Centra srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah.

Za starše, ki so upokojeni, je treba priložiti odrezek pokojnine za december 1986 in napisati, če so upokojeni železarne.

3. Fotokopijo zadnjega šolskega spričevala oz. potrdila o opravljenih izpitih predložijo vsi kandidati ob zaključku šolskega leta oz. najkasneje do 30. junija 1987.

4. Kandidati naj prijave za štipendijo po možnosti oddajo do 31. maja 1987 na kadrovskega sektorja Železarne Jesenice.

ŽELEZARNA JESENICE
KADROVSKI SEKTOR

Pojasnilo 2

V 12. številki Železarja je bilo objavljeno Pojasnilo, v katerem je Stanko Čop s sektorja novogradenj napisal, da na tiskovni konferenci o Jeklarni 2 njene elektroobločne peči ni primerjal s SM pečmi in plavžema, kot da je bilo 20. mrca objavljeno v Delu.

Tega na konferenci res ni rekel, vendar tega tudi nisem napisala. V članku je bilo napisano, da je o tem govoril med ogledom Jeklarni 2.

Vlasta Felc
Delo

Popravek in pojasnilo

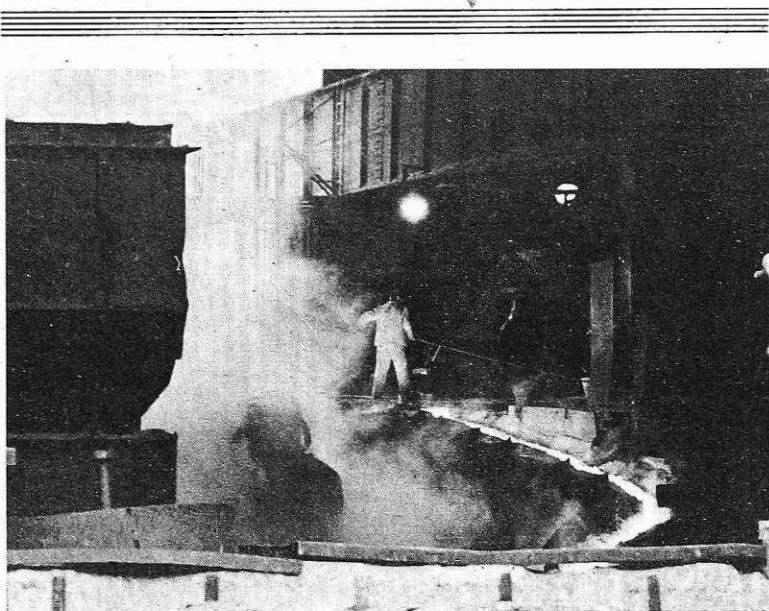
V prejšnji številki Železarja, je v preglednici o izidu zadnjega referenduma prišlo do napak. Odstotek glasovanja ZA sprejem akta v TOZD Tehnične dejavnosti bi se moral pravilno glasiti 50,05 in ne 50,5.

Zaradi tako neprepričljivega izida na referendumu so nekateri delavci podvomili v pravilnost dela volilne komisije in volilnih odborov v TOZD Tehnične dejavnosti.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja je zato opravil naknadni pregled postopkov in dela volilnih odborov ter ugotovil, da so prikazani rezultati regularni in da ni prihajalo do kakršnih koli nepravilnosti pri delu volilnih odborov in da je potekalo skladno s pismenim navodilom za potek zadnjega referenduma.

Občni zbor ED

Redni občni zbor Elektrotehniškega društva Jesenice bo v petek, 3. aprila, ob 18. uri v spodnjih prostorih Kazine. UO Elektrotehniškega društva



Pri plavžu (foto: I. Kučina)

Razpis računalniškega tečaja

DELO Z BESEDILI

Tečaj bo trajal štiri popoldneve, skupno 15 ur. Delo bo potekalo na računalniku tipa SOKOL (PC kompatibilne) s programom Word Star. Če bo dovolj prijav, bomo sočasno organizirali tečaj OBDELOVALNIKA TESTA na osebnih računalnikih Spectrum in Commodore (Tasword, Easy...).

Rok prijave: do 20. aprila na enoti za izobraževanje ob delu 82-171 int. 21 ali 22 oziroma Železarne Jesenice 3564 int. 21. ali 22.

Seja delavskega sveta Železarne Jesenice

Prvič letos so se v drugi polovici marca sestali člani odbora za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarne. Obravnavali so izvajanje sklepov prejšnje seje, sklad skupne porabe za leto 1987, poročilo o izobraževanju za šolsko leto 1986/87, poročilo o izobraževanju ob delu, razpis štipendij za šolsko leto 1987/88, vloge iz naslova izobraževanja, vloge iz naslova družbenega standarda, predlog za povišanje cen bonov za prehrano in predlog za povišanje cen solat.

Že v uvodu velja omeniti, da je bila odboru v sestavi sedanjega mandata podeljena plaketa Kurirski smuk v znak podpore gojenja tradicij NOB.

Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnjih sej je odbor ugotovil, da TOZD Družbeni standard še ni pripravljen predloga višine (za obravnavo na samoupravnih organih) prispevka TOZD, delovnih skupnosti in zunanjih delovnih organizacij za čaj, ki bi ga vsi delavci dobivali v kantinah Železarne brezplačno. TOZD Družbeni standard že sedaj v vseh kantinah omogoča, da delavci brezplačno dobijo čaj iz posebno toplotno ogrevanih čajnikov.

Odbor se je seznanil z odgovorom

CPSI o pristojnosti odbora za kadre in družbeni standard glede določitve cen stanarin in artiklov v prosti prodaji. Seznanil se je tudi z ukrepi vodstva TOZD Družbeni standard zaradi neupoštevanja dogovorjenih urnikov prihoda na malico delavcev zunanjih delovnih organizacij v Železarni.

Po temeljiti razpravi o predlogu delitve sredstev sklada skupne porabe za leto 1987 je odbor sprejel sklep, da se v predlog vnese nova postavka, in sicer praznovanje 8. marca. Višino sredstev za to postavko določi strokovna služba. Strokovna služba mora do naslednje seje tudi ugotoviti, kolikšna je višina sredstev od obresti sklada skupne porabe za

leto 1986. Potreb po IV in AZ sredstvih ne more za sklad skupne porabe načrtovati odbor, ampak jih morajo načrtovati uporabniki. Vodjo oddelka za družbeni standard so zadovoljili, da obvesti TOZD Družbeni standard, da mora sam poiskati ustrezne vire za obnovo, ker tega denarja ne more črpati iz sklada skupne porabe.

Odbor je obravnaval in sprejel poročilo o izobraževanju za šolsko leto 1986/87. Kadrovskemu sektorju je predlagal, da na področju izobraževanja še naprej izvaja take aktivnosti kot sedaj.

Obravnaval in sprejel je tudi poročilo o izobraževanju ob delu ter se strinjal s priporočili odborov za delovna razmerja TOZD, da se izobraževanje ob delu izvaja skladno s potrebami TOZD.

Nadalje je obravnaval in sprejel kriterije za odobritev štipendij v šolskem letu 1987/88. Razpis štipendij za šolsko leto 1987/88 je bil že objavljen v Železarju 19. marca. Pooblastil je tudi kadrovski sektor, da s kandidati za štipendije za dvoletne in triletne programe sproti sklepa pogodbe o štipendiranju in o tem odbor samo obvešča.

Vse vloge iz naslova izobraževanja je odbor obravnaval in pozitivno rešil.

Obravnaval je tudi vloge iz naslova družbenega standarda in ni odobril sredstev naslednjim društvom: Invalidskemu športnemu društvu Olimpija, Galeriji Škuc Ljubljana, Šahovski zvezi Slovenije, Turističnemu društvu Dovje-Mojstrana, Balinarskemu športnemu klubu Rudi Bašelj, Društvu invalidov Jesenice (sredstva dobi klub v Železarni) in Društvu psoriatikov Slovenije. Tudi Društvu strojnih inženirjev in tehnikov Jesenice ni odobril dodatnih sredstev, ker je društvo že vključeno v sklad skupne porabe.

Potrdil je tudi povišanje cen bonov, povišanje cen čaja in povišanje cen solate. Nove cene veljajo od 15. februarja oziroma od 15. marca, in sicer:

— nakupna vrednost bona za delavce tujih delovnih organizacij se poviša od 760 din na 900 din od 15. februarja dalje in se koristi za nakup pripravljenih toplih ali hladnih obrokov,

— nakupna vrednost bonov za delavce CSUI se poviša od 560 din na 700 din, in sicer od 15. marca dalje s tem, da velja bon za artikle v prosti prodaji 500 din,

— za delavce Železarne velja vrednost bona 500 din za nakup artiklov v prosti prodaji, oziroma za nakup hladnega ali toplega obroka od 15. marca dalje,

— za delavce, ki se zaradi oddaljenosti delovnih mest ne morejo hraniti v delilnicah Železarne, velja od 15. marca dalje vrednost potrdil za nakup 16.100 din mesečno oziroma 700 din dnevno,

— cena čaja v delilnicah Železarne se od 25. februarja dalje poviša od 100 din/l na 120 din/l,

— cene solat se od 25. februarja dalje povišajo, in sicer:

fižolova solata	180
stročji fižol v solati	160
fižolova solata z zeljem	140
kislo zelje v solati	130
rdeča pesa	160
krompirjeva solata	120
srbska solata	100
zeljnata solata	100
krompirjeva solata z zeljem	120
kumare s krompirjem	130
paradižnik v solati	160
mešana solata	
(paprika, paradižnik)	180
mešana solata	
(kislo zelje, srbska)	130
fižolova solata z redkvico	160

Na koncu seje je odbor sprejel še sklep, naj do naslednje seje oddelek za družbeni standard pripravi poročilo po podatkih iz TOZD, o opravičenosti odsotnosti delavcev v času tekmovalij v Planici. Odsotnost naj bo prikazana tudi vrednostno.

CPSI-DiH

Obvestilo!

TOZD in druge delovne organizacije mnogokrat od naše poklicne gasilske in ršeevalne službe zahtevajo čiščenje kanalizacije raznih profilov pod visokim pritiskom. Obveščamo jih, da za tako čiščenje mi nimamo ustrezne opreme.

Vse uporabnike obveščamo, da lahko naročijo čiščenje kanalizacije pri Komunalnem gospodarstvu občine Radovljica — delovna enota Radovljica, ki razpolaga z ustreznimi napravami za čiščenje kanalizacij raznih profilov s pritiskom do 100 barov.

Interesenti naj svoje potrebe sporočijo do 15. aprila 1987 na navedeni naslov. Želje navedite v naročilnici hkrati s točno terminsko opredelitvijo (datum, mesec in ali želite čiščenje večkrat na leto).

Vsa pojasnila dobite pri Marjanu Poru ☎ 75-372 ali 75-373.

Vodstvo PGRS
Železarne Jesenice

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

OD 6. DO 12. APRILA

6. aprila, Vladimir OBLAK, Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1 a, ☎ 81-727.
7. aprila, Jože OSVALD, Livarna, Rateče 21, ☎ 88-012.
8. aprila, Miloš PIŠČANEC, O P P, Jesenice, Prešernova 23, ☎ 83-803.
9. aprila, Janko PERNE, vodja inv. razvoja, Jesenice, Titova 20, ☎ 81-904.
10. aprila, Janez POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Jesenice, Hrušica 12.
11. aprila, Boris PESJAK, F R S, Žirovnica, Breg 154, ☎ 80-231.
12. aprila, Ernešt PUŠNIK, vodja komercialne, Jesenice, Hrušica 138.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 6. 4.	Božidar Černe	Ivan Slamnik
Torek — 7. 4.	Marjan Trontelj	Alojz Mesec
Sreda — 8. 4.	Berti Krapež	Mirko Zupan
Četrtek — 9. 4.	Pavel Zupan	Ivan Senveter
Petek — 10. 4.	Stane Eržen	Rado Legat
Sobota — 11. 4.	Božidar Intihar	Karel Koblar
Nedelja — 12. 4.	Stane Mencinger	Marjan Pintar

Služba obratne ambulante

Od 6. do 11. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik — Tili.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.

Dispanzer za borce od 13.30 do 14.30.
V soboto, 11. aprila, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.

Za borce: od 7. do 8. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.

Za Vatrostalno od 15.30 do 16.30.
V soboto, 11. aprila, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — mag. dr. stom. Bela Gazafi.

V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižice dopoldan od 6. do 10.30, popoldan od 12. do 17.30.
Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

4. in 5. aprila, Borut VEBER, Jesenice, Cesta revolucije 11, ☎ v službi 83-281.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD OKROGLI PROGRAM z dne 24. marca 1987 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

dela in naloge DELOVODJA VOTLIČARNE, šifra 2220, D - 5, 14. ktg., 1 oseba

POGOJI:

1. STŠ — metalurške ali strojne smeri ali delovodska šola metalurške ali strojne smeri.
2. Tri leta delovnih izkušenj v hladni predelavi okroglega programa.
3. Kandidati morajo uspešno opraviti psihološko testiranje in strokovni izpit iz tehnologije vlečnih orodij in hladne predelave.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na KADROVSKI SEKTOR ŽELEZARNE JESENICE, z oznako »za delovne naloge delovodja votličarne — obrat Žičarna — TOZD Okrogli program«.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD OKROGLI PROGRAM z dne 24. marca 1987 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

dela in naloge SKUPINOVODJA PRIPRAVE VLOŽKA IN NOTRANJEGA TRANSPORTA, šifra 2424, D - 4, 12. ktg., 1 oseba

POGOJI:

1. IV. stopnja srednjega usmerjenega izobraževanja — avtomehanik ali strojni mehanik.
2. Tri leta delovnih izkušenj pri delih in nalogah v notranjem transportu.
3. Kandidati morajo imeti opravljen strokovni izpit za upravljanje z viličarjem.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na KADROVSKI SEKTOR ŽELEZARNE JESENICE, z oznako »za delovne naloge skupinovodja notranjega transporta — obrat Žebeljarna — TOZD Okrogli program«.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Komerciala z dne 23. marca 1987

OBJAVLJAMO

1. vodja referata prodaje, šifra 5267, U - 4, 17. ktg., 1 oseba
2. II. skladiščnik tehničnega materiala, šifra 5294, U - 3, 7. ktg., 1 oseba

Pogoji:

1. višja šola ekonomske ali komercialne smeri in dve leti delovnih izkušenj na področju komercialne.
2. poklicna šola kovinske ali trgovske smeri in eno leto delovnih izkušenj.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi kadrovskemu sektorju Železarne Jesenice z oznako za TOZD Komerciala.

Odbor samoupravne delavske kontrole Železarne

20. marca se je sestel odbor samoupravne delavske kontrole Železarne in obravnaval naslednje zadeve: izvajanje sklepov prejšnje seje, poslovno poročilo za leto 1986, pregled porabljenih sredstev za reprezentanco v zadnjem tromesečju in pregled službenih potovanj v tujino, poročilo inventurnih komisij delovnih skupnosti ter elaborat o popisu denarnih sredstev, terjatev in obveznosti pri združenih sredstvih delovne organizacije Železarne Jesenice in zahtevek delavca CPSI za odpravo motenj in kršitev na področju samoupravljanja. Izostali nista tudi točki razno in delegatska vprašanja.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje je odbor ugotovil, da so sklepi izvršeni, stalne aktivnosti pa potekajo na področju zniževanja zalog in rezervnih delov.

Iz poslovnega poročila za leto 1986 je razvidno, da smo za planirano skupno proizvodnjo zaostali za 2,3 %, vendar smo pri tem izboljšali asortiment izdelkov. Na področju izvoza nismo dosegli ciljev, saj so odstopanja od plana precejšnja. Tudi produktivnost v Železarni glede na količino pada, glede na vrednost pa je v porastu. Grafični prikaz podatkov (porabe energije, stroškov, produktivnosti, itd.) je letos prvič popestril poročilo. Odbor je zahteval, naj bodo tudi pri naslednjih poslovnih poročilih podatki prikazani na tak način. Odbor je menil, da je Železarne Jesenice v letu 1986 poslovala pozitivno, prav tako vse njene temeljne organizacije. Seveda pa je treba z aktivnostmi za odpravo motenj nadaljevati in doseči pogoje za boljše poslovanje.

V zvezi s porabljenimi sredstvi za reprezentanco v zadnjem tromesečju je odbor ugotovil, da znašajo 75 odstotkov planiranih oziroma porabljenih sredstev za leto 1986 in presega plan za 76 odstotkov. V zadnjem tromesečju 1986. leta je službeno potovalo v tujino 90 delavcev Železarne, v celem letu 1986 pa 229.

Odbor je potrdil elaborat o popisu denarnih sredstev, terjatev in obveznosti pri združenih sredstvih delovne organizacije železarne Jesenice na dan 31. decembra 1986. Seznanil se je z odpisi spornih terjatev kupcev, z odpisi nedvignjenih osebnih dohodkov iz leta 1983 in se strinjal, da se finančno pravilno knjižijo. Elaborat je obravnaval tudi delavski svet Železarne in potrdil sklepe inventurne komisije. Nadalje je obravnaval in sprejel poročilo inventurne komisije delovne skupnosti KO-FI, poročilo inventurnih komisij delovnih skupnosti KSI in ETN pa bo obravnaval na naslednji seji.

V nadaljevanju seje je odbor obravnaval zahtevo delavca CPSI za odpravo motenj in kršitev na področju samoupravljanja. Ugotovil je, da so strokovne službe pripravile odgovore na njegove zahtevke in

zavzel stališče, da če sodišče ugotovi, da so pri prevrednotenju nastale nepravilnosti, jih je potrebno čimprej odpraviti. Odgovore na ostale probleme, na katere opozarja delavec, je odbor ocenil kot zadovoljljive in da ni nepravilnosti. Do naslednje seje je odbor zahteval pojasnilo o zakonitosti premeščanja delavcev delovnih skupnosti brez pregledov v proizvodne temeljne organizacije, o brezbriznosti ob nezakonitem imenovanju vodje CPSI in o brezbriznosti do ponovljenega referenduma v Hladni valjarni Bela v nezakonitem roku. Ugotovil je tudi, da naloge v zvezi z informiranjem strokovne službe izpolnjujejo, sprejemajo strokovne odločitve in rešitve.

Odbor je obravnaval še prošnjo delavca CPSI za zaščito pred izživljanjem vodje CPSI nad njim in za zaščito njegovih delovnih in samoupravnih pravic. Seznanjen je bil, da je njegovo prošnjo že obravnaval delavski svet delovne skupnosti KSI in sklenil, da se prošnjo zavrne, ker za obtožbe ni dokazov. Odbor je sprejel tudi sklep, da ugovora na zahtevek za uvedbo disciplinskega postopka še ni mogoče obravnavati, ker disciplinska komisija primera še ni obravnavala in še ni izrekla ukrepa.

Pod točko razno se je odbor seznanil z zahtevo družbenega pravobranilca samoupravljanja o razveljavitvi sklepa odbora za stanovanjske zadeve o dodelitvi nerazdeljenih parcel na Hrušici. Zahtevo oziroma razveljavitev sklepa je strokovna služba že realizirala. Prav tako je že rešena zadeva delavcev delovne skupne vhodna kontrola surovin OTK v zvezi s pravno zaščito kartic celotne priprave vzorcev ter interne knjige, v katere se vpisuje prisotnost delavcev vhodne kontrole surovin OTK.

Postavljena so bila tudi tri delegatska vprašanja, na katera pa je bilo odgovorjeno že na seji odbora.

CPSI — DH

Dopisniki!

Vse dopisnike Železarja prosimo, da čimprej sporočijo svoje naslove ali nove številke žiro računov na uredništvo glasila.

Odbori za gospodarstvo

TOZD Tehnične dejavnosti

Člani odbora za gospodarstvo TOZD Tehnične dejavnosti so se na konstituantni seji 11. marca dogovorili, da se bodo sestajali po potrebi, obravnavali pa bodo predvsem aktivnosti s področja gospodarjenja in delitve v njihovi temeljni organizaciji.

Na tej seji so obravnavali tudi zaključni račun za leto 1986. Posebno pozornost so namenili tudi naložbam. V zvezi z njimi ugotavljajo, da bi morala biti naložba v II. fazo graditve strojnih delavnic končana v letošnjem drugem tromesečju in da naložba v hidroelektrarno Javornik še ni dala pričakovanih rezultatov. Ugotavljajo tudi, da je bilo zaradi intenzivnosti gradnje Jeklarne 2 zane-marjeno lastno posodabljanje. V prihodnje je treba nameniti vso skrb zmanjšanju stroškov in izdelati ukrepe za izboljšanje delovne in tehnološke discipline. Nenehno si je treba prizadevati za učinkovitejšo delo in nagrajevanje. Stroške v TOZD Tehnične dejavnosti je treba spremljati sproti, tudi preko odbora za gospodarstvo.

Odbor se je seznanil tudi z informacijo o razporeditvi investicijskih sredstev. Le-ta so v glavnem že razporejena. Kako bo uporabljen preostanek 300 milijonov din, bo sproti, glede na stopnjo nujnosti, obravnaval odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne.

Odbor je bil seznanjen tudi z vsebino pravilnika o naročanju uslug v TOZD Tehnične dejavnosti. Iz sklepov povzemamo naslednje:

Malo uslugo se nudi delavcem in upokojencem Železarne v obsegu največ 20 ur in do določenega (?) limita vrednosti materiala. Naročnik je le enkrat na leto upravičen do usluge. Najmanjša obračunska časovna enota male usluge je ena ura. Male usluge se nudi le v primerih prostih kapacitet izvajalca.

Navodilo opredeljuje tudi male transportne usluge s kamioni, viličarji in avtodvigali. Naročnik je upravičen do dveh voženj s kamionom v trajanju po dve uri do oddaljenosti 30 kilometrov in do dveh malih uslug z viličarjem ali avtodvigalom v trajanju največ štirih ur.

Cena ure se določi v znesku 50 % planske cene ure in se preračunava enkrat na leto. Določeno je tudi, da izvoznici izda vodja obrata in ne delovodja. Glede izdelave tipskih delov

malih uslug, kot so na primer žlebovi, boilerji in podobno, je zapisano, naj bi se omogočila preko male prodaje. Obrati bi te dele izdelovali, ko bi imeli proste kapacitete. Odbor je tudi predlagal, naj bi se pri točki 1.2.4. pravilnika o naročanju uslug začetek stavka glasil: »Tehnične službe v roku 30 dni obvestijo naročnika usluge o odločitvi...«

Odbor je soglašal tudi s predlogom, da TOZD Tehnične dejavnosti podaljša veljavnost pogodbe o medsebojnem tehničnem sodelovanju z dr. Jožetom Hlebanjem s Strojne fakultete v Ljubljani, in sicer do konca leta 1987. Določil je tudi ceno ure za pogodbeno delo (2150 din na uro). Za kakšno pogodbeno delo gre, iz sklepov ne izvem.

Glede tretjega občinskega samopriskpeva so člani odbora ocenili, da vzdušje na samoupravnih delovnih skupinah ni ugodno.

Prošnjo Planinskega društva Jesenice za pomoč pri gradnji Erjavčeve koče na Vršču je odbor ugodno rešil. Obljubil je, da bo TOZD Tehnične dejavnosti Planinskemu društvu nudila pomoč v obliki storitve in v materialu. Za kakšen obseg storitev gre in za kakšno vrsto in količino materiala iz sklepov odbora ni razvidno.

Četrtemu letniku Zdravstvene šole Jesenice je obljubil materialno pomoč do višine 20.000 dinarjev. Vlogo dijakov 3. letnika Srednje šole za trgovinsko dejavnost iz Kranja je zavrnil. Sprejel je tudi načelno stališče, naj se pomaga šolam, ki izobražujejo kadre za potrebe Železarne do višine 20.000 dinarjev.

Teniškemu klubu Jesenice je odbor podaril osem stebrov za napajanje teniške mreže.

Delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje

Odbor za gospodarstvo v delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje je na 8. seji 25. marca razpravljal o plačilu za pogodbeno delo na delovnih nalogah skladiščnika civilne zaštite. Dela, ki se sicer opravljajo v prostem času, je v decembru leta 1986 prevzel delavec, ki je zaposlen v TOZD Komer-ciala kot glavni skladiščnik skladišča olj in maziv. Postavko za uro dela — 1068 din na uro — je izračunal odelek za nagrajevanje. Mesečni honorar za opravljanje tega dela bi znašal okrog 20.000 din. Odbor se je s takšnim predlogom strinjal.

CPSI — BL

Razprava o predlagani vsebini skupščine pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS

V teku je razprava o vsebini dnevnega reda sklica 4. seje skupščine Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS, ki bo 14. aprila, vsebuje pa naslednja tematska področja oz. predloge:

Poročilo za leto 1986, in sicer:

— Poročilo o poslovanju Skupnosti v preteklem letu, ki je po svoji vsebini enako predhodnim poročilom, v razpravah pa bi se bilo potrebno dotakniti posameznih problemov in dejavnosti:

— v vsebini samoupravnih aktivnosti je dan večji poudarek povečani aktivnosti v volilnih postopkih oz. formiranju skupščine in njenih organov,

— večanje števila uživalcev starostnih pokojnin (4,7 %) ter prese-netljiv upad števila invalidskih upokojencev klub zaostrenim pogojem gospodarjenja,

— v sistemu oblikovanja gmotnega položaja upokojencev je bil večji poudarek dan realizaciji pokojnin na takšni osnovi, ki bi mogočala normalno življenje uživalcev pokojninskih prejemkov. Z uresničitvijo 25. člena ZZ je v letu 1987 po mnenju strokovne službe dosežen najvišji nivo v izvajanju tega sistema,

— finančno poslovanje skupnosti v letu 1986 izkazuje negativno razliko v višini 635,5 milj. din, ki jo bodo v letu 1987 pokrili z rezervnim skladom. Vzroki za takšno bilanco so v dokaj pozni uveljavitvi višjih prispevnih stopenj ter vse večje številu pravic, ki jih Skupnost s prihodki ob istočasnem pogostem najemanju kratkoročnih kreditov ne more pokrивati.

— Poročilo o delu strokovne službe, ki je plan opravljenih nalog v letu 1986 kljub težavam presegla, kar dokazuje število rešenih zahtev po uveljavitvi oz. priznanju pravic zavarovancem iz tega naslova.

— Poročilo samoupravne delavske kontrole

— Poročilo o poslovanju sklada za gradnjo domov upokojencev ter program naložb na obdobje 1986 — 90

— Poročilo o delu sodišča združenega dela pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS

Naslednja vsebina dnevnega reda prihodnje skupščine se nanaša na predloge sklepov na podlagi 106. člena zveznega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ob pogo-

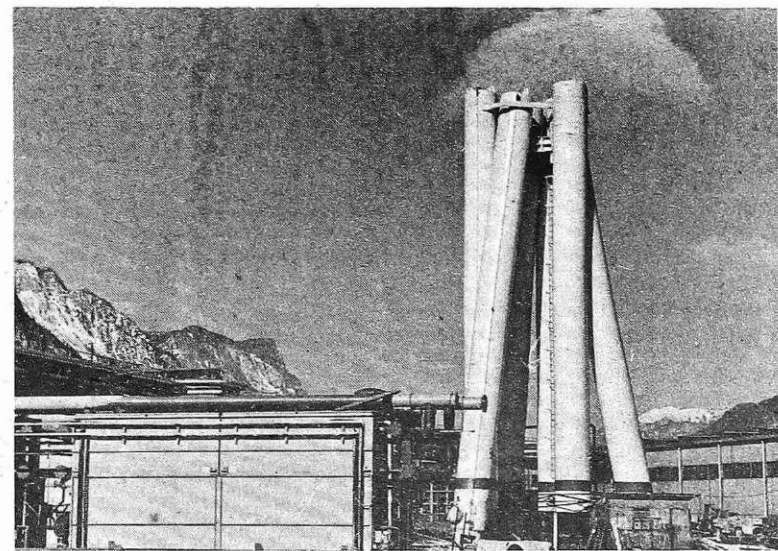
jih z realizacijo 25. in 106. člena zveznega zakona; sledi predlog za rešitev gmotnega položaja upokojencev, pri katerih zadnji osebni dohodek, upoštevan pri izračunu pokojninske osnove, ni istoveten z zadnjim letom dela; predlog o spremembi oz. dopolnitvi sklepa o uskladitvi pokojnin upokojencev, pri katerih je bilo zadje leto dela 1986 ter predlog novih valorizacijskih količnikov za delovni preračun osebnih dohodkov iz prejšnjih let dela na raven zadnjega leta dela.

Osnovni namen vseh navedenih predlogov, sklepov je realizacija 25. člena zveznega zakona, ki določa, da se osebni dohodek zavarovancev, ki tvorijo njihovo pokojninsko osnovo, valorizirajo na raven zadnjega leta dela in s tem uzakonil spremembo, ki bo bistveno izboljšala gmotni položaj upokojencev.

Postopek preračuna odstotkov in oblikovanje tabel je stvar matematičnega postopka, zato o tem ne bi podrobneje razpravljali. Dejstvo je, da je tako imenovana realizacija postopna od leta 1987 do 1990, da pomeni izvedba 106. a člena v praksi edino možen način preračuna pokojnin glede na število uživalcev in časovno omejitve izvedbe postopka.

Ne nazadnje pa pri tem opozarjamo še na to, da sklepi čakajo še na dokončno uskladitev za vso državo z oblikovanjem v zveznem komiteju za delo, zdravstvo in socialno politiko z namenom, da se zagotovi enotna izvedba tega zakona v Jugoslaviji.

Ob navedenem še pojasnilo k razpravi o predlogih, ki vsekakor kljub možnim vsebinskim spremembam v svojem bistvu odpirajo možnosti izboljšanja gmotnega položaja naših upokojencev, kar je že dalj časa polemika mnogih razprav in diskusij o tem, kako najti rešitev za boljše jutri, za lepšo jesen njihovega in tudi našega življenja.



Jeklarne 2 (foto: I. Kučina)

Pregled sestankov SDS

Iz OBRATA HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo obrata, priprava dela, lužilnica + priprava vložka 1, 2 in 3, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjustaža 1, 2 in 3, strojna adjustaža 1, 2 in 3 ter valjarna 1, 2 in 3. SDS vodstvo TOZD in priprava dela v zvezi z zaključnim računom za leto 1986 opozarjajo, da je nujno treba izpopolniti normativ delavcev, sicer ne bo mogoče izpolnjevati planskih obveznosti. Skrbni jih zlasti obdobje letnih dopustov. Poročilo o oblikovanju in gibanju cen izdelkov črne metalurgije na rob je bilo postavljeno vprašanje o smotnosti izvoza. Pod razno pa so imeli pripombe v zvezi z žigosno uro v upravnih stavbi Hladne valjarne Bela. Prvega meseca namreč ura nikdar ne žigosa pravega datuma, kajti delavec, ki je zadolžen za premik datuma tega nikoli ne stori pravočasno. Žerjavovodja, ki dela na odpremi, je zanimalo, kaj je z remontom žerjava na odpremi. SDS lužilnica in priprava vložka 1 pod razno opozarja, da je treba zaposliti delavca za peskarski stroj linije 1. Njeno mnenje v zvezi s prevrednotenjem smo v celoti navedli že v enem od prejšnjih »pregledov SDS« (na kratko: podpirajo pritožnike iz KSI, zahtevajo pa tudi, da se izdajo odločbe za vsa delovna mesta). SDS lužilnica in priprava vložka 2 se v zvezi s predlagano ustanovitvijo SIS za pospeševanje proizvodnje hrane vprašuje. »Zakaj delajo objekte na rodovitni zemlji in zakaj so vzeli zemljo na Hrušici, ki so jo najprej dali v najem pridelovalcem hrane.« Pod razno si v zvezi s prevrednotenjem zastavlja naslednje vprašanje: Kaj se je premaknilo ali izboljšalo po objavi člankov oziroma članka »Nič ni tako slabega, da ne bi moglo biti še slabše«, kjer se vidi, da so bili ogoljufani. Sprašujejo tudi, zakaj je med prvim in zadnjim na liniji v lužilnici takšna razlika (pet kategorij). Delavci na CBL pa vprašujejo, če se je pri prekategorizaciji upoštevalo tudi kvaliteto. Tudi SDS lužilnica 3 pod razno opozarja na vprašanje prevrednotenja. Takole pravijo: »Veliko je bilo razprave o novi prekategorizaciji. Bili so enotnega mnenja, da je velika večina delavcev ogoljufanih, sam pravilnik pa ni bil sprejet zakonito in samoupravno.« Glede drugih točk dnevnega reda SDS ni imela pripomb. SDS žarilnica 1 se je opredelila proti ustanovitvi SIS za pospeševanje proizvodnje hrane, ker dvomi, da bi se vsa sredstva, ki bi se zbrala za SIS, porabila za pravi namen, pa tudi zato, ker ocenjujejo, da »več SIS-ov požre več denarja«. Pod razno pa je bilo slišati največ pripomb v zvezi s stanjem v garderobah. Opozarjajo, da s stropa kaplja voda delavcem na glavo, in na slabo stanje umivalnikov v mali garderobi. SDS žarilnica 2 (delavci na SAN) pod razno opozarja, da kolobarji, ki jih dobe iz HVŽ in ki jih potem žarijo, niso dobro zvezani. Notranji konci se zato razvežejo. Probleme imajo tudi pri zapenjanju s kleščami. Kolobarji iz HVŽ, ki imajo pod 500 mm širine, so prenizki, zato prihaja pri zapenjanju teh kolobarjev tudi do poškodb konvekcijskih plošč. Žerjavovodja je na sestanku opozoril, da vse podestne mreže na prehodu za žerjavodje niso povsem brezhibne. Dogovorili so se, da bodo ta problem rešili takoj na naslednji dopoldanski dnini. SDS se je pohvalno izrazila glede učinkovite izvedbe odsesavanja dim-

nih plinov sušilne peči linije CRNO, saj to pomeni izboljšanje delovnih pogojev za vse delavce, še zlasti pa za delo žerjavovodij. Tudi SDS žarilnica 3 je imela precej pomislekov glede ustanovitve SIS za pospeševanje proizvodnje hrane. Glede cen izdelkov črne metalurgije se vprašuje, kako lahko primerjamo cene z nemškimi, če imamo jugoslovanske plače. Trdijo tudi, da je »naša pločevina dražja, posebno krom«. V zvezi s poročilom o oblikovanju in gibanju cen izdelkov črne metalurgije je imela pripombe tudi SDS žarilnica 4. Takole pravijo: »V poslovnem poročilu prikazujemo, da izvažamo pod ceno. Ko utemeljujemo dvig cen, pa s primerjalnimi tabelami »dokazujemo« višje cene istih izdelkov v tujini. Katero poročilo je pravo? Ali — katero poročilo je lažno? Tudi takšna »dokazovanja« porajajo dvome o resničnosti in dobronamernosti predloženih predlogov strokovnih služb, ki pa se širijo tudi na druga področja.« SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 se pritožujeta nad vzdrževanjem oziroma remontom. Pravijo, da morajo zaradi slabih popravil del tonaže nadoknaditi s sobotnim delom. Ugotavljajo tudi, da medsebojni odosi, še zlasti med voznikom in vodjem linij, nekoliko šepajo. Za delavce, ki so usposobljeni za delo na različnih delovnih mestih in ki prav zaradi te usposobljenosti dostikrat rešujejo proizvodnjo, predlagajo podelitev občasnih nagrad. Vprašujejo tudi, kdaj se bo ukinila sprehajalna in prevozna pot skozi adjustažo (»Ali je resnično treba čakati na večjo nesrečo?«). Na sestanku SDS adjustaža 2 in strojna adjustaža 2 so žerjavovodje zahtevali odgovor na naslednje vprašanje: »Zakaj je prepovedano parkiranje žerjava nad novo mehanično delavnico?« Po njihovem mnenju namreč tam ni nevarnosti za poškodbe. Celotna skupina je postavila tudi zahtevo, da odgovorna služba v Železarni poskrbi za normalen prevoz z dela in na delo. Na relaciji Plavž—Koroška Bela — to velja predvsem za dopoldansko dnino — bi morala voziti dva avtobusa več kot sedaj. Opozorili so tudi, da se remontu ne izvajajo v skladu s planom remontov. Za SSL linijo je treba nabaviti gumijasti valj namesto distančnikov. Le-tega bi uporabljali pri previjanju neobrezanega materiala in pri obrezu širine 900—1000 mm. Nadalje opozarjajo na pomanjkljivo vzdrževanje žerjava št. 266 in na zamakanje v garderobah. Oglasili so se tudi vozniki viličarjev: zahtevali so, da se jim, tako kot ostalim delavcem v proizvodnji, izplačuje 100 % premije. SDS strojna adjustaža 3 in adjustaža 3 opozarjajo, da je treba dopolniti normative delavcev, sicer utegne biti doseganje plana v poletnih mesecih ogroženo (dopusti, bolniške). Tudi na tem sestanku je bilo izpostavljeno vprašanje premij za voznike viličarjev (zakaj dobijo le 80 %), ne najbolje opravljenih remontov in čiščenja garderob. Pritoževali so se nad slabo kvaliteto rokavic. Pravijo, da so, ravno tako kot delavci v drugih oddelkih, upravičeni, da dobe delovne srajce in nogavice. Nad stanjem v mali garderobi so se pritoževali tudi člani SDS valjarna 1. Delavec, ki delajo na ZRM ogrožijo, je zanimalo, kdaj bodo dobili voziček za delovne valje, ki jim ga je obljubil vodja obrata HVB. SDS valjarna 2 prosi za čimprejše odgovore na naslednja vprašanja: Kdaj se bodo uredile kopalnice v garderobi? Zakaj ne dobe delovnih oblek za leto 1987? Zakaj je v okolici CTM linije Transport postavil kompresor in kdo je to dovolil? Kdaj bodo dobili nov voziček za prevoz delovnih valjev ZRM (stari je že nekaj mesecev v okvari)? Podobna vprašanja postavlja

tudi SDS valjarna 3, dodatno pa opozarja še na slabo izbiro malice (predvsem tople) na popoldanski in nočni dnini in da polovica razsvetljave nad ZRM ne dela.

Iz OBRATA HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo obrata, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjustaža hladne valjarne, skladišče TVT, žarilnica 1, 2, 3 in 4, lužilnica, karisti in odprema. Dnevni red sestankov SDS je bil kar obširen, saj se je na njem znašlo kar devet zadev, med drugim tudi poročilo kadrovskega sektorja o prevrednotenju. SDS vodstvo TOZD je ugodno ocenila proizvodnjo v prvih dveh mesecih letošnjega leta, upošteva, da so imeli določene probleme z vložkom, kadri in pomanjkanjem naročil. SDS hladna valjarna 2 zahteva, da se v kopalnici popravijo tuši in pipe. SDS hladna valjarna 3 ni zadovoljna z odgovorom glede ogrevanja obrata. Pravijo, da bi se v 17-letih lahko našla sredstva vsaj za osem kaloriferjev. Sedaj imajo le dva, pa še ta sta večkrat v okvari. »Če ni pare«, pravijo, »naj se namesti elektrokloriferje«. Opozarjajo tudi, da v kantini včasih, še zlasti ponoči, rado zmanjka toplih obrokov. Delavci adjustaže so imeli na sestanku svoje SDS pripombe glede premij za mesec februar. Pravijo, da kot glavni nosilci izpolnjevanja mesečnega plana ne morejo razumeti najnižje višine premije, ki so jo dosegli. Višek ur bi se moral po njihovem mnenju glede na specifičnost adjustaže porazdeliti na celoten TOZD HVJ. Opravljene so bile namreč v skupnem interesu: za doseganje mesečnega plana. SDS žarilnica 1 opozarja, da ni dobila odgovora na naslednje vprašanje: Ali se nadurno delo do 30 ur šteje v pokojninsko osnovo in če se, od kdaj? Stališče SDS žarilnica 2 v zvezi s prevrednotenjem smo omenili že v enem od prejšnjih pregledov SDS (polemika naj se konča, družbeni pravobranilec samoupravljanja naj stvar oceni). SDS omenja tudi, da so se seznanili z odgovorom vodje proizvodnje in asistenta za delovne naprave glede vzdrževanja v žarilnici. »Z odgovorom nismo zadovoljni«, pravijo, »vendar se opaža, da se počasi le nekaj 'premiika'«. Tudi SDS žarilnica 4 ni zadovoljna z odgovorom glede izračunavanja pokojninske osnove. Takole pravijo: »Odgovor ni zadovoljiv, ker je bilo vprašanje, če se 30 nadur šteje v pokojninsko osnovo, ne pa nad 30 nadur.« SDS lužilnica bi želela imeti popolnejše informacije o prevrednotenju. Takole pravi: »SDS prosi za bolj natančno razčlenitev členov 5 in 7 v informaciji kadrovskega sektorja o prevrednotenju in tudi bolj natančne in razumljive odgovore v Železarni, saj sedaj nihče ne ve, kdo ima prav.« SDS karisti pod razno opozarjajo, da bi bilo zaradi graditve nove lužilnice potrebno voznike na novo normirati. Vojne so sedaj namreč zaradi gradnje še enkrat daljše kot prej. Nadalje pravijo, da bi bilo treba na cesti, ki pelje skozi obrat, postaviti znake za omejitev hitrosti, predvsem zaradi tovarnjakov, ki vozijo zemljo z gradbišča in si lastijo prednost pred viličarji. Ukrepati je treba čimprej, da ne bi prišlo do večje neizgode. Pred garažo viličarjev bi bilo treba postaviti tudi ogledalo. SDS odprema opozarja, da je treba rešiti problem »tregarja« za žico. Če tega problema ne bodo rešili, tudi žice kamionsko ne bo mogoče odpremljati.

(se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

Tekmovanje v znanju materinščine za Cankarjevo nagrado

V ponedeljek, 30. marca, je bilo v Centru srednjega usmerjenega izobraževanja (v gimnaziji) na Jesenicah področno tekmovanje v znanju materinščine za Cankarjevo nagrado. Tekmovali so učenci 7. in 8. razredov osnovnih šol občin Jesenice in Radovljica (I. stopnja) ter učenci Centra srednjega usmerjenega izobraževanja (II. in III. stopnja), ni pa bilo učencev Srednje šole za gostinstvo in turizem Bled in Srednje ekonomske šole iz Radovljice.

Za tekmovanje na I. stopnji so osnovnošolci (bilo je 57 tekmovalcev) poglobljeno pregledali tri dela mladinskega pisatelja Leopolda Suhodolčana, za II. stopnja nekatera dela Miška Kranjca (14 tekmovalcev), za III. stopnjo (3 tekmovalci) pa del pripovedništva Slavka Gruma in Franza Kafke. Svoje znanje o vsebinskih

in stilističnih značilnostih pisateljev so dokazali s tem, da so reševali teste, pripravljene enotno za vso republiko. Svojo ustvarjalnost ter bogastvo misli in izražanja pa so tekmovalci dokazali s pisanjem spisov. Tekmovanje organizira področno Slavistično društvo, tekmovalce pa pripravijo mentorji — slavisti s po-

sameznih šol, ki na tekmovanju sestavljajo komisijo.

Na republiškem tekmovanju 11. aprila na Prevaljah bodo Jesenice in Radovljica zastopali naslednji osnovnošolci (prvih pet s prve stopnje): Darja Pogačnik in Monika Repinc z OŠ dr. J. Plemlja Bled, Darja Uršič z OŠ Jeseniško bohinjski odred Kranjska gora, Nataša Šalaja in Andrej Muhar z OŠ Karavanških kurirjev NOB.

Republiškega tekmovanja v znanju materinščine na drugi stopnji 11. aprila v Ljubljani se bodo udeležile prve tri tekmovalke: Valetina Gorišek, Nataša Meglič in Nanika Fajfar ter vse tri tekmovalke III. stopnje: Mateja Porenta, Irina Vauhnik in Marijana Drolc. Vse tekmovalke obiskujejo Center srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah.

Mentorji smo z znanjem učencev zadovoljni. V marsikom od njih vidimo bodoče slaviste, predvsem pa pričakujemo od njih, da bodo znali ohranjati kleno slovensko besedo.

V naslednji številki bomo objavili najboljše spise z vsake stopnje.

Kurirčkova pošta odšla na pot

Nekaj ur pred sprejemom zvezne štafete mladosti so 21. marca v Bohinjski Bistrici odšli na pot tudi pionirji, nosilci kurirčkove pošte. Slovensna prireditev ob odhodu mladih kurirjev je bila v avli osnovne šole dr. Janez Mencinger, kjer so v bogatem kulturnem programu nastopili učenci vseh osnovnih šol iz radovljiške občine ter harmonikarski orkester GS Radovljica.

Pozdravni nagovor zbranim pionirjem in gostom je imel dolgoletni predsednik republiškega odbora kurirčkove pošte Ivan Vinkler, na pot pa jih je z najlepšimi željami v imenu nekdanjih partizanskih kurirjev pospremil Janez Stigar. Torbo s kurirčkovo pošto so nato dali v varstvo pionirskemu odredu osnovne šole Bohinjska Bistrica, kjer je ostal do 23. marca, ko so bohinjski pionirji pričakali še lokalne kurirčkove pošte, nato pa je torba nadaljevala pot preko Sorške planine do Litostrojske koč. Tam so jo oddali pionirjem — kurirjem iz škofjeloške občine. S to predajo torbice je bil sklenjen prvi del poti kurirčkove pošte. Drugi del se bo začel 14. aprila, ko bodo ob 9. uri dopoldne pionirji iz osnovne šole Bratov Žvan iz Gorij na Poljanah prevzeli torbico od jeseniških kurirčkov. Gorjanski pionirji bodo organizirali tudi lokalno kurirčkovo pošto s Stare Pokljuke »G-6« do spominskega obeležja pri Figovcu v Gorjah, kjer bodo po proslavi v tamkajšnji šoli oddali torbico nosilec z Bleda. Osrednja prireditev in sprejem bo na Bledu v osnovni šoli dr. prof. Josip Plemelj, kamor bodo prispele tudi lokalne torbice iz podruž-

ničnih šol. Naslednjega dne, 15. aprila, bodo blejski pionirji na Savskem mostu izročili torbico kurirjem iz osnovne šole Franc Saleški Finžgar, leški pa jo bodo pri spomeniku talcem na južnem koncu Lesc predali nosilec iz radovljiške osnovne šole A. T. Linhart, kjer bo torba s kurirčkovo pošto v varstvu pionirjev in kurirjev tudi prenočila. Glavna proslava bo naslednjega dne, 16. aprila, ob 11. uri v radovljiški osnovni šoli, nato pa bodo torbico nosili še pionirji iz Lipnice in Begunj. Slednji jo bodo oddali svojim vrstnikom — pionirjem iz občine Tržič.

Kurirji bodo obiskali predsednika občinske konference SZDL Radovljica, ki jim bo podpisal dnevnik in jih najbrž tudi pogostil. Vsa sporočila, ki jih bodo prenašali kurirji v svoji torbici, bodo tudi sami napisali. Njihovo pot pa bodo spremljali pionirji dopisniki in člani foto krožkov. Pri sprejemu in odhodu kurirčkove pošte, ki jo organizira Zveza prijateljev mladine občine Radovljica, bodo sodelovali tudi vse občinske družbeno-politične organizacije, milicniki pa bodo zagotovili varnost kurirjev na posameznih cestnih odsekih.

JR

Dan brigadirjev

Približuje se 1. april — dan brigadirjev, zato vas obveščam o poteku aktivnosti v počastitev tega dneva:

Sobota, 4. april:

- ob 16. uri zbor brigadirjev v Kazini spodaj,
- ob 17. uri odhod avtobusa izpred Kazine proti Lancovemu domu v Radovljici,
- ob 18. uri družabni večer z brigadirji iz gorenjskih občin (igra skupina Pohorje ekspres).

Nedelja, 5. aprila:

Lokalna mladinska delovna akcija za ureditev okolja pri Jeklarni 2. Zbor ob 7. uri pri vratarju na Koroški Beli.

VABLJENI!

Obvestilo

Klub študentov vabi vse prostovoljce, ki so pripravljeni sodelovati pri brucovanju in delu v klubu, na sestanek, ki bo 10. aprila ob 20. uri v prostorih kluba.

Katarina Vidali

Spomini na prve Titove štafete

Na TV smo spremljali sprejem alpinistov, ki so z vrha Triglav ponesli Titovo štafeto in tedaj mi je bila rekla, da jo tole spominja na mladost in tiste prve Titove štafete po svobodi. Radovedna sem bila, kako je bilo tedaj, in pričela je obujati spomine:

»Ob osvoboditvi sem bila sekretarka SKOJ-a na Hrušici in nekje 12. ali 15. maja me je obiskala Krista — Helena Jere in mi dejala: Pripravi se, Aleksandra, greva v Gornjesavsko dolino organizirati Titovo štafeto. Kako sem bila ponosna, da so za to naloge izbrali prav mene! Štafeta je tekla iz Tamarja, slovite doline pod Poncami in izviru reke Save. Prva predaja je bila v narodnih nošah. Vaščani so nas pozdravljali in obis-pali z rožami, midve s Kristo pa sva od Planice do Jesenic spremljali štafeto na kolesih. Vse je teklo brez zastoja, kot je bilo na predhodnih sestankih z mladino, ki sva jih imeli po vaseh, dogovorjeno. Na Jesenicah je bil pred gledališčem sprejem in miting.

Pred 40. leti, leta 1947, sem spremljala Titovo štafeto na mladinski progi Šamac — Sarajevo. Tja sem bila poslana že v mesecu februarju preko direkcije jugoslovanskih že-

leznic. Iz Sarajeva so me dodelili arhitektonski grupi za gradnjo mladinske proge v Zavidovičih, kjer sem ostala do novembra, ko je po progi zapeljal prvi vlak. Sodelovali smo z občinskim odborom mladine v Zavidovičih in tako sva bili izbrani dve mladinki in dva mladince, da sodelujemo v štafeti. Štafeta je tekla iz Sarajeva vzdolž trase, mi pa smo jo prevzeli v Zavidovičih in ponesli do Žepča. Pot je tekla ob reki Bosni po dolini Krivaje. V tamkajšnjih gozdovih se je skrivalo še nekaj ustaških skupin in opozorili so nas, da bodimo previdni. Z vsako mladinko je teklo oboženo mladinec, poleg tega nas je spremljal na motorju načelnik UJV. Nekako dva kilometra od kraja, kjer sem predala štafeto palico, je počilo. Ubili so načelnika UJV iz Zavidovičev in ranili enega od spremljevalcev. Vendar, štafeta je tekla dalje...

Zvečer smo se po svečani akademiji v dvorani mladinskega doma v Zavidovičih, poslovili tudi od mrtvega tovariša, ki je zapustil ženo in dva otroka. Več, takrat so bili delovni pogoji in okoliščine vse prej kot idealni, toda mi smo imeli neuničljivo voljo in polet. V tistih povojnih letih smo imeli precej drugače skrbi ob izvedbi Titove štafete, prav tako tudi

ni bilo prostora za nacionalne nestrpnosti, ki se porajajo danes. Še vedno hranim spominsko knjigo s podpisi in posvetilom:

*Seti se omladinske pruge,
Koja nosi uspomene duge,
Omladino, to je dika nova,
Jer je vežu ova prva slova!*

Če je Titova štafeta ostala posvečena liku našega velikega revolucionarja in voditelja maršala Tita, naj hkrati dokazuje tudi povezanost mladine vseh republik in pokrajin. Za prve štafete nismo potrebovali denarja, bile pa so morda prav zato spontano prsne in res izraz naših teženj in skupnih ciljev. Danes tisti, ki so v obnovi in razvoju domovine najmanj sodelovali, izražajo čudne alternativne težnje, hkrati pa iščejo ugodna tla za razvoj le-teh v krizi našega gospodarstva in sedanjih nepravilnostih prevsem zato, ker ostajamo vsi skupaj preveč pasivno neprizadeti. Najbrž bo morala prav mladina napraviti »carski rez« in ukrepati tako, kakor zna samo mlad človek, ki si želi izboriti boljše prihodnost.

Mislim, da moji babici lahko samo pritrdim!

Ester GEČELE

SLAVKO TARMAN

11

Jedrski raziskovalci S tragiko ovenčani kralji naših dni

Znal jih je voditi k jasnosti mišljenja, nad katero so sami najbolj strmeli. Oppenheimer je posedoval nekakšen intelektualni sex - appeal. Kolega Hans Bethe je več kot dvajset let pozneje zapisal v nekrologu Oppenheimerju takole: »Pred drugimi je bil odlikoval prav s tistim, zaradi česar dotlej kot raziskovalec ni imel velikega uspeha. Obračal se je od trdih robatih metod teoretske fizike v mistični svet navdiha. Los Alamos bi bil morda brez Oppenheimerja prav tako uspešen. Vendar z veliko večjimi napetostmi, z manj navdušenja, prav gotovo pa počasneje. V Los Alamosu je vladal občutek nerazdružnosti, enake želje in občutka. Za vsakogar je bil to velik čas ustvarjalnega življenja. Oppenheimer je bil doumel enkratnost svoje naloge. Smel je voditi laboratorij, ki naj bi razvijal orožje. Ob iskanju čistih spoznanj je zadel na resnice, ki so ga naredile gospodarja nad življenjem in smrtjo. Oppenheimerju je izkušnja njegovega lastnega življenja poma-

gala, da je to vlogo razumel in ji dal smisel. Spoznal je priložnost zase in jo izkoristil. Zmagati v vojni je bila samo začetna stopnja. Vedel je že tedaj, da svet potem ne bo več tak kot poprej. Oppenheimer je v Los Alamosu storil več, kot samo vodil vse laboratorije. Oppenheimerjeva vloga je bila vloga čarovnika atomske dobe, ki naj bi prepričal, da bi njegovi raziskovalci dobili duhovni stik z resničnostjo.«

Narava ne dela skokov

V Los Alamosu se je rodila raziskovalcu Sethu Neddermayerju ideja o vžigu atomske bombe. Po njegovem so maso urana 235 ali plutonija v podobni votle krogle obdali s plastjo klasičnega razstreliva. Vžig tega kemičnega razstreliva je v delih sekunde stisnil jedrsko razstrelivo v obliki votle krogle, ki je bila pri normalnem stanju podkritična. Pod visokim tlakom je postala kritična in

razvila se je jedrska eksplozija. Raziskovalci so bili navdušeni nad Neddermayerjevo idejo, saj je bila tako preprosta in uspešna. Od uspešnega vžiga je bilo odvisno, ali bo treba tovarne v Hanfordu šteti za nekaj sto milijonov dolarjev zgrešenih naložb ali ne. Neddermayerjev način so poimenovali implozijski vžig. Dogajanja pri imploziji so začeli spomladi 1944 simulirati matematično z najnovejšimi IBM računalniki.

Spomladi 1945 so imeli v Los Alamosu prvič dovolj urana 235, da je bilo mogoče zbrati kritično maso in preskusiti prvo atomsko eksplozijo. Raziskovalci so delali z majhnimi briketi urana 235. Nevtronski števci je napovedoval kritično maso. Poskusi so bili smrtno nevarni. Poleti 1945 je bilo delo na uranski bombi sklenjeno. V puščavi Alamogordo so postavili ogromno razstrelilno rampo. Okrog in okrog so namestili občutljive aparature za zapis dogajanja ob eksploziji.

General Farrell, opazovalec poskusa eksplozije prve atomske bombe, je dogajanja opisal takole: »Dogajanje v zaklonu je bilo dramatično. Malo pred vžigom bombe nas je bilo v zaklonu kakih dvajset ljudi, zaposlenih z zadnjimi pripravami. Kmalu nato so pričeli po radiu in zvočnikih odštevati čas. Čas je postajal vse krajši in ko je napoved z minut preskočila na sekunde, je napetost silovito narasla. Vsak je poznal strašne posledice, pa vendar so raziskovalci trdili, da so njihovi računi pravilni. Kar so čutili mnogi, bi se dalo izraziti z besedami — Gospod, ve-

rujem, reši me moje nevere! Napredovali smo v rekah neznanega in nismo vedeli, kaj bo nastalo. Eno je bilo gotovo, da je večina med nami, pa naj so bili kristjani, židje ali ateisti — molila, molila bolj goreče kot kdaj koli v življenju.«

Sledil je hrumeči grom, napetost v zaklonu je popustila. Raziskovalci, vojaki in generali so si čestitali med seboj. Skoraj nemo goča raziskovalna naloga je bila opravljena.

Mali in debeli dečko

General Groves je bil odličen vodja projekta Manhattan. Poleti 1944 se je projekt znašel v težavah zaradi prevoza in spusta jedrskih bomb. Toda general Groves je obiskal letalskega generala Arnolda. »Nisem si mogel privoščiti luksuza, da bi čakal dokaz za pravilnost prvega koraka, preden bi storil naslednjega,« se tistega časa spominja Groves. Pripravljal je uporabo novega orožja in nobene stvari ni prepustil slučaju. Pri uranski bombi, ki so jo ljubkovalno imenovali mali dečko, so bile mere, teža in ostali dejavniki že znani. Drugače pa je bilo s plutonijevobombo, ki so jo imenovali debeli dečko. Tu bi bil vžigalni mehanizem in ostali podatki znani šele zadnjo minuto pred spustom. Pravilno so predvidevali, da jedrske bombe ne bodo prevažali navadni bombniki. Prišli so do sklepa, da bi v poštevilni prišel edino predelani bombnik tipa B-29.

Poslovanje slovenskih železarn v letu 1986

Splošni pogoji poslovanja

Tudi v lanskem letu so bile splošne gospodarske razmere v Jugoslaviji vse prej kot stabilne. Neposredno je bilo to najbolj vidno v rasti cen. Čeprav so bile te v drugi polovici leta pretežno zamrznjene, so se v povprečju vseeno toliko povečale, da so bile ob koncu leta skoraj enkrat višje kot na začetku. To velja še posebno za življenjske stroške, ki so bili v decembru po uradnih statističnih podatkih v Sloveniji za 99,1 % višji kot leto poprej. Cene na drobno so v tem času porastle za 98,2 %, medtem ko so bile cene industrijskih izdelkov višje »le« za 83,1 %. Zanimivo je, da je statistika lani pri izdelkih črne metalurgije zabeležila precej nižjo rast cen: v decembru naj bi bile le za 41,4 % višje kot leto poprej.

Še hitreje kot cene so rastle osebni dohodki. Ti so bili v gospodarstvu Slovenije lani nominalno v povprečju kar za 118,8 % višji kot leta 1985. Porasli so tudi realno, in sicer skoraj za 12 %. Ker so se realni osebni dohodki precej večali tudi v letu 1985 (za 9 %), se je tako njihova povprečna kupna moč v dveh letih povečala kar za dobrih 20 %. Za te spremembe v materialnih dosežkih gospodarstva ni bilo ustreznega kritja in tako so se osebni dohodki spremenili v enega od pomembnih dejavnikov inflacije.

Tudi sicer lani v gospodarstvu nismo nikjer resneje napredovali. Industrijska proizvodnja se je na primer v Sloveniji povečala v povprečju le za dva odstotka (1,9 %), kar približno ustreza rasti zaposlenih. V produktivnosti smo torej tudi to pot stagnirali, če ne celo nazadovali. Močno zaskrbljujejo tudi rezultati, ki so bili doseženi na zunanje-trgovinskem področju. Uvoz se je namreč precej povečal, izvoz, predvsem konvertibilni, pa je praktično nazadoval. Ob koncu leta so se zato že začeli kazati znaki resne krize pri zagotavljanju zunanje likvidnosti, ki se letos še naprej zaostreje.

Čeprav se krizne razmere v gospodarstvu očitno poglabljajo, pa lani ni

bilo opaziti resnejših problemov v notranji likvidnosti. Zasluzna za to je bila predvsem kreditno-monetar- na politika, ki je bila tudi sicer vse prej kot razsodna; med drugim je namreč s politiko nizkih obrestnih mer (predvsem za kredite iz primarne emisije) močno spodbujala domačo potrošnjo, s tem pa tudi inflacijo.

Ekonomsko politika, ki jo je lani vodila vlada, očitno ne zasluži, da bi jo hvalili. Obenem pa ne gre prezreti, da so bili ob koncu leta vendarle sprejeti nekateri ukrepi, ki jim ne gre oporekati, da niso stabilizacijsko naravnani. To velja še posebno za novi obračunski zakon, ki utegne letos bistveno vplivati na splošna gospodarska gibanja; še predvsem finančno poslovanje bo po njegovi za- sluzi doživelo nemalo sprememb. Kako deluje novi obračunski sistem na dohodek, smo preverili tudi na podlagi podatkov o poslovanju v lanskem letu; nekaj več bomo o tem povedali kasneje.

Splošne gospodarske razmere, o katerih smo pravkar govorili, so seveda vplivale tudi na poslovanje slovenskih železarn. Še predvsem velja to za inflacijo, ki je prevladujoče vplivala na finančno-ekonomske dosežke, ki jih izkazujejo v zaključnih računih.

V prejšnjih letih smo v železarnah v povprečju investirali toliko, kolikor smo obračunali amortizacije. Lani je bilo naložb očitno bistveno več. Še posebno je bila ta potrošnja velika v Železarni Jesenice (Jeklarna 2). Pomembne spremembe so lani tudi sicer nastale pri poslovanju s sredstvi.

Naj opozorimo na najbolj značilne spremembe, ki so nastale v bilancah sredstev:

— realna vrednost osnovnih sredstev se nam je opazno povečala, seveda predvsem zaradi velikih naložb v Železarni Jesenice;

— zaloge so se nominalno močno povečale. Natančnejša analiza o gibanju zalog, ki je bila napravljena na podlagi zaključnih računov, kaže, da smo lani v železarnah imeli pri zalogah nekoliko nižjo inflacijo, kot je bila splošna rast cen, pa tudi realno so se nekoliko povečale in ne zmanjšale. Njihovega inflacijskega porasta tudi lani nismo v celoti pokrili z revalorizacijo in tako se nam je v povezavi z zalogami finančni položaj precej poslabšal;

— poslovni sklad se nam je nominalno precej manj povečal (realno se je znižal), kot so nam porastle materialne naložbe. Tako se nam je bistveno povečal neto dolg (realno se je skoraj podvojil). Seveda se je zato zmanjšala tudi stopnja samofinanciranja, in sicer od 0,83 na 0,70. Še posebno zaskrbljuje, ker odpade več kot polovica porasta neto dolga na kratkoročne neto dolge. Vse to kaže, da se nam je finančni položaj v povprečju bistveno poslabšal, precej slabša kot poprej pa je tudi likvidnost;

— velike razlike so nastale v finančnem položaju med posameznimi delovnimi organizacijami. V tej zvezi je treba posebej omeniti Železarno Jesenice, kjer je zaradi naložb prišlo do tako velikih sprememb v njeni finančni strukturi, in sicer na slabše, da bo ta železarna imela resne težave z zagotavljanjem svoje tekoče likvidnosti. Njena stopnja samofinanciranja je na primer padla na 0,52, kratkoročni neto dolg pa se je približal znesku 30 milijard dinarjev. Precej se je finančni oziroma likvidnostni položaj poslabšal tudi v nekaterih drugih delovnih organizacijah; to velja za Železarno Štore, še predvsem pa za predelovalce (z izjemo Plamena). V Železarni Ravne se je finančni položaj izboljšal.

Zanimiva je primerjava med dejansko nastalimi finančnimi spremembami in temi, ki smo jih predvideli v letnih načrtih. Oglejmo si recimo načrtovane (prva številka) in dejanske dosežene stopnje samofinanciranja: SOZD 0,80, 0,70; Železarna Jesenice 0,64 — 0,52; Železarna Ravne 0,93 — 0,96; Železarna Štore 1,02 — 0,79; Veriga Lesce 0,99 — 0,78; Plamen 0,89 — 0,88; Tovil 1,07 — 0,85; Žična Celje 0,75 — 0,59. Z izjemo Železarn Ravne ter Plamena so bili povsod drugod finančni načrti pripravljeni precej optimistično. Razlike so ponekod tako velike, da vzbujajo zaskrbljenost.

O finančnih dogajanjih v Slovenskih železarnah bi lahko rekli naslednje: Zadovoljni smemo biti, ker smo vendar enkrat svoje investicijske načrte uresničili, nominalno (glede na porabljena sredstva) pa smo jih celo bistveno presegle. Po drugi strani pa ugotavljamo, da nismo predvidevali, da se nam bo zaradi povečanih naložb opazneje poslabšal finančni položaj. To se je žal zgodilo v takem obsegu, da smemo biti resno zaskrbljeni. To še predvsem zato, ker se nam pogoji gospodarjenja tudi sicer zelo zaostrejejo. Obstaja torej bojazen, da bomo v Slovenskih železarnah zašli v resnejše finančne težave.

Zaposleni in osebni dohodki

V povprečju je bilo lani v Slovenskih železarnah zaposlenih 19.272 delav-

cev. Ta številka je za tri odstotke večja, kot je bila leto poprej. Do največjih sprememb je prišlo v Železarni Ravne, kjer je bilo lani v povprečju 9 % več delavcev. Ta železarna je o zaposlenih prehitela Železarno Jesenice in je torej sedaj največja delovna organizacija v SOZD. V ostalih delovnih organizacijah so spremembe števila zaposlenih manjše.

Osebnih dohodkov smo lani v povprečju nominalno povečali za 125 % (po načelu »čas izplačila«) oziroma za 121 %, če jih računamo glede na to, za katero obdobje smo jih izplačali (razlika med enim in drugim podatkom nastaja zaradi osebnih dohodkov, ki jih izplačujemo po zaključnem računu; v prvem primeru jih upoštevamo v letu, v katerem so bili izplačani, drugič pa v letu, za katero so bili izplačani). Osebni dohodki so nam torej v povprečju porastle nekoliko hitreje (za 2 %) kot v gospodarstvu. Porastli so tudi realno, in sicer kar za 14 %. V tem pogledu je bil torej lani napravljen bistven premik, ki pa žal ne bo trajnejše narave.

Razlike v osebnih dohodkih med posameznimi delovnimi organizacijami so se lani nekoliko povečale. Hitreje kot v povprečju so osebni dohodki porasli v Železarni Ravne, ostali pa so v Verigi ter v Žični.

DO	Dohodek			Akumul. iz dohodka	
	sedanji obračun	novi obračun	IND	sedanji obračun	novi obračun
Železarna Jesenice	29.997	27.686	92	+ 815	- 1.496
Železarna Ravne	34.702	33.121	95	+ 4.786	+ 3.205
Železarna Štore	15.802	14.998	95	+ 659	- 145
Veriga Lesce	6.496	6.544	100	+ 829	+ 877
Plamen Kropa	1.949	1.854	95	+ 292	+ 197
Tovil Ljubljana	944	785	83	+ 32	- 127
Žična Celje	1.305	1.089	83	+ 65	- 151
MI Ljubljana	428	357	83	+ 39	- 32
SKUPAJ SOZD SŽ	91.623	86.434	94	+ 7.517	+ 2.328

Pri izračunu gornjih podatkov smo upoštevali rast cen industrijskih izdelkov v Jugoslaviji, ki je znašala lani 87,7 %. V Sloveniji je bila rast precej višja (83,1 %) in če bi to upoštevali, bi dobili še večje znižanje dohodka; v sestavljeni organizaciji bi na primer nazadoval od sedanjih 91,6 % milijarde dinarjev na 86,4 milijarde, kar je 16 % manj. (Pri Verigi smo upoštevali slovenski indeksi rasti cen, in sicer zato, ker so nekatere druge analize pokazale, da so bili v njej inflacijski učinki precej nad ravni, ki jo ugotavljamo v drugih delovnih organizacijah v Slovenskih železarnah.)

Menimo, da je dohodek, ki ga dobimo z uporabo novega obračunskega sistema, resnično realneje izkazan, kot ta, ki smo ga dobili po dosedanjim metodologiji. Če to upoštevamo, potem je precej manj razlogov, da smo zadovoljni z lanskeletnimi dohodkovnimi dosežki. Ne velja pa to za Verigo; njen dohodek namreč na račun novega obračunskega sistema lani ne bi bil prizadet, in sicer zato, ker je Veriga tudi doslej korektno revalorizirala zaloge, poleg tega pa je bil njen poslovni uspeh doslej obremenjen s precejšnjimi neto plačanimi obrestmi, ki se jih bo po novem drugače obravnavalo.

S podobnimi ugotovitvami, da se je namreč po dosedanjem obračunskem sistemu izkazovalo prevelik dohodek, se srečuje celo gospodarstvo. Domnevamo, da bodo spremembe v obračunu v večini drugih delovnih organizacijah povzročale še večja presenečenja, kot jih pri nas; v Slovenskih železarnah smo namreč že doslej realnemu prikazovanju poslovanja posvečali razmeroma veliko pozornosti.

Če naj ob upoštevanju delovanja novega obračunskega sistema še enkrat na kratko ocenimo lanskeletne dohodkovne rezultate, smemo reči predvsem naslednje:

— v Slovenskih železarnah nam je lani uspelo realno ustvariti precej večji dohodek kot leto poprej. K temu uspehu je verjetno največ prispevala nekoliko počasnejša rast materialnih stroškov (v primerjavi z rastjo celotnega prihodka), ki smo jo uspeli uresničiti na račun počasnejše rasti cen energije, pa tudi nekaterih uvoženih surovin;

— bistveno smo spremenili delitev dohodka v korist vseh oblik končne porabe ter v škodo akumulacije. Še posebno so se povečale dajatve iz dohodka;

— med delovnimi organizacijami v Slovenskih železarnah so dokaj velike razlike v dohodkovni uspešnosti. Nekatere so očitno poslovale s

Celotni prihodek in njegova delitev

Celotni prihodek smo realno nekoliko povečali, vendar predvsem na račun ostalih prihodkov, ki ne izvirajo iz prodaje lastnih izdelkov in storitev. Po drugi strani pa so se nam stroški realno zmanjšali; še predvsem velja to za materialne stroške. Relativno hitrejši naraščanje prihodkov je ugodno vplivalo na dohodek; ta se je namreč realno bistveno povečal.

Zanimive spremembe so nastale v delitvi dohodka. Močno so se namreč povečale dajatve iz dohodka, kar velja še predvsem za davke in prispevke. Čisti dohodek pa se je kljub temu realno povečal; pri njegovi delitvi pa je imela prednost končna potrošnja (osebni dohodki in skupna poraba), medtem ko je bila akumulacija iz dohodka precej zapostavljena.

Pravkar povedano ni dovolj zanesljiva ocena o tem, kako smo dohodkovno poslovali. Gre namreč za to, da smo v zaključnih računih dohodek ugotovili skladno z do sedaj veljavnim obračunskim sistemom, ki pa je imel nekaj resnih slabosti.

Z letošnjim letom smo ga zato spremenili. Če bi te spremembe upoštevali že tudi pri ugotavljanju dohodka za lansko leto, bi ta v sestavljeni organizaciji doživel spremembe, enako akumulacija iz dohodka po posameznih delovnih organizacijah:

poslovnimi izgubami, a je dosedanjí obračunski sistem to prikrival.

Sklepne misli

Splošne gospodarske razmere so bile lani Slovenskim železarnam še naklonjene. Gibanja cen so nam namreč šla prej v prid kot v škodo, pa tudi devizni sistem, ki smo ga v začetku leta uveljavili, nam je poslovanje olajšal (vsaj začasno). Ta dva dejavnika sta precej prispevala, da smo ustvarili realno precej večji dohodek kot leto poprej. Pri njegovi delitvi pa smo se obnašali podobno kot gospodarstvo na sploh: prednost so imeli osebni dohodki ter druge oblike porabe, zapostavljena pa je bila akumulacija.

Veliko smo lani v Slovenskih železarnah investirali. V tem pogledu smo prav gotovo imeli zelo uspešno poslovno leto. Žal pa ne bi mogli reči, da smo investicijska sredstva dovolj gospodarno trošili, saj je bila njihova poraba bistveno večja, kot smo načrtovali. Ker smo istočasno še akumulacije ustvarili precej manj, kot bi jo po načelih morali, se nam je splošni finančni položaj precej poslabšal.

Zadnje mesece lanskega leta so se nam začeli pogoji gospodarjenja slabšati, letos pa se to še izraziteje nadaljuje. Predvsem gre za izjemne težave, v katere smo zašli pri deviznem financiranju poslovanja. Veliko problemov se nam obeta tudi zaradi dodatnih strokovnih pritiskov: energija bo namreč realno veliko dražja kot lani, podobno bo z uvoženimi surovinami, bistveno večji pa bodo tudi stroški financiranja. Ne nazadnje se bo kot zaostritev pogojev poslovanja pokazalo tudi delovanje novega obračunskega sistema. Obeta se nam torej težko poslovno leto. Da bomo svoje gospodarske probleme lahko obvladali, bomo splošno morali delovati bolj učinkovito; to pot tega res ne bi smeli razumeti kot obrabljeno frazo.

Andrej Cetinski,
direktor Interne banke

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

V tej državi so lani izdelali 161 mio ton surovega jekla. V primerjavi z letom 1985 je to za 4 % več in je do zdaj največja letna proizvodnja surovega jekla. Proizvodnja valjanih izdelkov je v primerjavi z letom poprej večja za 3 % in je dosegla številko 112 mio ton.

Proizvodnja

Najpomembnejše podatke o proizvodnih dosežkih kaže naslednji pregled (v tonah):

	1985	1986	Indeks
surovo železo	190.843	196.552	103
surovo jeklo	817.420	833.505	102
blag. proizvodnja	773.680	782.721	101

Količinsko v proizvodnji nismo veliko napredovali. Res je, da tudi načrtovali nismo, da bi se naj bistveno povečala; le pri surovem jeklu je bil načrt nekoliko bolj zahteven, a ga nismo uspeli uresničiti.

Precejšnje so spremembe v obsegu proizvodnje v posameznih delovnih organizacijah. V Železarni Ravne se je na primer blagovna proizvodnja po količini glede na prejšnje leto precej zmanjšala; tega pa ne kaže preveč kritično jemati, saj se je ta železarna opredelila, da bo v prihodnje svojo proizvodnjo povečevala predvsem s spreminjanjem njene strukture v korist bolj zahtevnih in zato tudi dražjih izdelkov. V Železarni Štore je proizvodnja po obsegu najbolj porasla, in sicer proizvodnja surovega jekla za 7 %, blagovna pa za 13 %. Po količini je bila proizvodnja precej manjša kot leto poprej tudi v Verigi in Žični. Napredovala pa je v Plamenu.

Večjih problemov lani v proizvodnji ni bilo. Tudi oskrba s surovinami in drugimi materiali je bila dobra; to velja tudi za oskrbo iz uvoza.

Prodaja in zunanja trgovina

S prodajo svojih izdelkov smo lani iztržili 282 milijard dinarjev, kar je 81 % več kot leto poprej. Pretežni del tega porasta gre seveda na račun inflacije. Tudi glede rasti prodaje opazamo precejšnje razlike med delovnimi organizacijami. Predvsem ugotavljamo, da se je prodaja v predelavi jekla vrednostno precej hitre-

je povečala kot v črni metalurgiji. To je očitno posledica nekoliko počasnejše rasti cen jekla, kar je zabeležila tudi uradna statistika.

V glavnem s prodajo na domačem trgu tudi lani ni bilo večjih težav. Domača konjunktura je bila dovolj velika, da izvoza ni ravno spodbujala. Konvertibilni izvoz smo sicer povečali za 4 %, vendar smo s tem dosežkom bistveno zaostali za načrti. Izvoz na klirinška področja pa smo povečali precej hitreje in tako je bil skupni izvoz za 16 % večji kot leto poprej. V izvozu sta nekoliko bolj napredovali železarni Jesenice in Ravne. Železarna Štore je nasprotno lani svoj konvertibilni izvoz precej zmanjšala. Precej je izvoz zmanjšala tudi Veriga.

Opazno smo lani povečali uvoz, in sicer s konvertibilnega področja kar za 21 %. To povečanje gre predvsem na račun razmeroma velikega uvoza opreme: uvozili smo jo skoraj za 20 milijonov dolarjev (jeklarna itd.). S financiranjem uvoza ni bilo večjih težav, vsaj ne do poznih jesenskih mesecev. Zadnje mesece leta pa so se glede tega razmere hitro poslabšale in se še kar naprej kritično zaostrejejo.

Poslovanje s sredstvi

Lansko leto je bilo za Slovenske železarne naložbeno zelo plodno. Veliko smo namreč vlagali, pravzaprav več kot kdajkoli doslej.

Seja delavskega sveta SOZD SŽ

V torek, 7. aprila, bo ob 9. uri v sejni sobi SOZD Slovenske železarne v Ljubljani, Moše Pijadejeva 5, 6. seja delavskega sveta SOZD Slovenske železarne.

Predlagan je naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 5. seje in poročilo o izvrševanju sklepov
2. Poslovanje SOZD Slovenske železarne v letu 1986
3. Sprejem srednjeročnega načrta združenih sredstev sklada skupne porabe SOZD SŽ za obdobje 1986 - 1990
4. Imenovanje kolegijskega poslovodnega odbora SOZD Slovenske železarne za mandatno obdobje 1987 - 1991
5. Pomoč družinam ponesrečenih jeklarjev Železarne Štore
6. Določitev zneska po sporazumu o prevzemu pokroviteljstva nad ohranjanjem in razvijanjem tradicij Prešernove brigade za leto 1987
7. Delegatska vprašanja

POPRAVEK

V 11. številki Železarja smo v prispevku »Elektrogospodarstvo in elektrarna Moste v lanskem letu« pripisali elektrogospodarstvu in premovalništvu kar desetkrat več izgube. Pravilno bi se stavek moral glasiti takole: »Lani je elektrogospodarstvo in premovalništvo pridelalo okoli 40 milijard din izgube.«

Avtorju prispevka in bralcem se za neljubo napako opravičujemo!

Uredništvo

Zakaj ob koncu dne ni vode?

Na sestankih samoupravnih delovnih skupin so delavci mnogokrat spraševali, zakaj ob koncu dne (predvsem dopoldan) ni vode. Pojasnila o tem sta nam dala vodja obrata PIV energije Franc Bassanese in direktor Vodovoda Jesenice Marjan Jelovčan.

V naši železarni se področje Jesenice, Bela in Javornik oskrbuje z vodo iz mestnega omrežja, za kar skrbi Vodovod Jesenice, jeseniško področje pa je oskrbovano s pitno vodo tudi iz lastnega zajetja pri restavraciji Kazina (kazinski vodnjak). Celotno območje napaja Peričnik, v zadnjem času, točneje od novembra 1986, pa tudi novo zajetje Završnica.

Ob normalnih vremenskih pogojih in vzdrževanju primarnega omrežja je bilo pitne vode za mesto in Železarno dovolj, čeprav je poraba vode v naši železarni izredno velika in nenakomerna. Lani je namreč okrog 6200 delavcev porabilo 1.460.000 kubičnih metrov vode, od tega več kot četrtino iz lastnega zajetja. Vsak delavec je v osmih urah porabil 650 litrov vode. V Sloveniji je normalna poraba vode 300 litrov na osebo (upoštevana je tudi poraba v industriji), v zahodni Evropi pa okrog 500 litrov na osebo. Ti podatki kažejo, da imamo v Železarni zelo velik standard porabe vode, saj naprave porabijo zelo malo pitne vode, ker jo potrebujemo le za peč v elektrodnem oddelku, za peč v Jeklovleku in v raziskovalnem oddelku. V Valjarni debele pločevine in v HVŽ pitno vodo uporabljamo le kot rezervo za hladilno vodo. Vse druge priključke na naprave smo v letih 1985 in 1986 odstranili zaradi varčevanja z vodo in zaradi zdravstvenih razlogov.

Letos je bila v prvih treh mesecih poraba pitne vode na delavca samo 450 litrov v osmih urah, vendar izključno zato, ker v kazinskem vodnjaku zaradi izredne suše ni bilo vode in ker je bil dotok iz omrežja, ki ga oskrbuje Vodovod, premajhen.

Pomanjkanje pitne vode se pojavlja od začetka zime do sedaj, na kar je vplivalo predvsem izredno sušno obdobje v lanskem letu; zimo smo pričakali z občutno premajhnimi zalogami talne vode in izvirov, pa tudi zima je naredila svoje, saj ni bilo nobenega dotoka vode, poraba pa je bila zelo velika.

Kazinski vodnjak je prejšnja leta obratoval neprekinjeno, okrobra lani pa je usahnil, to pa pomeni četrtino manj pitne vode za potrebe Železarne.

Vzrok za pomanjkanje pitne vode je torej padec tlaka pitne vode v omrežju. Ob konicah (od 13. ure do 14.30) vode primanjkuje, ker je tlak premajhen, poraba pa je zelo velika, saj v tem času porabimo sedemdeset odstotkov vse vode, oziroma 2800 kubičnih metrov v eni uri in pol ali 31 kubičnih metrov na minuto.

Na pomanjkanje vode ob konicah vplivajo tudi subjektivni dejavniki, predvsem vzdrževanje vodnih omrežij v mestu in v Železarni. Napeljava je zelo stara, zato so pogoste okvare povsem običajne. V Železarni se temu pridružuje še zelo slab odnos do koriščenja pitne vode, saj je veliko priključkov montiranih brez soglasja in nekontrolirano, kar preobremenjuje na posameznih področjih omrežja še povečuje. Tudi vzdrževanje pip in bojlerv je ni zadostno, zato voda v sanitarijah in kopalnicah pogosto nekontrolirano izteka. Poseben problem je pozimi. Vzdrževalci in gospodarji se bojijo zmrzali, zato pip ne zapirajo in tako tudi na videz majhne stvari stopnjujejo kritičnost oskrbe s pitno vodo.

Vodovod Jesenice bi primanjkljaj vode ob konicah lahko nadomestil, vendar na škodo oskrbe potrošnikov mesta Jesenice. Kritično je namreč le področje mesta, saj so belški in javorniški obrati zadovoljivo oskrbovani.

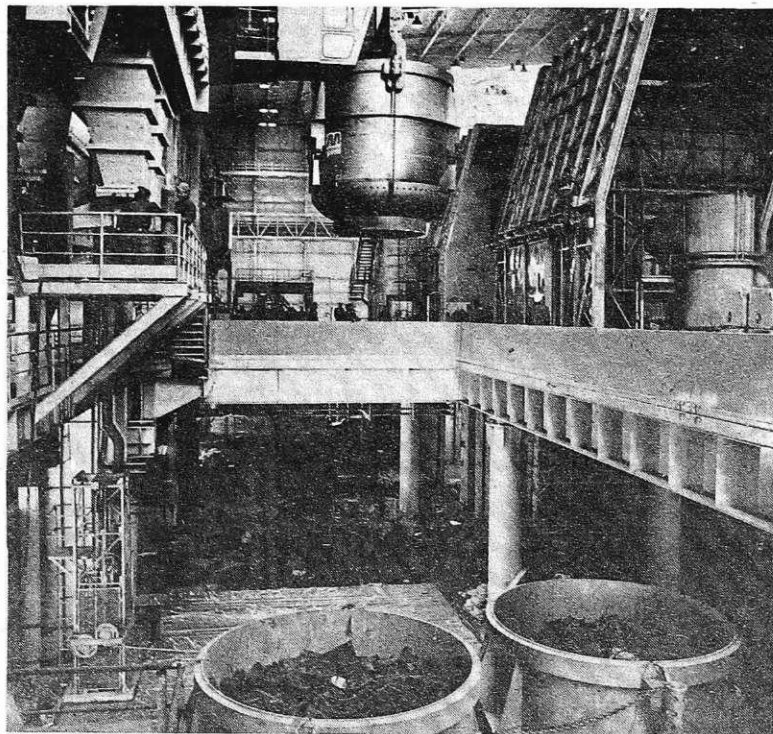
Problem sedaj rešujemo tako, da ob konicah Vodovod Jesenice po svojih močeh dobavi več vode, vendar mu to ne uspe vedno. Položaj se bo

popravljal, ko se bo otopilo in bodo zaloge talne vode in izvirov večje. Take suše in tako hude zime v zadnjih petnajstih letih ni bilo, zato je pomanjkanje vode toliko večje, kar dokazuje podatek, da se je izdatnost glavnih vodnih virov v tem obdobju zmanjšala na 65 odstotkov normalnih zmogljivosti. Izdatnost glavnih virov je v tem obdobju 117 litrov na sekundo, poraba v Železarni ob konicah pa 516 litrov na sekundo. Razlika krijejo rezervoarji, če so polni, seveda.

V naši železarni imamo približno sto kilometrov omrežja za pitno vodo. Zanj skrbi obrat PIV energije in njegovi dispečerji, ki dnevno kontrolirajo porabo vode in pregledujejo cevovode. V obratih so za to zadolženi gospodarji. Imamo tudi približno dvaindvajset priključkov na mestno omrežje, zato imajo delavci obrata PIV energije vedno dovolj dela. Kljub temu so vedno vsakomur pripravljeni razložiti težave in vzroke za pomanjkanje vode.

Pomanjkanje pitne vode bi bilo lahko letos še večje, če ne bi novembra lani priključili zajetje Završnica. Vodovod Jesenice je lani zelo pohitel z gradnjo novega zajetja, ki je bilo potrebno tudi zaradi Jeklarne 2, ki je priključena na mestno omrežje.

Lilijana Kos



Jeklarna 2 (foto: I. Kučina)



Mitji v spomin

Mrst, ki vihar na tla ga zimski trešne,
Ko toplo sonce pomladansko seje,
Naenkrat ne zgubi moči poprešne:
Spet ozelenil sem ter tje bo veje,

Al' vendar zanj'ga ni pomoči rešne;
Ko spet znebi se gozd snega odeje,
Mladik le malo, al' nič več ne šteje,
Leži tam rop trohljivosti požrešne:

Prešeren: Sonetje nesreče

ljev Mitja enostavno ni mogel biti.

Tiho je odšel naš nekdanji sodelavec MITJA MEDVEŠEK. V Železarni je bil z nami 12 let, kar osem let kot direktor FRS. Že podatek, da je postal direktor FRS z nepopolnimi 30 leti, s komaj 5 let dela na zahtevnih nalogah v SEO, kaže na veličino njegove strokovne sposobnosti in človeškega odnosa. Veliko nas je, ki smo imeli srečo, da smo lahko sodelovali z njim. Vsakdo ima gotovo mnogo prijetnih spominov na to obdobje. Prijetnih glede pristopa k nalogam, kakršnega je imel Mitja, in glede na uspešno reševanje najzahtevnejših in na prvi pogled nerešljivih problemov. Obdobje, v katerem je opravljal naloge finančnega direktorja, je bilo prav gotovo eno najtežjih v povojni zgodovini Železarne Jesenice. Mitja je v teh razmerah uspel izkoristiti vse svoje pozitivne lastnosti in zrasti v vidnega finančnega delavca na Jesenicah in v Sloveniji.

Rado se zgodi, da strela udarja v vrhove in tudi Mitja je doživel usodo prenekaterih najboljših. Zato je na vrhuncu moči in zagona iskal svoje življenjske cilje v drugih okoljih.

Vendar mu izreden razum, prijateljska čustva in železarska zasvojenost niso dopuščali, da bi bil na novih nalogah drugačen kot doslej. Drugačen pri delu, v odnosu do Železarne in prijate-

Vedno ga je vleklo na Jesenice in vedno so bila njegova vrata in srce odprta za sodelavce. Hitro je razumel bistvo stvari in postajal, čeprav ne čisto med nami, vedno bolj naš. Veselili smo se vsakega srečanja z njim, tudi v trenutkih, ko smo iskali nasvet. Nekaj nas je, ki smo ves čas verjeli, da se bo nekega dne vrnil na Jesenice. Bil je vedno na strani strokovno utemeljene in poštene rešitve. Za take si je vzel čas in jim delček za delčkom razdal tudi svoje moči in zdravje. Dolgo bi bilo naštevati vse prilike, ko smo iskali in našli za Železarno in družbo optimalne rešitve.

Prav gotovo je v tem žalostnem trenutku treba omeniti tudi vse tiste vedre trenutke, kadar smo uspeli za hip pobegniti iz vsakdanjih skrbi. Čeprav ni nikoli silil v ospredje, je vedno znal videti tudi svetlo plat težav in jo povezati z voljo po vedrini.

Takšnega bomo ohranili v naših spominih. Nikoli se ni izmikal delu. Če nismo doslej uspeli izraziti vse svoje zahvale za delo in sodelovanje, za strokovne nasvete in prijetne prijateljske urice z Mitjem, naj to storimo ob tem žalostnem trenutku. Ostal nam bo v večnem spominu.

Sodelavci

ALOJZ LEBAR

Spodbujanje in uveljavljanje ustvarjalnosti na področju inovacijske dejavnosti v združenem delu

Nadaljevanje

Inovacijska dejavnost v DO je sestavni del programa za prestrukturiranje gospodarstva. Inovacijskega gibanja ne bo mogoče razvijati brez zagotavljanja znanja in izboljšanja izobrazbene strukture vseh zaposlenih. V strahu pred močjo razumnosti nečemo priznati, da se države povzpnejo na vrhuncu moči samo preko inovacij (vsestransko uvajanje novosti) ne glede na bogastvo in velikost. Vse brez izjeme grade preko reforme šolstva nove in močnejše rodove inteligence. Z različnimi prijemi skušajo pripeljati vse nadpovprečno nadarjene do najvišje izobrazbe. Brez znanja ni novatorstva. Orati ledino pomeni poznati meje znanega in odkritega.

V naši DO — Železarna Jesenice je močno čutili sedanje gospodarske razmere, zato je prišlo do prestrukturiranja proizvodnje, ki je bistveni pogoj za razvoj, ki bi omogočal uspešno vključevanje v mednarodne ekonomske tokove, kjer tehnološka revolucija vpliva na zmanjšanje obsega fizičnega dela. Zato smo se lotili gradnje Jeklarne 2, da bi dobili kvalitetnejši asortiment izdelkov iz jekla.

Spremembe v tehnologiji dela močno prehitvevale spremembe v organizaciji dela. Spodbujati je treba hitro uvajanje sodobnih oblik organizacije dela, ki omogočajo sprostitve ustvarjalnih zmogljivosti delavcev ter njihovo čim hitrejšo prilagoditev tehnološkemu napredku. Našega prihodnjega razvoja ne moremo gra-

ga dela ter znanja, za kar pa so potrebni tudi visokokvalificirani kadri. Programi prestrukturiranja gospodarstva morajo nujno vsebovati skrb za varno in humano delo vseh delavcev ter skrb za ohranjanje okolja. Zastarela tehnološka oprema (SM-peč) povzroča nehumano delo in onesnažuje okolje. Zato je v programu treba vključiti razvoj ekološko varne tehnologije, tako da bo zagotovljeno varstvo vode, zraka, zemlje. To bo mogoče doseči le z razvojem znanja in raziskovanj, s tem pa tudi večjo strokovnost v delovnih organizacijah.

V praksi je potrebno ugotoviti izvajanje teh programov. Brez tesne povezanosti gospodarstva in znanosti ni mogoče prenesti znanja v prakso. VDO mora dobiti najpomembnejše mesto RR (razvojno-raziskovalno delo), ki bo sposobno sprejemati, uvajati in razvijati dosežke znanosti. Nujno je treba sprejeti celoviti sistem ukrepov za prenos znanja v prakso, reševanje kadrovskih, gmočnih in pravnih vprašanj ter usposabljanje raziskovalcev v neposredni proizvodnji. Prav tako zagotoviti opremo, informacijski sistem, sredstva za nagrajevanje inovacij in ustanavljanje raziskovalnih enot v organizacijah združenega dela. Hitreje in večje uvajanje sodobnih dosežkov znanosti in tehnologije bo zahtevalo hitro prilagajanje in spreminjanje delovnih mest, prekvalifikacije in prerazporeditev delavcev.

Vsi misleči se strinjajo, da je vprašanje tehnologije ozko in brezpogojno povezano z svobodo naroda, države. Tega se pri nas ne zavedamo ali nečemo priznati. Za nas, ki smo po desetletju kupovanja licenc zašli v odvisnost od multinacionalk, je to izredno pomembno vprašanje. Njegov pomena smo se zavedali šele sedaj, ko je izbruhnila kriza. Za na-

šo prihodnost je to najusodnejše vprašanje.

Birokracija je prva proti inovacijam, ker želi statično družbo. V statični družbi je pomembno samo tisto, kar dela birokracija. Ostane ji samo obnašanje množic in njeno usmerjanje. V takšni družbi se birokraciji ni treba priklanjati pred znanstveniki in tehnologi.

V zadnjih letih so mnogo propagirali boljše nagrajevanje proizvodnega dela. Posledica je bila, da so plače diplomiranih inženirjev sorazmerno padle, plače kvalificiranih delavcev pa zrasle. Mnogokrat so imeli delavci z večjim normirnim presežkom in z več izjemnim delom večje dohodke kot inženir po petih letih prakse — torej takrat, ko bi lahko prispeval daleč več kot delavec za strojem. Dolgoročnih koristnih sadov dela enega in drugega sploh ni mogoče primerjati, kar je to nesmisel. V kolikor se ne skrijemo za politična gesla, moramo ugotoviti, da dela ustvarjalni inženir za prihodnost, da oblikuje uspešnost podjetja v prihodnjih letih že danes. To so ustvarjalci prihodnosti! Merila za nagrajevanje takega dela bodo predvidoma sprejeta v letu 1987. Nagrajevanje dela na projektih pa že kaže prve rezultate. Zato mora vsaka DO paziti na svoj strokovni kader in mu nuditi vso podporo pri njegovem delu. Ne pa, da se jim na lahek način odpove in prepusti drugim delovnim organizacijam (lep primer v letu 1986 je dr. Božidar Brudar).

Za spodbujanje ustvarjalnosti, s katero je možno razvijati sodobno tehnologijo, izboljševati kakovost izdelkov, postopkov in storitev za razširitev materialne osnove delavcev ter njihovega standarda, za tehnološko sodelovanje z razvitimi državami in vključevanje v mednarodno delitev dela, je potrebno:

— zagotoviti enake možnosti vsem delovnim ljudem za izražanje ustvarjalnih sposobnosti v delovnem procesu,

— krepiti motivacijo delavcev za ustvarjalnost,

— zagotoviti, da delavci s tehnološko ustvarjalnostjo prispevajo k razvoju,

— spodbujati sprejemanje novih izdelkov in tehnologij, vseh oblik inovacij ter njihovo uporabo in izmenjavo,

— krepiti z razvojno politiko lastno ustvarjalno silo v sodelovanju z DIATI (Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav) Železarne Jesenice,

— razvijati in izboljševati sistem tehnično-tehnoloških informacij, ki naj omogoči uporabo najsodobnejših dosežkov v znanosti in tehnologiji in najširšo uporabo vseh oblik tehnološke ustvarjalnosti,

— motivirati z ekonomskimi ukrepi DO, da bodo svoje investicije in plane pripravljali na znanstvenih projektih ob uporabi domače tehnološke ustvarjalnosti,

— vrednotiti ustvarjalno delo z materialnimi nadomestili, tako da bo položaj ustvarjalca v družbi v skladu z njegovim prispevkom,

— spodbujati prenos tehnologije, ki je rezultat domače tehnološke ustvarjalnosti v druga okolja.

Prizadevati se je treba za pravilno materialno vrednotenje tehnološke ustvarjalnosti na področju inovacij z materialnimi priznanji in to s posebnimi nadomestili, nagradami in stalnimi rentami:

a) nagrade za razvoj inovacijske dejavnosti po naslednjem zaporedju v %:

— inovatorji	6 %
— organizatorji	4 %
— rezerva	10 %
— članom DO	40 %
— skladi	40 %

PRISPEVKI ZA MEDICINSKE APARATURE

V marcu so za medicinske aparature v jeseniški bolnici darovali: OOS delavcev SIS občine Jesenice — sredstva namesto obdaritev žensk za 8. marec — 100.000 din;

OOS Jeklovlek ŽJ — sredstva za praznovanje 8. marca — 20.000 din;

OOS Valjarna debele pločevine ŽJ — sredstva za praznovanje 8. marca — 30.000 din;

OOS Komerciala ŽJ — prispevek namesto praznovanja 8. marca — 50.000 din;

Jože Uršej, Bokalova 17, Jesenice — namesto čestitk za 8. marec — 2.990 din;

OOS Osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice — namesto daril za 8. marec — 40.000 din;

Frančiška Šmit, Cesta revolucije 8, Jesenice — darilo ob 8. marcu — 10.000 din;

Železarna Jesenice — OOS Komerciala — sredstva od nabave vizitk za 8. marec — 1.000 din;

Društvo upokojencev Jesenice — del sredstev za praznovanje 8. marca — 5.000 din;

OOS Elektro Kranj DE Žirovnica — delež Eme Logar, namenjen za praznovanje 8. marca 5.000 din;

Zbrana sredstva, namenjena za praznovanje 8. marca, znašajo skupaj 563.990 din.

Prijatelji iz Gorij v spomin na Andreja Bega — 30.000 din;

Članice aktivna ženskega krožka pri DU Gorje-Zasip — namesto venca na grob pokojne Ivanke Pazlar — 23.000 din;

Družina Felc, Gradnikova 10, Radovljica — namesto cvetja na grob K. Zupan z Bleda — 5.000 din;

Družini Bregant in Židanek, Kidričeva 11 in 12, Jesenice — namesto cvetja na grob Francu Logarju z Javornika — 10.000 din;

Vistrovi z Jesenic: Dora, Viki, Anica, Andrej in Simon z družina — ter družina Blatnik — namesto cvetja na grob dr. Bibi Klinar — Vister — 55.000 din;

DO Golica TOZD Zarja Jesenice — namesto cvetja pokojni mami sodelavke Marije Jelinčič — 19.700 din;

Družina Kleč, Tavčarjeva 16, Jesenice — namesto venca za pokojno Marijo Demšar — 20.000 din;

Stanovanci Bokalove ulice 9, Jesenice — namesto venca na grob pokojni Justini Nagode — 22.500 din;

OOS elektro-remontnih delavnic ŽJ — namesto cvetja za pokojnega Alojza Erjavca — 10.000 din;

TOZD OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica — namesto cvetja na grob nekdanje učence Maje Burja — 10.000 din;

TOZD Delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice — avtorski honorar predavateljice Vere Pintar 2.800 din;

TOZD Delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice — avtorski honorar predavatelja Jureta Klančnika — 4.200 din;

Frančiška Treven, Prešernova 34, Jesenice — za uspešno operacijo na ortopediji — 15.000 din;

DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice — namesto cvetja na grob dolgoletnemu članu Franciju Zelenaku — 10.000 din;

Mara Gasar, Tavčarjeva 3 b, Jesenice — namesto cvetja na grob Gašperju Čuferju — 5.000 din;

Tomaz Čufer, Bokalova 10, Jesenice — namesto cvetja na grob Gašperju Čuferju — 10.000 din;

Vera Kuhar, Kranj, Britof 177 — namesto cvetja na grob Gašperju Čuferju — 5.000 din;

Martin Čufer, Otmarja Novaka 4, Jesenice — namesto cvetja a grob bratu Gašperju — 10.000 din;

Egidij in Vida Matič, Žirovnica 7 — prispevek — 10.000 din;

Železarna Jesenice — odstop honorarja delavcev delovne skupnosti KSI — 17.251 din;

Železarna Jesenice — odstop honorarja uredništva Železarnja — 1.053 din;

Antonija Noč, Kočna 24 — prispevek v zahvalo za zdravstvene usluge — 20.000 din;

Ana Gajšek — Čelesnik, Jesenice, Jeralova 6 — namesto cvetja na grob pokojne Ljudmile Mesec roj. Čelesnik — 5.000 din;

Mirko Frankič, Ljubljana — prispevek — 15.000 din;

Vinko Korošec, Bohinjska Bistrica, Jelovska 43 — prispevek za aparature namesto pogostitve sodelavcev »LIP« Bohinjska Bistrica ob odhodu v pokoj — 30.000 din.

Skupna vsota zbranih denarja je v letošnjem letu 2.093.394 dinarjev. Delavci splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarnja se zahvaljujemo za prispevke!

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno, nakažite na žiro račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, številka 51530-603-31205, z navedbo: »namesto venca za tega in tega...« darila in podobno.

Komisija za odlikovanja in priznanja pri koordinacijskem svetu sindikata SOZD Slovenske železarnice objavlja na podlagi 15. člena pravilnika o priznanjih Slovenskih železarn.

RAZPIS

V skladu s pravilnikom razpisuje komisija »Medalje Slovenskih železarn« in »Plakete Slovenskih železarn«.

1. Medaljo Slovenskih železarn kot najvišje priznanje se podeljuje delavcem SOZD Slovenske železarnice:

— za vrhunske dosežke trajnega pomena, ki so odločilno prispevali k uresničevanju družbenoekonomske vloge Slovenskih železarn in njihovemu splošnem ugledu v družbeni skupnosti,

— za izjemno ustvarjalno delo ali življenjsko delo v delovni organizaciji oziroma SOZD Slovenske železarnice,

— za izjemne rezultate na posameznih področjih dejavnosti pri razvoju samoupravljanja in družbenopolitične dejavnosti,

— za izjemne tehnično-tehnološke dosežke na področju inovacij, gospodarjenja, produktivnosti, kvalitete, razvoja Slovenskih železarn,

— za druge izjemne rezultate v delu in razvoju delovnih organizacij in SOZD Slovenske železarnice.

2. Plaketa Slovenskih železarn se podeljuje:

— za različne aktivnosti in dosežke na posameznih področjih dela, inovacijske dejavnosti, družbenopolitične aktivnosti in aktivnosti v samoupravnih organih, društvih in drugih organizacijah,

— za uspešno sodelovanje s Slovenskimi železarnami pri njihovem razvoju in poslovanju, pri krepitvi samoupravljanja in gospodarskega sistema,

— za trajne rezultate na drugih področjih.

Kandidate za priznanja lahko predlagajo komisiji na osnovi tega pravilnika:

— vsaki zaposleni v SOZD Slovenske železarnice,

— organizacije združenega dela v SOZD Slovenske železarnice in njeni organi samoupravljanja,

— družbenopolitične organizacije, ki delujejo v delovnih organizacijah in v SOZD Slovenske železarnice, — društva.

Pisni predlogi za podelitev Medalje oziroma Plakete Slovenskih železarn morajo poleg naslova predlagatelja vsebovati še:

— ime, priimek, poklic kandidata in delo, ki ga opravlja, oziroma naslov organizacije združenega dela, če je le-ta kandidat,

— vrsto priznanja, za katero se predlaga (Medalja, Plaketa),

— področje, obseg delovanja, zaradi katerega se kandidat predlaga,

— obširna razlaga in utemeljitev predloga z dokazili,

— mnenje družbenopolitičnih organizacij.

V letu 1987 bo podeljena ena medalja in pet plaket. Pisne predloge oddajte na naslov: SOZD Slovenske železarnice, Splošna služba, Moše Pijadeja 5, 61000 Ljubljana, z oznako »Priznanja Slovenskih železarn«, najkasneje do 15. maja 1987.

Delegati vseh treh zborov skupščine občine Jesenice o tretjem samopriskupku

(Nadaljevanje s 1. strani)

moprispevka v občini so upoštevane tudi nekatere pripombe iz javne razprave. O samopriskupu naj bi se odločali na referendumu 10. maja, samopriskup pa naj bi plačevali delovni ljudje in občani, ki imajo stalno bivališče v občini, v višini 1 %, vključno s tistimi, ki so na delu v tujini, od 1. junija 1987 do 31. maja 1992. V predlogu odloka so tudi natančno navedeni pogoji, pod katerimi so delovni ljudje in občani oproščeni plačevanja samopriskupa.

Pročilo o delu nekaterih organov in organizacij

V poročilu o delu javnega pravnobranilstva v Kranju je navedeno, da so v letu 1986 reševali 1.178 zadev ali štiri več kot leto poprej. Od tega se je nanašalo največ zadev na jeseniško občino (329) in kranjsko (327), sledijo pa radovljiska (228), škofjeloška (165) in tržiška (85). Zadeve so se nanašale na: pravne postopke, razlastitvene postopke, odškodnine, nepravne postopke, izvršilne postopke in pravna mnenja oziroma pogodbe.

Sodišče združenega dela v Kranju je v letu 1986 prejelo 524 predlogov, skupaj pa je z zaostanki iz leta 1985 reševalo 668 zadev, neresenih pa je ostalo 146. V primerjavi s prejšnjimi leti je sodišče obravnavalo več sporov s področja delovnih razmerij, najbolj pa se je povečalo število sporov zaradi denarnih terjatev, zaradi stanovanjskih vprašanj in zaradi priznanja odškodnine za nesrečo pri delu. V večini spornih zadev je sodišče predlogu v celoti ali delno ugodilo.

Temeljno javno tožilstvo v Kranju z enoto v Radovljici, ki deluje za pet gorenjskih občin, ima osnovno nalogo pregon storilcev kaznivih dejanj in drugih z zakonom določenih dejanj, ki so kazniva. Razen tega pa spremlja družbene odnose in pojave, pomembne za uresničevanje osnovne funkcije in daje predloge za preprečevanje družbi škodljivih pojavov. V letu 1986 je reševalo 1850 kazenskih ovadb zoper polnoletne storilce kaznivih dejanj, kar je 0,8 % manj kot leto poprej. Zoper mladolletne storilce kaznivih dejanj je bilo 140 ovadb ali kar 31 % manj kot v letu 1985. Zoper pravne in odgovorne osebe je bilo zaradi gospodarskih prestopkov 218 ovadb ali ena manj kot leto poprej.

Enota v Radovljici je v letu 1986 zaradi kaznivih dejanj, storjenih v jeseniški občini, obravnavala 422 oseb ali 5,2 % več kot leto poprej. Enota v Kranju je iz jeseniške občine obravnavala 47 mladolletnih storilcev kaznivih dejanj, kar je skoraj 100 % več kot leto 1985, obravnavala pa je tudi 16 pravnih oseb in njihovih odgovornih oseb iz jeseniške občine zaradi gospodarskih prestopkov. Prevladujejo kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje, medtem ko je bilo kaznivih dejanj zoper varnost javnega prometa manj. Zaradi ponarejanja potnih listin in carinskih prekrškov je bilo obravnavanih 45 oseb.

Delegatom je predloženo še poročilo o delovanju lokalne radijske postaje Triglav Jesenice, iz katerega je razvidno, da radio deluje na osnovi programskih zasnov, dogovorjenih med ustanoviteljicami in usmeritev programskega sveta. V lanskem letu so imeli 1.195 ur programa; razmerje med govornim programom in glasbo je 50:50. Pri radiu je zaposlenih osem delavcev, vendar pa ugotavlja, da je glede na obseg programa in v primerjavi s podobnimi mediji zasledba še vedno izredno skromna. Čeprav imajo veliko prostorsko stisko, zaradi pomanjkanja sredstev in zakonske prepovedi vlaganj v negospodarske naložbe trenutno ni izgledov, da bi dokončali prostore nad novo kino dvorano in s tem bistveno izboljšali pogoje za svoje delo. Težave imajo tudi s financiranjem informativnega programa, ki ga v predlagani obliki Kulturna skupnost Radovljica ni sprejela in zato imajo v tej občini kar 4.579.484 dinarjev izpada prihodka, skupni izpad prihodka pa znaša 5.931.844 din. Delno so pokrili izpad s povečanim obsegom ekonomske propagande, s čimer so povečali prihodek nad dogovorjenim za 4.408.575 dinarjev.

Poročilo sklada za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane

Za izvajanje programa samoupravnega sklada za intervencije v

kmetijstvu in porabi hrane v jeseniški občini združujemo sredstva z občinskimi prispevki v višini 0,8 % iz bruto osebnih dohodkov. V letu 1986 je bilo v ta namen združenih 233.181.540 dinarjev, ki so bila po dogovorjenem programu namenjena za obveznosti po družbenem dogovoru, za pospeševanje tržno organizirane proizvodnje hrane v okviru KZK TOK Radovljica, za sovlaganja v dograditev hladilnice Trata v Škofji Loki in za poslovanje sklada. Sklad je s svojim programom skušal doseči: intenzifikacijo vseh kmetijskih površin v občini, razvoj živinoreje na domači krmini osnovi, zagotavljanje boljšega zdravstvenega stanja živali, hitrejši razvoj znanja slehernega kmetovalca in večji organiziran odkup kmetijskih pridelkov.

V drugem delu te informacije je predložen program sklada v letu 1987, ki naj bi po enaki stopnji zbral 346.219.292 dinarjev. Delegatom je dana še informacija o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe v občini na osnovi republiškega zakona. Skupščina samoupravne interesne skupnosti bo enodolna, ob njej pa bodo delovali odbori: za pospeševanje družbeno organizirane tržne proizvodnje hrane; za preskrbo in za blagovne rezerve. Z dnem ustanovitve občinske samoupravne skupnosti bo prenehal delovati samoupravni sklad za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane v občini Jesenice.

Zaključni račun občine za leto 1986

Delegatom vseh treh zborov je predložen predlog odloka o potrditvi zaključnega računa občine Jesenice za leto 1986. Zaključni račun obsega:

skupne prihodke po bilanci proračuna v višini 985.794.073 dinarjev, skupno razporeditev prihodkov po bilanci proračuna v višini 973.064.902 din, sredstva za posebno partijo proračuna v višini 71.217.000 din in neporabljen dohodek do dovoljene porabe v višini 12.729.171 dinarjev. Po predlogu odloka naj bi bil neporabljen dohodek namenjen: za izvedbo referenduma 333.828 din, za občinsko zvezo DPM namensko za otroško letovišče Novigrad 1.000.000 din in 11.395.343 din za prostorske plane in razvojne študije. Predlogu odloka je predložen še pregled prihodkov in odhodkov proračuna po posameznih kontih in razporeditev proračunskih prihodkov.

Delegati vseh treh zborov se bodo na skupni seji odločali tudi o novem sodniku za prekrške pri občinskem organu za kaznovanje prekrškov na Jesenicah.

Ločeni seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti

Na ločenih sejah zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti bodo delegati razpravljali in sklepali še o:

— predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o cenah za geodetske storitve v občini,

— predlogu odloka o poprečni gradbeni ceni in stroških urejanja stavbnih zemljišč v občini in

— predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o komunalnih takсах v občini Jesenice.

V deseti številki Delegata, glasila Skupščine občine Jesenice, je poleg gradiva za sklicane seje, ki smo ga na kratko povzeli, objavljen tudi predlog dnevnih redov za majsko in junjsko sejo vseh treh zborov Skupščine občine Jesenice.

Ob postavitvi spomenikov v spominskem parku na Plavžu

V 9. in 11. številki Železarnja sta bila objavljena prispevka v zvezi s postavitvijo spomenikov v spominskem parku na Plavžu. Ker kot dolgoletna članica hortikulturnega društva že vrsto let sodelujem pri urejanju parka in so mi razmere dobro znane, sem sklenila, da se tudi sama oglasim. Spominski park je poleg tega, da so tam pokopani padli jeseniški borci, tudi edino sprehajališče za naše občane.

Res je, kot je zapisal tovariš Konoželj, da se člani hortikulturnega društva, še posebno pa inženir Janez Pšenica, trudimo, da bi bil park kar najlepše urejen. Žal pa je odnos nekaterih krajanov, še posebno pa nekaterih stanovancev bližnjih stolpnice, skrajno neodgovoren in včasih že meji na vandalizem. Zato je nujno, da najprej celoten kompleks ogradimo s primerno visoko ograjo in tako preprečimo dohod v park z vseh mogočih strani. Dokler to ne bo urejeno, bodo še naprej otroci in tudi odrasli posamezniki trkali in teptali cvetje, lomili vejice okrasnega grmičevja in hodili po travi. Zavedati se moramo, da je v urejenosti spominskega parka vloženo veliko ur prostovoljnega dela članov hortikulturnega društva, potrebno pa je tudi precej denarja, saj cvetje in druge sadike niso ravno poceni. Če otroke opozarjamo, da park ni igrišče, kjer lahko igrajo nogomet, in naj ne trgajo cvetja, smo nemalokrat deležni očitkov odraslih, da za otroke nimamo razumevanja. Res je, da v vseh treh krajevnih skupnostih na Plavžu ni primerne otroške igrišča, kar pa še ne pomeni, da mora to postati naš spominski park.

Stanovanci bližnje stolpnice občane obmetavajo grobišče borcev, padlih v času NOB, z gnili jabolkami, čebulo in celo z jajci. Tega ne bi zapisala, če se to ne bi zgodilo celo v moji navzočnosti. Takšno početje teh ljudi kaže na njihovo nizko kulturno raven in skrajno neodgovoren odnos do družbene, torej naše skupne lastnine, žali pa tudi padle jeseniške borce, ki so dali svoja življenja za našo svobodo. Dogaja se celo, da posamezni stanovanci v večernih

urah odlagajo v park zginito ozimnico. Zato sem trdno prepričana, da čaka podobna usoda tudi spomenike, ki jih mislijo postaviti v tem spominskem parku narodnim herojem in revolucionarju Tonetu Čufarju. Sprašujem se, kdo bo nenehno skrbel in čistil te spomenike.

Verjetno bi veljalo razmisliti o bolj primerni lokaciji za postavitev omenjenih spomenikov. Mislim, da bi bili prostori pred jeseniškimi šolami ali mogoče tudi avle veliko bolj primerne, skrb za njihovo urejenost pa bi prevzeli učenci posameznih šol.

Kar zadeva postavitev spomenika revolucionarju in pisatelju Tonetu Čufarju, imam naslednje pripombo. Pričakujem, da bodo letos končno uredili trg Toneta Čufarja. Predvidevam, da bodo dotrajano stavbo poleg kina »Železar« porušili in prostor dokončno uredili, saj je že skrajni čas. Prav na tem trgu bi bila postavitev spomenika Tonetu Čufarju daleč najbolj primerna, saj nosita tako trg kot amatersko gledališče njegovo ime. Spomenik bi bil tako na enem najbolj vidnih mest na Jesenicah, kjer se, posebno v poletnih mesecih, ustavi tudi precej tujih turistov.

Upam, da bodo pristojni organi in posamezniki vzeli moje pisanje dobernamerno. Predlagam, da bi, kar zadeva lokacijo za postavitev teh spomenikov, izvedli javno anketo, bodisi po radiu Triglav Jesenice ali preko glasila Železar. Prepričana sem, da o tako pomembni odločitvi, kot je postavitev omenjenih spomenikov, ne more odločati ozka skupina ljudi, pa čeprav strokovnjakov, ampak moramo o tem odločiti vsi občani Jesenic.

Marija Mikelj

Obračun za leto 1986

Zaključni računi za preteklo leto so oddani in obdelani, rezultati za gospodarstvo naše občine pa nič kaj razveseljuje, kakorkoli jih že pogledamo. V regiji in v republiki izgublamo položaj, pa tudi v primerjavi s planiranimi rezultati, torej s tistimi iz resolucije za leto 1986, so doseženi rezultati slabi (gledano z razvojnega, pa tudi s stališča upravljalca lastnine). Nič pretresljivega novega, bi lahko zapisal, zgodba je v svojih grobih obrisih že poznana iz preteklega srednjeročnega obdobja. Ponavlja se v novi inačici.

Živimo pač v širši skupnosti, za katero je značilna visoka stopnja ekonomsko-politične nestabilnosti in spremenljivosti ter v razmerah hiperinflacije (proti kateri se borimo na čudne načine), v katerih se gospodarski subjekti znajdejo, kakor se kdo pač zna in zmore (odvisno od razmerja vpliva in moči, v drugi vrsti pa tudi znanja) in kolikor mu dopuščajo razne administrativne omejitve, s katerimi na primer prav zadnji čas spet na veliko razpisava naša administracija (tako imenovani interventni zakoni).

Rezultati so torej slabi, bili pa bi še slabši (beri: realnejši), če bi za njihovo predstavitev uporabili novi

obračunski sistem, kar velja seveda tudi širše, to je za ves teritorij SFR Jugoslavije. Zakon, po katerem so sestavljeni zaključni računi, je nekoliko ostriši, kot tisti, po katerem smo jih sestavljali za leto 1984, vendar pa so bile tekom lanskega leta uvedene določene olajšave, vse z namenom, da bi bil izkazani dohodek večji, čeprav spet na račun siromašenja substance v korist prelivanja sredstev v oblike finalne porabe. Te modifikacije so sicer vplivale na povečanje socialnega miru v državi (leto 1986 je bilo tudi leto volitev!), zagotovo pa so pustile tudi neizbrisen negativni vpliv na gospodarsko rast v tem in prihodnjih letih.

	indeks 1986/85
1. Cene industrijskih izdelkov pri proizvajalcih — v črni metalurgiji	184
2. Cene življenjskih potrebščin	196

Navajam samo rast cen, ki jo bom uporabil kot deflator pri ugotavljanju realnega poslovnega uspeha. No-

minalni nam namreč pri naši inflaciji kaj malo pove. V letu 1986 so bili doseženi naslednji porasti:

	Stopnje rasti kategorij poslovnega uspeha 1986/86					
	Jesenice			Gorenjska		SRS
	plan realiz.	real. (1)	real. (2)	realiz.	real. (2)	realiz.
	1	2	3	4	5	6
1. Celotni prihodek	2,6	86	11,4	92	4,3	94
2. Porabljena sredstva	2,6	79	7,2	84	0,0	87
2.1 Amortizacija	4,5	77	6,0	101	9,2	95
3. Družbeni proizv.	3,2	111	15,9	121	16,3	117
4. Doseženi dohodek	2,7	123	22,5	124	17,9	120
5. Razporejeni doh.		124	23,1	125	18,4	122
6. Razpor. čisti doh.		116	18,7	120	15,8	119
6.1 Za bruto OD	2,7	120	20,9	129	20,5	132
6.2 Za neto OD		116	18,7	119	15,3	126
6.3 Za stan. gradn.		194	61,5	129	20,5	123
6.4 Za sk. por. v TOZD		99	9,3	99	4,7	100
6.5 Akumulacija	0,3	74	-4,4	97	3,7	88
6.5.1 Posl. sklad		53	-16,0	90	0,0	81
6.5.2 Rez. sklad		129	25,8	122	16,8	115
7. Sred. za reproduk.	3,7	77	-2,8	99	4,7	91
8. Izguba		175	51,1	433	180,5	216

Če najprej primerjam položaj Jesenic v regiji in v republiki, lahko ugotovim, da se slabša; kriterij je rast družbenega proizvoda, dohodka, akumulacije in sredstev za reprodukcijo. Po nominalni rasti izgubljam položaj v regiji in v republiki (razen po rasti dohodka v primerjavi z republiko), po realni tudi (razen pri rasti bruto dohodka v primerjavi z republiko in dohodka v primerjavi z regijo in republiko). Če izračunamo gibanje teh kategorij na zaposlene, dobimo enako sliko.

Z rezultati torej ne moremo biti zadovoljni. Fizični obseg industrijske proizvodnje se je znižal za 1,9 % (v SRS se je povečal za enak odstotek, v regiji pa za 3,7 %). Družbeni proizvod in dohodek sta se realno sicer močno povečala (sploh še dohodek) — k temu so prispevale svoje olajšave v zvezi s predpisanimi obračunskimi sistemi. Kljub temu so se akumulacija, pa tudi sredstva za reprodukcijo realno zmanjšala v primerjavi z letom 1985, sama amortizacija pa se je povečala s povprečno republiško rastjo. Posledica navedenih olajšav je prekomerna tekoča končna poraba na račun akumulacije.

Rezultatov ne kaže podrobneje razlagati, saj so vidni iz preglednice, zato le še nekaj besed. Stroški obresti se vedno močno presegajo prihodke iz tega naslova. Zelo močno (skoraj za 3-krat) so se povečali stroški v zvezi z obrestmi za kredite za obratna sredstva — vzrok tiči v velikem obsegu kratkoročnega zadolževanja, v katerem je gospodarstvo iskalo izhod iz likvidnostnih težav. V zvezi s porabljenimi sredstvi kaže povedati le še, da se je revalorizacija blaga, surovin in materiala, vsebovanega v zalogah izdelkov in končnih izdelkov v tekočem letu NOMINALNO(!) znižala v primerjavi z letom 1985 za 24 % — inflacija se je seveda zvišala. To že veliko pove. Še posebej, če vemo, da se je enaka postavka za regijo povečala nominalno za 45 in v republiki za 68 %. Večino revalorizacije je obračunala Železarna Jesenice, znesek je nižji kot v letu poprej. V večini ostalih OZD se je ta znesek nominalno nekoliko povečal. Tu je ključ skrivnostnega izboljšanja položaja gospodarstva naše občine glede na regijo in republiko žvi-

dika dohodka in družbenega proizvoda. Kaže, da je naše gospodarstvo destabiliziralo naravnane zakonske olajšave nadpovprečno izkoristilo. Rast dohodka in bruto dohodka je gospodarstvo občine »popravilo« (v okviru zakonodaje) v svojo korist tudi preko amortizacije. Politika amortizacije iz leta 1985 se ni nadaljevala, ampak je gospodarstvo relativno nižje amortiziralo svoja osnovna sredstva, da bi tako izboljšalo tekoči poslovni rezultat (glej stopnje rasti amortizacije v regiji in v republiki). Ob upoštevanju obojega je slika gospodarjenja še malo bližje črni barvi. Delež akumulacije v dohodku se naglo zmanjšuje (v letu 1985 je znašal 11,2, v letu 1986 pa le še 8,8 %), kar je jasno v nasprotju s predvidevanji, zapisanimi v občinski resoluciji. Resolucijska načela je občinsko gospodarstvo kot celota prekršilo tudi v zvezi z delitvijo sredstev za bruto OD in za skupno porabo v TOZD (skupaj s sredstvi, namenjenimi za stanovanjsko gradnjo) — rast je glede na veljavne predpise previsoka za 1,1 %, izključno na račun previsoke rasti sredstev za skupno porabo v TOZD (presežek za 32 indeksnih točk). Stopnja reproductivne sposobnosti gospodarstva se je (tudi na ta način) zmanjšala za 20 % glede na leto 1985.

Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu je znašal v letu 1986 120.280 din oziroma 115 % več kot v letu poprej, višje povprečje ima v okviru regije le občina Kranj. V negospodarstvu je znašal povprečni OD na delavca 139.510 din (138 % porast glede na leto 1985). Hitrejša rast je posledica resolucijsko opredeljenega usklajevanja OD v negospodarstvu z ravnijo primerljivih OD v gospodarstvu.

Z izgubo so svoje poslovanje zaključile 4 OZD s področja gospodarstva: Elektrarna Moste (45,7 mio. din), Elektro Žirovnica (289,7 mio. din), Lesno galanterijsko obrat (15,0 mio. din) in Gostinstvo Gozd Martuljek (15,8 mio. din). Skupna izguba znaša tako 360,2 mio. din, kar je skoraj za polovico manj, kot je znašala izguba ob 9-mesečnem obračunu. Predstavlja 13 % izgub v regiji. Po zaključnem računu je bila izguba nepokrita le v Lesno galanterijskem obratu, pa tudi ta je bila kasneje v

sanacijskem postopku pokrita, deloma iz lastnih sredstev. Tako imenovane izgube na substanci ni bilo nikjer.

Tudi na področju zunanjetrgovinske menjave planirani rezultati niso povsem doseženi. Skupni izvoz se je povečal za 5,5 %, konvertibilni pa se je zmanjšal za 1,8 % (plan +9,5 %). Klirinški izvoz je naraščal precej hitreje od konvertibilnega, kar je posledica neustrezne tečajne politike oziroma previsokega tečaja klirinškega napram konvertibilnemu dolarju, se pravi, da je posledica ene od mnogih neumnosti jugoslovanske ekonomske politike, ki naj bi bila razvojna. Skupni uvoz se je v primerjavi z letom 1986 povečal za 0,5 % (plan 1,7 % zmanjšanje). Razlog je v 27 % povečanju uvoza opreme, ki predstavlja četrtino celotnega uvoza. Hitreje je naraščal klirinški uvoz. Pokritje uvoza z izvozom se je izboljšalo, skupno znaša 65, konvertibilno pa 57 %. 98 % uvoza odpade na Železarno — v lanskem letu ga je povečala za 5 %, večina ostalih OZD uvoznica pa ga je zmanjšala.

Investicijska dejavnost je bila lani precej močna. Konec leta je bilo v gradnji v občini 81 investicijskih projektov v skupni predračunski vrednosti 118.156 mio. din, kar znaša 63 % predračunske vrednosti v regiji. Pri tem na naložbi v Jeklarno 2 in predor Karavanke odpade 89 % predračunske vrednosti naložb v naši občini. Gospodarskih je bilo 99 % vseh naložb. Investicijska aktivnost je prinesla tudi določene težave (povečane stroške v zvezi s plačevanjem obresti za kratkoročne kredite) v financiranju tekočega poslovanja.

Likvidnost se je poslabšala, v občini mnogo bolj kot v republiki in regiji (obveznosti so narasle mnogo hitreje kot terjatve). Tudi kratkoročno zadolževanje je naraslo daleč nadpovprečno v primerjavi z regijo in z republiko. Podobno velja tudi za rast nerealiziranih prihodkov.

Za konec še nekaj besed o kazalcih kvalitete gospodarjenja, primerjalno z regijo in republiko.

Po izplačanem čistem osebnem dohodku na delavca (mesečno povprečje) zaostajamo tako po absolutni vrednosti kot tudi po rasti za republiko, za regijo pa le po rasti; po reproductivni sposobnosti po rasti zaostajamo za obema, po vrednosti pa le za regijo; po akumulativni sposobnosti zaostajamo za obema po vseh ozi-rih, enako velja za delež akumulacije v dohodku in za dohodek v primerjavi s poslovnimi sredstvi. Ekonomičnost se je povečala za 4 % (kot v regiji in republiki), je pa od vseh spet najnižja, kar velja tudi za delež izvoza v celotnem prihodku. Produktivnost (nominalno) je porasla v primerjavi z republiko nadpovprečno in enako kot v regiji, je pa večja (v vrednosti) od obeh primerjalnih.

Na koncu ugotavljam, da je bilo preteklo leto za gospodarstvo naše občine v bistvenih pogledih neuspešno in da bomo, če bomo tako nadaljevali, pristali neke na repu občin v Sloveniji. To bo postalo dejstvo, če ne bo preobrata v smislu zapisanega v srednjeročnih in dolgoročnih planskih dokumentih občine. Pogoj za uspeh seveda ni v tem, da so stvari zapisane v planih in podobnih dokumentih, zapisane morajo biti najprej in predvsem v glavah ljudi, še posebej vodstvenih in vodilnih. Če tega ne bo, bodo ugotovitve iz tega sestavka postale šablonske za letne obračune gospodarjenja v naši občini. Tega si osebno ne želim, ravno nasprotno, upam pa, da podobno razmišljajo tudi drugi.

1) Za celotni prihodek in za porabljena sredstva sem uporabil deflator 167 — ponderirana aritmetična sredina rasti cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih in cen v črni metalurgiji. Za kategorije družbenega produkta (razen za amortizacijo) sem uporabil deflator 182, ki upošteva še rast življenjskih stroškov v republiki. Deflator je tako prilagojen strukturi gospodarstva v občini, ki je precej drugačna od republiške. Uradni statistični indeksi rasti cen pa so izračunani glede na republiško strukturo.

2) Za celotni prihodek in za porabljena sredstva je uporabljen deflator 184, za ostalo (razen za amortizacijo) pa deflator 190, kar je aritmetična sredina rasti cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih in cen življenjskih potrebščin. Deflator je za republiko povsem primeren, za regijo pa že nekoliko manj, saj ne upošteva regijske strukture gospodarstva. Tudi ta je torej aproksimacija, uradno izračunanega deflatorja za regijo in za občino ni.

Sašo Vrdoljak

ROŽCA praznuje 35-letnico Obračun za leto 1986

Trgovska organizacija Rožca je bila ustanovljena 1. aprila 1952 kot majhen in premoženjsko skromen kolektiv, kakršnega so dopuščale pogoje razmere. Od vsega začetka je njena osnovna dejavnost prodaja živil in gospodinjskih potrebščin na drobno; zadnja leta se ji je pridružilo še gostinstvo, s katerim pa imajo zaenkrat delavci Rožce še malo izkušenj.

Sprva so trgovci prodajali blago na klasičen način — preko pulta; niso še poznali pakiranega blaga, avtomatskih tehnic in drugih pripomočkov današnje sodobne trgovine. Ko se je leta 1960 k Rožci priključilo trgovsko podjetje Plavž, se je število prodajal in zaposlenih povečalo. Prišli so z gradnjo večjih, funkcionalnejših trgovin, ki so dajale tudi več dohodka. Danes ima Rožca osem samopostrežnih trgovin, tri klasične prodajalne, sedem bifejev, eno gostilno in skladišče. Organizacijsko je skupaj z Zarjo in Delikatso povezana v delovno organizacijo Golica, ta pa je vključena v sestavljeno organizacijo ABC Pomurka.

Večino zaposlenih v Rožci predstavljajo ženske, kar vpliva tudi na povprečne osebne dohodeke. Tako je v letu 1986 znašal povprečni osebni dohodek zaposlenih v Rožci 109.724 dinarjev, kar predstavlja 90 odstotkov povprečne republiške plače. Kljub temu se je osebni dohodek v trgovini lani povečeval hitreje kot v gospodarstvu; v Rožci so zabeležili 138-odstotno rast sredstev za osebne dohodeke.

Pogoji poslovanja trgovine so se vsa leta od ustanovitve TOZD Rožca pa do danes močno spreminjali. Najugodnejša za razvoj trgovine so bila leta 1965 do 1972. V tem času je temeljna organizacija Rožca zgradila skoraj vsako leto eno trgovino, nato leta 1974 bife na Jesenicah, 1983 trgovino na Blejski dobrih ter 1986. leta trgovino in gostilno na Hrušici. Gradili so izključno iz sredstev amortizacije, ker drugih virov trgovina nima. V prihodnjih letih se pripravljajo še na eno večjo naložbo, ki naj bi omogočila gradnjo samopostrežne trgovine ob karavanskem predoru.

Danes trgovini kot dejavnosti ne posvečamo več posebne pozornosti; že pred leti je obstala na stranskem tiru. Mnoge trgovske organizacije so prisiljene najemati celo kredite za obratne namene, sicer bi bilo njihovo delovanje ogroženo.

Rožca je vsa leta skrbela za posodabljanje pogojev dela, za ustrezno kadrovsko usposobljenost in za rast družbenega standarda svojih delavcev in delavk. Vsako leto razpiše tri stipendije za trgovske delavce in dve za gostinstvo, vendar v zadnjih letih podeli samo eno. Vzrok za to je v majhnem zanimanju za tovrstne stipendije, ker je z njimi povezana tudi določena obveznost do organizacije, ki jih podeljuje. Skrbijo tudi za izo-

braževanje poslovdij; trenutno usposablja štiri delavce za opravljanje tega dela.

Z začetkom poslovanja v letu 1952 so v Rožci začeli tudi s samoupravljanjem. Skrb za dobro in uspešno gospodarjenje je bila prepustena vsem zaposlenim. V tako majhnem kolektivu kot je Rožca pogosto primanjkuje delavcev za opravljanje samoupravnih funkcij. Delavci se neposredno vključujejo v samoupravno odločanje na zborih delavcev, ki se sklicujejo po samoupravnih delovnih skupinah ob večernih urah, ko se poslovavnice zaprejo.

Posamezne enote temeljne organizacije Rožca so raztresene po vsej jesenjski občini — od Gozd Martuljka do Žirovnice, zato je potrebno za uspešno delo in samoupravno odločanje tudi dobro organizirano informiranje. Le-to je v Rožci dokaj uspešno; vse trgovine in bifeji so pravčasno in razmeroma dobro obveščeni o vsem, kar se dogaja na gospodarskem in upravljalnem področju znotraj ali izven temeljne organizacije. Samoupravnim organom in družbenopolitičnim organizacijam so dostopni vsi podatki, ki jih potrebujejo pri svojem delu. Delavci se lahko seznanijo z doseženimi rezultati temeljne organizacije in njenih posameznih enot ob periodičnih in zaključnih računih. Samoupravno povezovanje pa sega tudi izven temeljne organizacije, saj se vključujejo v krajevno samoupravo; uspešno je tudi njihovo poslovno povezovanje. Temeljna organizacija se povezuje z različnimi dobavitelji in proizvajalci blaga, da bi dosegla čim boljše preskrbo občanov.

Poslovni rezultati Rožce kažejo na stalen vzpon in večanje gospodarske moči te temeljne organizacije. Pomanjkanje posameznih vrst blaga v preteklih letih ni bilo pogosto, v zadnjem času pa je založenost še posebej dobra. Tudi količinska prodaja je lani v primerjavi z letom 1985 občutno narasla.

Ob letošnjem jubileju bodo v Rožci podelili priznanja tistim svojim delavkam, ki delajo v njihovi temeljni organizaciji že trideset let in več. Tako bo za 35 let dela prejela priznanje Ivica Stefančič, za 33 let Franciška Avsenik, Anica Merhar, Marija Ozebek in Sonja Tanko, za 31 let Alojzija Hlebanja in Nada Terseglav za 30 let dela. Priznanja so namenili tudi desetim največjim dobaviteljem za uspešno poslovno sodelovanje.

Tanja Kastelic

Odmevna radijska oddaja »Mi pa nismo se uklonili...«

Na Jesenicah so se prejšnji teden sešli člani sosveta radijske oddaje »Mi pa nismo uklonili...«, ki jo že dve desetletji vsako nedeljo dopoldne predvaja lokalna radijska postaja Triglav Jesenice. V sosvetu, ki mu predseduje Franc Konobelj - Slovenko, so delegati občinskih organizacij ZBZ NOV jeniške in radovljiške občine. Njihova naloga je oblikovati in usmerjati vsebino programa te oddaje, skrbeti za njeno kakovost in ocenjevati odmevnost med poslušalci. To pa je pogosto odvisno tudi od razpoložljivih gradiv in pripravljenosti posameznih avtorjev na sodelovanje.

Člani sosveta se trudijo, da ne bi bila oddaja preveč stereotipna in šablonska, pač pa, da bi z njo posredovali širši javnosti čimveč avtentičnih spominskih pričevanj o revolucionarnih dogodkih pred drugo svetovno vojno in zlasti med NOB. Še posebno si oblikovalci oddaj želijo predstaviti mlajšim rodovom dejavnost in zasluge nekdanjih revolucionarjev, borcev in aktivistov NOB ter drugih prebivalcev obeh občin v zgodovinskih obdobjih pred vojno, med NOB in po osvoboditvi.

Da bi se izognili okostnelim oblikam podajanja teh dogajanj, si člani sosveta prizadevajo posodobiti način posredovanja prispevkov z oddajami »v živo«, kar pomeni s posnetki neposrednih razgovorov in pričevanj udeležencev dogajanj iz teh obdobj ter s popestritvijo z literarnimi in drugimi umetniškimi vložki.

Zelo si člani sosveta želijo sodelovati tudi z že uveljavljenimi pisatelji in kronisti iz obeh občin, zato računajo na njihove prispevke ali vsaj razgovore o določenih temah iz naše preteklosti. Prav tako bodo dobrodošli pismeni prispevki mlajših avtorjev in šolske mladine. Objavljeni bodo vsi nagajeni spisi o naši revolucionarni in borbeni preteklosti.

Na seji sosveta so sprejeli okvirni program oz. usmeritev oddaj s težiščem na jubilejnih obletnicah, predvsem ob 50-letnici prihoda Tita na čelo KPJ in I. kongresa KPS na Čebinah, ob 45-letnici prenehanja naših ljudi v nacistična taborišča in odhoda naših borcev na Koroško. Razen tega želijo člani sosveta v letošnjih oddajah »Mi pa nismo uklonili...« predstaviti manj znane dogodke in udeležbo naših borcev v drugih jugoslovanskih in zavezniških odporniških enotah. Sosvet bo z zadovoljstvom sprejema vse morebitne pobude za popestritev teh oddaj, ki so že vseskozi zelo odmevne ne le v jeniški in radovljiški občini, pač pa tudi v širšem gorenjskem prostoru.

JR



Obvestilo vsem štirinožnim občanom Jesenic

Pred kratkim ustanovljeni Živalski revolucionarni komite Kranjske gore obvešča štirinožne prebivalce Gornjesavske doline in drugih predelov naše občine, da mu je uspelo s pomočjo večjega števila človeških odpadnikov, osvoboditi vse živali doline iz hlevov okrutnih dvonožnih gospodarjev. Le-ti so si drznili čez vse mere žaliti naše živalsko dostojanstvo, saj so v imenu turističnogostinske ponudbe poimenovali dele naših svetih posmrtnih ostankov z imeni svojih napol pozabljenih in izmišljenih ljudskih junakov...

Kar je svinjsko, je svinjsko, kar je goveje, je goveje, kar je konjsko, je konjsko...! Nikomur ne bomo dovolili brisati spomina na naše prednike, ki so ponosno in koristno preživeli svoje življenje; do skrajnosti usodno zaznamovano s človekovo oblastnostjo, pogoltnostjo in neumnostjo. Ker človekova pamet in njegov nenasitni vamp že dolgo izničujeta vse podolg in počez, smo se odločili za revolucijo. Osvobojeno perjad — predolgo živeče privilegirano — že meljejo človeški žledolci, ker ni sledila našemu revolucionarnemu pozivu.

Odpadniki človeškega rodu so se modro odpovedali svojemu neumnemu hlapčevskemu jeziku in kulturi, kar jim ni bilo težko, saj tako ali tako čvekajo že napol v tujih jezikih. Prisegli so pred revolucionarnim sodiščem, da nikdar več ne spregovorijo v slovenščini, da se odpovedujejo vsaki umetniški dejavnosti in da bodo svoje ljudsko blago javno zažgali. Prosili so, naj jim kot simboličen dokaz pripadnosti naši stvari izrežemo jezike. Komite se je po daljšem posvetu odločil, da je pametneje, če odpadniki sodelujejo pri odhodu na barikade in pri zavzetju turističnega objekta Steak House Mojca v Kranjski gori nosijo transparente z napisi: Dol s Steak House Mojca! Umri od plamenčnega beefsteaka! »Kosobrina!« Naj se Bedanci skuhamo v svoji krepki juhi! Zadržali se boš s Tinkaro steak! Nabodi se na nabodalo »Lipov lista!«

Hvaležni odpadniki so že včeraj sami zavzeli poslopje krajevne oblasti in zajeli nekaj povsem nezainteresiranih človeških primerkov, ki so bili takoj pripravljeni sodelovati, ko smo jim razložili, kakšna bo konkretna uresničitev revolucije. Soglasno smo sprejeli predlog revolucionarnega komiteja, da se takoj po zavzetju gostilna Steak House Mojca preimenuje v CANNIBAL HOUSE PEHTA.

Moč in izvornost revolucije se dokazuje tudi z genialno zamisljivo notranje ureditve novega gostišča, v katerem bo od zasedbe dalje tudi štab revolucionarnega komiteja. Vsa turistična ponudba Gornjesavske doline bo uresničena na osnovi izjemnega poznavanja človeka, njegove anatomije in psihičnih zakonitosti. Kolikšna je domiselnost članov komiteja revolucije, dokazuje že jedilnik za omenjeno gostilno, ki vam ga v celoti predstavljamo:

THE CANNIBAL'S MENU — KEKEC
Malomeščanska človečnost cena
Aperitiv: pelinov cvet v solzah Z
Srce zavito v lipov list I
Oko na ledu V
Usta v medu L
Svinjina nekega spomina E
Ženski kraki v omaki J
Spolni udek brez kosti N
Sveža-modra kri J
Možgani brez soli E
hokuspokus v krtini spremenil okus po divjačini.)

Kot vidite, bo naša turistična ponudba po revoluciji zares izjemna: vsebinsko pestra, oblikovno dognana in vsakemu živalskemu žepu dostopna, saj nam človeške robe zlepa ne bo zmanjkalo. Zato vas prosimo, da se nam v celoti pridružite in nam z vsemi razpoložljivimi močmi pomagajte v revolucionarnem boju za živalsko: dostojanstvo, identiteto, kulturo in vsesplošen napredek.

Naj živi živalstvo, naj živi naša revolucija-smrt človeku!

Živalski revolucionarni komite Kranjske gore
Po spiritističnem diktatu
G. Orwella zapisal
B. Gracer)

Rameir C. Bengajn

Tri zgodbe

Za vsakim človekom je močan človek, za močnim človekom je še močnejši človek, za še močnejšim človekom je najmočnejši človek, za najmočnejšim človekom, so ljudje: ki uničujejo človeka in človečnost...

Mila deželica je srčkano grickala mistiko in materijo. Kakor gosnena zeljato glavo: dopadljivo resno, grozeče popadljivo, nagnosko krvoločno in oblastniško sladko. Dokler se ni razjezil ljubi bog, jo prečrtal na božji karti in spremenil v poligon za preizkušanje božje statike. In črni hlapec je klečal v prahu. Trepetajoč, z žvenketajočimi cekini okoli vratu, je prosil milosti...

V nekem (ne Gospodovem letu) se je samo s pesmimi notranje utrjeval. Bilo je srhljivo špasno. Kožo mu je zamašil sprej za muhe. Pršil ga je

okoli sebe, ker se je kar naprej sralo na njegovo glavo. In kozmični duh ni več prodiral vanj...

Pisal in pisal je napol surove, dušene verze, v ohromljenem jeziku, da bi se mu ne omlakuzila duša. Zakaj pričelo je smrdeti po človeški gnjivosti. Kar je bilo od vsega še najbolj naravno, a tudi nevarno, kot je ugotovil psihiater.

Otroci ga niso mogli več prevajati, četudi je še govoril in vlekel učiteljsko plačo...

Noro je iskal prijatelja, ki bi mu lahko rekel: Kri. Misel. Svetloba... ko je nastala okoli njega prava peščena blokada...

Krila so ga rešila iz objema puščavske smrti. Zdaj diši po sladki, gnili človečnosti, ki je že dolgo v prodaji...

Tu pa tam je še srečal človeški primerek, ki ga je s hudim naporom, momljajoče vprašal: — Ampak, kako je pravzaprav z vami?—

— Krasno, je odgovarjal. — Krasno! Po dvajsetih smrtih še vstanem. Od mrtvih vstanem — in grem... Mularija me oživi, z vodo me poškopri: z vodo iz lepe, srebrne kanglice!

— Fatamorgana! — od neke iztisne primerek vzdik.

— Ne, sploh ne... odkimava bolj sebi kot njemu. — Veste, mulcem hudič ne pride do živga, jaz pa... A me razumete, jaz pa?!

— Razumem, razumem, je pritrjeval (ne)znanec, ki ni ničesar razumel. Kako naj bi doumel otroško srce povaljano v puščavskem pesku? Na kraju: Še pišete? —

Pišem, govorim... Vsak dan se mi duša izteblja: in z iztebki podganjo ljudskost gojim — je rekel trudno in čudno odsotno.

(Iz afriške proze)

KONTRABANT

zračni meandri
trepetajo
med boki nimbskih nakoval

galjoti vetrov hudournih,
srebrnokrili skavti
med nebesnimi kopicami
tihotapijo v rasevnihi malhah
sončne škrate

Ob starem ribniku:
Bašo
v megličasti sopari

Brut

Ob petdesetletnici ustanovitve
komunistične partije Slovenije

Spomin na revolucionarja Franca Farčnika

Jeseničani, ki so sedaj pogumno zakorakali že v osmo desetletje življenja, so se že v rani mladosti zapisali naprednemu gibanju. V jeseni svojega življenja se ob 50-letnici ustanovitve Komunistične partije Slovenije z vso spoštljivostjo spominjajo FRANCA FARČNIKA, revolucionarja, komuniste, ki je sodeloval pri zgodovinskem dogodku na Čebinah, politično pa je deloval tudi na Jesenicah.

V letih od 1920 do 1925 so bili ti današnji sedemdesetletniki osnovnošolci. To so bili otroci delavcev-železarjev, ki so že v rani mladosti spoznali vse težave s katerimi so se morali boriti njihovi starši. Zeló velike razlike med gospodo in delavci ter med različnimi strankami so vplivale tudi na takratno mlado generacijo. Šolanje otrok je pokazalo v okvirih tedanje razvitosti šolstva na Jesenicah in materialnih zmogljivosti staršev. Za kulturni razvoj v tistih časih po prvi svetovni vojni na Jesenicah ni bilo posebnih vzgojnih institucij. Za vzgojo mladih so poleg šole in cerkve skrbeli še razna društva tedanjih političnih strank. To so bila predvsem društva Sokol, Orel in Svoboda. Kate- rim političnim strankam so pripadala ta društva, je dobro znano. Tudi programi za »izobraževanje« mladih teh društev so se ostali v spominu tedanje mlade generacije. Sokoli, Orli ali čuki, kakor so jim še rekli, so svoje »izobraževalne programe« za mladino prilagajali trenutnim potrebam tedanjih kapitalističnih buržuaznih in reakcionarnih režimov. Svoboda, katere uradno ime je bilo DELAVSKO KULTURNO IN TELOVADNO DRUŠTVO SVOBODA, je svoje delovne načrte za starejše člane in mladino zasnovala na naprednih marksističnih idejah, ne glede na to, katera politična stranka je bila trenutno na oblasti v državi. Nič ni moglo zatreti njihove vrste izobraževanja, ker je vera v prihodnost delavskega razreda vsem dajala moč in prepričanje. S predavanji, telesno vzgojo, pesmijo, pozneje še z živo odsko besedo, je Svoboda vzgajala jeseniško delavsko mladino in ji vlivala vero v prihodnost. V tistih časih so bili preganjani vsi tisti, ki so na kakršenkoli način pokazali naklonjenost za napredno delavsko gibanje. O na-

prednem delavskem gibanju na Jesenicah, o ustanovitvah in delovanju delavskih godb, pevskih društev, dramskih odsekov, tamburaških skupin, knjižnic, o telovadnih in drugih aktivnostih Delavskega kulturnega in telovadnega društva Svoboda Jesenice, ki je bilo ustanovljeno 26. januarja 1919, je pisal v jeseniškem zborniku Jeklo in ljudje (prva knjiga) predvojni in povojni znani politični, kulturni delavci in komunist FRANC ŠKRLJ.

Poleg vseh naštetih kulturnih dejavnosti je imela Svoboda še poseben MLADINSKI KROŽEK, katerega člani so bili sedanji sedemdeset-osemdesetletniki. Tudi temu mladinskemu krožku je Franc Škrlj posvetil v jeseniškem zborniku Jeklo in ljudje nekaj prostora v opisu: Razvoj in delo kulturnih in telovadnih društev. Franc Škrlj seveda ni mogel mimo človeka, ki je organiziral in vodil krožek, Franca Farčnika. Še živeči člani in članice krožka so ponosni, ker so bili lahko člani tako pomembne kulturne skupine mladih svobodašev. Čeprav zelo mladi, so v krožku nabrali ogromno mladih svobodašev. Čeprav zelo mladi, so v krožku nabrali ogromno znanja in zvestobo naprednemu delavskemu gibanju. Mnogi so se razvili v zavedne in sposobne politične delavce, ki so uspešno prenašali napredne marksistične misli na svoje sodelavce in someščane. Taki so v stari Jugoslaviji bili preganjani in zapirani v razna »delovna« taborišča. Mnogi so pozneje sodelovali v NOV. Med njimi so bili tudi prvoborci, veliko jih je darovalo svoja mlada življenja v boju za svobodo na raznih bojiščih in v koncentracijskih taboriščih. Ni znano, da bi nekateri iz te generacije v drugi svetovni vojni pripadali izdajalskem taboru.

Preživeli člani in članice krožka se s ponosom in z vso spoštljivostjo spominjajo človeka, ki je organiziral mladinski krožek, jih učil, bil njihov voditelj, tovariš, prijatelj... revolucionarja, komuniste Franca Farčnika. Ob zatonu življenjskih moči bi še živeči učenci tega velikega človeka, čigar ime je na Jesenicah malo znano, ali že popolnoma pozabljeno, želeli, da Farčnikovo ime na Jesenicah ne bi ostalo pozabljeno. Zato še živeča generacija FARČNIKOVCEV (o tem nazivu še pozneje) posveča ta prispevek ob 50-letnici ustanovitve Komunistične partije Slovenije svojemu učitelju, tovarišu, komunistu... v zahvalo in trajen spomin.

Vse, kar je na Jesenicah doslej znano o Francu Farčniku, je zapisal Franc Škrlj v zborniku Jeklo in ljudje. Nekaj spominov in dokumentiranega gradiva se je nabralo še pri nekdanjih »farčnikovcih«, članih njegove družine ter v raznih zgodovinskih dokumentih in publikacijah. Na podlagi teh dokumentov bomo poskusili delno opisati Farčnikovo politično delo na Jesenicah njegovo ce-

lotno revolucionarno pot in smrt.

Franc Škrlj je o Francu Farčniku zapisal tole: »V tem letu (1923) je v dramski odsek Svobode prišlo nekaj novih članov iz Trbovelj, ki so se z veliko vnemo lotili dela v Svobodi. Med njimi je bil tudi Franc Farčnik iz Zagorja, ki je bil zaradi političnega dela kot še nekateri drugi slabo zapisan pri takratni trboveljski premogovni družbi. Po prihodu na Jesenice se je takoj vključil v delo Svobode, predvsem na kulturnem in političnem področju. Organiziral je močan mladinski krožek, vodil člane na izlete, jih učil recitirati revolucionarne pesmi in jih vzgajal v zavedni marksistični naraščaj. Vsi, ki so bili v takratnem mladinskem krožku, se še danes pogosto spominjajo Farčnika kot revolucionarja in vzgojitelja, ki je z očetovsko ljubeznijo znal pridobiti mladino in jo vzgajati v mlade revolucionarje ter borce za delavske pravice. Ne prej in ne pozneje ni bilo v delavskem gibanju na Jesenicah človeka, ki bi se s tolikšno ljubeznijo poglobil v mlado dušo in jo neprisljano pritegnil v krog napredne marksistične mladine. Franc Farčnik je v dramskem odseku tudi igral in režiral ter aktivno delal kot član partije od ustanovitve pa vse do leta 1924, ko je odšel v Francijo (Škrlj je verjetno mislil na ustanovitev KPJ ne pa na ustanovitev KPS; pripomba F. R.) Čez nekaj let se je vrnil iz Francije, odšel domov v Zagorje, kjer je nadaljeval s političnim delom do druge svetovne vojne. Že leta 1941 je odšel v partizane, od koder se ni več vrnil. Ni mi pa znano, kdaj je padel.

Franc Farčnik je bil sin rudarskih staršev, rojen 30. avgusta 1899, v Zagorju. Ko je bil star tri leta, je oče odšel v Ameriko s trebuhom za kruhom. Šolo je začel obiskovati leta 1906. Bil je dober in nadarjen učenec. Po končani petrazredni ljudski šoli ga je mati 1913. leta poslala v gimnazijo v Ljubljano, kjer je končal prvi razred. Zaradi izbruh prve svetovne vojne in denarnih težav je moral šolanje prekiniti in leta 1915 pričeti z delom v rudniku. Tako je že v rani mladosti spoznal vse težave proletariata, zato je kmalu postal eden od prvih organizatorjev naprednega delavskega gibanja v Zagorju. Ko so leta 1918 ustanovili delavsko bralno in izobraževalno društvo Vzajemnost v Zagorju, je postal knjižničar. Leto pozneje je bil ob ustanovitvi Svobode Zagorje izvoljen za tajnika. To funkcijo je opravljal do ustanovitve Zveze komunistične mladine Jugoslavije v letu 1919. Kot sekretar SKOJA je istočasno opravljal naloge sekretarja Zveze udarnih delavcev Jugoslavije. Po razpustitvi SKOJA je bil aretiran, zaprt in preganjan v Prekopo. V svojo rojstno vas Zagorje je prihajal skrivaj ponoči. Ob ustanovitvi izobraževalnega društva Njiva v Trbovljah, ki je

imelo podružnico v Zagorju, se je po polletnem izgonu vrnil v svoj rojstni kraj in prevzel naloge sekretarja Njive. To pa ni trajalo dolgo. Že po treh tednih je bilo izobraževalno društvo Njiva razpuščeno. Nato je sodeloval pri ustanovitvi novega kulturnega društva Ledina v Zagorju s podružnico v Trbovljah in postal blagajnik društva. Prvi dramski predstavi društva Ledina je sledil razpust društva, Franc Farčnik pa je bil zopet izgnan v občino Prekopo. Kljub preganjanju je vedno iskal vezi s svojimi tovariši v Zagorju, ki so 1920. leta ustanovili novo kulturno društvo Vesna. Istočasno je Farčnik dobil zopet pravico bivanja v Zagorju, a pri novem kulturnem društvu ni prevzel nobene vidne funkcije. Delal je v društvu, režiral gledališke predstave, dajal navodila, le vidnejših funkcij se je izogibal iz previdnosti, da ne bi društvu prepovedali delovanje. Politične razmere pa so zahtevale, da je leta 1923 zopet nastopal kot funkcionar društva Vesna.

Dvajsetega julija 1923. leta je izbruhnila v Trbovljah največja rudarska stavka. Trajala je 59 dni in se ujemala z drugimi stavkami v Subotici, Veliki Kikindi, v Nemčiji in Bolgariji. Skupina stavkajočih je na čelu z Ivanom Kraljem iz Ljubljane v noči od 29. na 30. avgust razstrelila trboveljske elektrarno. Komandir trboveljske žandarmerijske postaje, žandarmerijski narednik II. razreda Anton F. Šegan, je takoj po atentatu napisal ovadbo proti Francu Farčniku in Ludviku Mrzlu, da sta priskrbela material za dinamične bombe, s katerimi so stavkajoči razstrelili elektrarno in da naj bi izvedli atentat na takratnega direktorja rudnika. 22. septembra 1923 je komandir trboveljske žandarmerije št. 2435, poslal ovadbo št. 2435 Državnemu pravdnstvu v Celju. V ovadbi, ki so jo v Celju prejeli 23. septembra 1923 in registrirali pod številko 1709/23—15, so kot sumljivi za izvedeni atentat navedeni: Franc Farčnik, Ludvik Mrzel in Jakob Žorgi. Besedilo ovadbe komandirja žandarmerijske postaje se z vsemi napakami glasi: »Tukajšnji zaupnik (ovaduh op. F. R. Franc Bogue je izpovedal dne 21. septembra 1923. na tukajšnji žandarmerijski postaji sledeče: Dne 18. sept. t. l. sem se nahajal v Ljubljani. Ker sem se slučajno sestal na ulici z rudarjem komunistom Jožefom Kolšekom iz Trbovelj, katerega se zasleduje v Pol. Dnev. št. 184 od t. l., sem zvedel da dela v Delavskem domu v Ljubljani. Nadalje je doznal Bogue, da imajo ljubljanski izvršni študentje (omladinci) (tako postavljena dvopojica in oklepaji so v originalni ovadbi op. F. R.) med temi tudi neki dijak Farčnik iz Zagorja ter dijak Mrzel iz Trbovelj v nekem privatnem stanovanju, tajne sestanke, kjer delajo večkrat po cele noči,

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Ob prihodu zvezne mladinske štafete v Bohinj je OK ZSMS Radovljica z domačimi mladinci organizirala v mladinskem izobraževalnem centru okroglo mizo o turizmu kot prednostni gospodarski dejavnosti. Živahnih razprav se je udeležilo nad 60 mladih iz radovljiške in prijateljskih občin Svilažnec in Buje ter predstavnikov turističnega gospodarstva in Triglavskega narodnega parka.

● Izvršni svet OS Radovljica je na 33. seji 25. marca sprejel sklepe o uporabi sredstev solidarnosti za odpravljanje naravnih nesreč prizadetim občinam v Sloveniji. Seznanil se je z informacijami o združevanju sredstev za krajevne skupnosti v letu 1986. Imenoval je desetčlanski odbor za gradnjo telefonskega omrežja v občini za obdobje 1987 - 1995 in izrekel soglasje k sistemizaciji del in nalog sekretariata za notranje zadeve in ljudsko obrambo pri občinski skupščini Radovljica ter sprejel aneks k pogodbi novelacije katastra odpadkov.

● V okviru prireditve ob bivanju zvezne štafete mladosti v radovljiški občini so mladim v sedmih in osmih razredih osnovnih šol spregovorili o zgodovinskih dogodkih med NOB v občini ter o prihodu tov. Tita na čelo KPJ nekdanji borci NOV Angelca Vidic — Vlasta in Ivan Cerkovnik v Bohinju, Marija Stare na Bledu, Angelca Vidic — Vlasta v Lescah, Slavko Stavrovič v Radovljici in ing. Janez Šmitek v Lipnici.

● Po sklepu predsedstva občinskega odbora ZZB NOV Radovljica bodo v vseh krajevnih organizacijah ZB v občini, teh je 20, sklenili sklice letnih skupščin do 15. aprila. Člani ZB bodo presojali dejavnost svoje organizacije in tekoče probleme ter potrjevali poročila za leto 1986 ter sprejemali programe dela za leto 1987.

● Pred osnovno šolo v Lipnici je bila 27. marca popoldne vsakoletna spominska slovesnost v počastitev 45 - letnice smrti narodnega heroja in organizatorja vstaje na Gorenjskem Staneta Žagarja. O njem je zbranim govoril sekretar OK ZKS Radovljica Vasilij Koman, v kulturnem programu pa so nastopili učenci tamkajšnje šole, pevski zbor Stane Žagar iz Kroke in godba na pihala iz Gorij.

● V osnovni šoli A. T. Linhart v Radovljici so se 21. marca zbrali člani občinskih mladinskih klubov OZN. Pomerili so se na republiškem kvizu, na katerem so se najbolj izkazali mladi Kranjčani.

● Na skupni seji sveta za varstvo okolja in koordinacijskega odbora za prostorsko načrtovanje pri OS Radovljica so

24. marca spregovorili o problematiki posegov v prostor ob predvideni gradnji dvotirne proge in avtoceste na območju občine. O tem bo v prihodnjih mesecih tekla razprava tudi v vseh prizadetih krajevnih skupnostih.

● Odbor za organizacijsko kadrovske politiko in izobraževanje pri občinskem svetu ZS Radovljica je na 8. seji 30. marca obravnaval predloge kandidatov za srebrni znak ZSS. Na seji so sprejeli tudi stališča o predlaganih kadrovske vprašanjih za sejo kadrovskega odbora pri OK SZDL Radovljica.

● Na 9. seji odbora za usklajevanje skupne porabe v občini Radovljica 19. marca so se dogovorili o oblikovanju predloga finančnih načrtov SIS družbenih dejavnosti za leto 1987, ki zaradi ukrepov Zveznega izvršnega sveta terjajo nenehne popravke in dopolnitve.

● Po sklepu predsedstva SIS družbenih dejavnosti občine Radovljica bodo seje skupščin vseh SIS od 20. do 23. aprila. Delegati bodo obravnavali in potrjevali zaključne račune in poslovna poročila za leto 1986 ter finančne načrte in programe za leto 1987. Gradivo bo objavljeno v Obzorniku št. 1, ki bo izšel konec marca.

● Konec marca je Delavska univerza Radovljica skupaj z OK ZKS Radovljica organizirala tridnevni seminar za novoprijete člane ZKS; Udeležilo se ga je le 13 slušateljev; precej manj, kot je bilo vabljenih, o čemer bi kazalo spregovoriti na osnovnih organizacijah ZK, iz katerih so bili prijavljeni kandidati. Seminar je z novimi metodami dela izredno dobro uspel.

● V okviru gasilske zveze občine Radovljica deluje 37 gasilskih društev, od teh je pet industrijskih, druga pa so v nasejih vseh 20 krajevnih skupnostih; zadnje so ustanovili letošnjega februarja v KS Podnart. Lani so enote teh društev posredovale pri 41 požarih in šestih neurjih, nekatera pa so skrbela tudi za prevažanje pitne vode ob črnilski nesreči. Strojni park vseh društev razpolaga s 40 različnimi gasilskimi vozili in 101 gasilsko črpalko. Zaradi zastarelosti bodo morali čimprej postopoma zamenjati naprave in orodje, da bodo lahko kos nalogam.

● V dogovoru z DO Triglavski narodni park bosta gozdno-gospodarski organizaciji Bled in Tolmin do konca leta 1987 pripravili predlog odloka o nabiranju gozdnih sadežev: gob, malin, borovnic itd. na posameznih gozdnih območjih, ki so naravovarstveno opredeljena in preobremenjena z dosedanjimi pridobivanjem teh sadežev oz. rastlin in že biološko ogrožena. Ta odlok naj bi omejil, če ne povsem preprečil ropanje naših gozdov, kjer so na pohodih največkrat tudi trume tujcev.

● Od 27. do 31. marca je bila na obisku v zahodnonemškem Essnu delegacija občine Radovljica, v kateri so bili predsednik skupščine, OK SZDL, odbora za delavce na začasnem delu v tujini in Turistične poslovne skupnosti Bled. Člani dele-

gacije, ki jih je povabil essenski župan, so se udeležili proslave ob 15 - letnici slovenskega kulturno - športnega društva Bled, istočasno pa tudi velikega mednarodnega sejma o turizmu, kjer so predstavili ponudbo turističnih krajev radovljiške občine.

● Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je na zadnji seji sprejel osnutek odloka o pripravi in sprejetju dopolnitev družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1986 - 1990, v katerem so upoštevani elementi za gradnjo avtoceste Bratstvo in enotnost, ki bo potekala na območju radovljiške občine. V osnutku so tudi predlogi za ureditev priključkov avtoceste za Radovljico in k cestninski postaji na Črnicu. O tem pa bodo razpravljali tudi v vseh krajevnih skupnostih, kjer bodo gradili ceste.

● Po sklepu izvršnega sveta OS Radovljica je bila z 31. marcem 1987 sporazumno razrešena funkcije sekretarke izvršnega sveta OS Radovljica Marija Race, ki odhaja na drugo delovno mesto. Za novega sekretarja je izvršni svet imenoval dosedanje direktorja uprave za družbene prihodke občinske skupščine Miroslava Pengala.

● V letu 1986 so v vseh 17 krajevnih knjižnicah, ki organizacijsko spadajo k matični knjižnici A. T. Linhart v Radovljici, izposodili 105.435 knjig. Največ, za 20 %, se je povečala izposoja na Brezjah; na Bledu za 15 %, v Zgornjih Gorjah za 14 % in v Radovljici za 2 %. Manj izposoje kot leta 1985 so imeli v knjižnicah Stara Fužina za 44 %, v Mošnjah in v Ljubnem za 24 %, na Srednji Dobravi za 19 %, v Lescah za 18 % in v Podnartu za 17 %. Tudi v vseh bohinjskih knjižnicah je bilo v poprečju kar za 15 % manj izposoje, prav tako v Zasipu in v Spodnjih Gorjah. Knjižnični svet je predlagal, da o tej problematiki razmislijo tudi v krajevnih skupnostih, njihovih DPO in kulturnih društvih.

● Odličen nastop, prisrčen sprejem in pohvalne kritike koroških slovenskih časopisov so glavne značilnosti gostovanja moškega zbora Stane Žagar - Plamen Kropa in Harmonikarskega orkestra Glasbene šole Radovljica v soboto, 14. marca, v Radišah. Kroparski pevci in slovensko kulturno društvo Radiše na Koroškem uspešno sodelujejo že skoraj polnih dvajset let v obojestransko zadovoljstvo.

● RTV Ljubljana in HTP Bled — TOZD turizem in rekreacija sta razpisala natečaj za nove otroške pesmice, ki bodo javno predstavljene na III. festivalu otroške vedre pesmi »Blejski srček 1987«, ki bo na Bledu, 18. septembra letos. Rok za prijavo pesmi je potekel 30. marca.

● V Družbenem centru Lesce so se marca zbrali lastniki čistokrvnih psov vseh službenih pasem. Dogovorili so se o pripravi in organizaciji tečaja šolanja psov. Tečaj organizira Kinološko društvo Bled od marca do junija letos.

Nov dirkalni konj iz Elanovega hleva

V petek, 27. marca, je Elan na brniškem letališču uradno predstavil svojega novega dirkalnega konja med jadralnimi letali, dvosed DG 500. To je visokosposobno letalo odprtega razreda z uvlačljivim motorjem, prva in najzahtevnejša od štirih različic, ki jih nameravajo razviti v naslednjem letu ali dveh. Redkobesedni preizkusni pilot Wilhelm Dirks, ki je imel pred uradnim krstom za seboj že kakih deset ur leta s petstotko, je o letenju s tem letalom povedal le to, da je zelo udobno. Zato je bil toliko bolj zgovoren obraz Štefana Korošca, botra novega letala, člana predsedstva CK ZKJ, ki je tudi sam jadralni pilot, ko je po končanem krstnem poletu zlezel iz pilotske kabine. Čeprav so ga med letom verjetno skrbeli prsti, da bi sam pilotiral, nikakor ni mogel skriti svojega navdušenja.

Med množico, ki si je prišla ogledat novinca med Elanovimi letali, je bilo pravzaprav še najmanj novinarjev. Največ je bilo menda pilotov, precej predstavnikov JLA, ki se zelo zanimajo za novo letalo, pa tudi nekaj bodočih kupcev iz tujine, ki si lahko privoščijo plačilo 140.000 DM za DG 500. Tudi sicer s prodajo (ali natančneje izvozom) očitno ne bo težav, saj na nova letala čaka že okrog 60 kupcev. Da bo na sončni strani Alp le malo kupcev tega dvoseda, je zaradi visoke cene jasno tudi elanovcem, ki kar devet desetletij ostalih tipov jadralnih letal namenjajo izvozu.

Pot do novega izdelka kljub bogatim izkušnjam, ki so si jih Elanovi konstruktorji pridobili pri razvoju letal DG 100, DG 101 in DG 300, ni bila niti najmanj lahka. Kot pravi Tone Čerin, konstruktor petstotke, je razvojni projekt po obsegu in težavnosti presegel tudi najbolj pesimistične napovedi. Pri gradnji tega dvoseda se niso mogli opirati na dosedanje izkušnje, saj je DG 500 po svoji zasnovi novost tudi v svetovnem merilu. Zaradi nepričakovano dobre prodaje modela DG 300 so morali razvoj novinca celo prekiniti za dobro leto, saj so bile proizvodne zmogljivosti (približno 110 letal na leto) premajhne, da bi se lahko hkrati ukvarjali z dvema različnima letalom. Vloženo delo je sedaj bogato poplačano, Elan je s svojimi jadralnimi letali med štirimi največjimi proizvajalci na svetu, z novim dvosedom pa brez dvoma kar v svetovnem vrhu.

Begunjski Elan se je za to proizvodnjo jadralnih letal odločil pred devetimi leti, ko je podpisal pogodbo o sodelovanju z nemškim proizvajalcem, firmo Glaser-Dirks, pri kateri se je tudi uvažala prva skupina Ela-

novih delavcev. Prvo Elanovo letalo DG 100 je poletelo februarja 1979. Sprejeta je bila tudi razvojna usmeritev: lasten razvoj in projektiranje jadralnih letal, hkrati pa tesno sodelovanje s tujim partnerjem pri delitvi proizvodnega programa in skupen nastop na tržišču. Usmeritev se je začela uresničevati z razvojem tekmovalnega letala standardnega razreda DG 300, v katerem je približno 40 % odstotkov znanja Elanovih strokovnjakov in s katerim so piloti dosegli lepe mednarodne uspehe. Razvoj dvoseda DG 500 pa pomeni razvojni korak, ki je komajda primerljiv s prejšnjimi. V razvoj tega jadralnega letala je bilo doslej vlože-

nih že 40.000 delovnih ur, Elanov delež pa predstavlja kar tri četrtine.

Značilnosti letala DG 500 M:

- konstrukcija iz ogljikovih, aramidnih in steklenih vlaken,
- avtomatski spoj vseh komand,
- udoben cockpit z dvojno lupino in velikim dvodelnim pokrovom,
- upravljanje vseh komandnih ročic z levo roko,
- uvlačljiv motor Rotax 535 (44 KW) s hitrostjo vzpenjanja 2,5 m/s,
- razpetina kril 22 m
- površina kril 18,29 m²
- dolžina 8,66 m
- maksimalna teža v letu 825 kg
- največja hitrost 270 km/h
- gorivo 79 l
- vodni balast 160 l
- drsno razmerje 47 pri 110 km/h

Besedilo in fotografije Borut Grce

Tomaž Iskra: Od rude do kovine

Republiška izobraževalna skupnost — Posebna izobraževalna skupnost za metalurško in kovinarsko stroko je konec lanskega leta v nakladi pet tisoč izvodov izdala knjižico Tomaža Iskra OD RUDE DO KOVINE. Gre za dopolnjeno izdajo brošure istega avtorja in založnika OD RUDE DO JEKLA, ki je izšla leto poprej. Knjižica bo prišla prav predvsem učencem višjih razredov osnovnih šol, ki se odločajo za svojo prihodnjo poklicno pot, saj jih na poljuden način seznanijo z osnovami črne in barvne metalurgije, z zgodovino pridobivanja kovin, (predvsem jekla), s poklicnimi profili in izobraževanjem metalurških kadrov pri nas.

Zanimivo je, da Tomaž Iskra po stroki ni metalurg (dela kot elektrotehnik v jeseniški železarni), vendar strokovno neoporečnost njegovega dela zagotavljajo ugledna imena recenzentov, kot so dr. Ernest Faninger, kustos za mineralogijo v Prirodoslovnem muzeju Slovenije, dipl. inž. rudarstva in bivši direktor rudnika v Mežici Pavel Benedik, dipl. inž. metalurgije Jože Osvald in mag. Aleš Lagoja iz Železarne Jesenice, avtor dodatka o izobraževanju v metalurgiji pa je svetnik Zavoda SRS za šolstvo Alojz Fašun. Knjižico OD

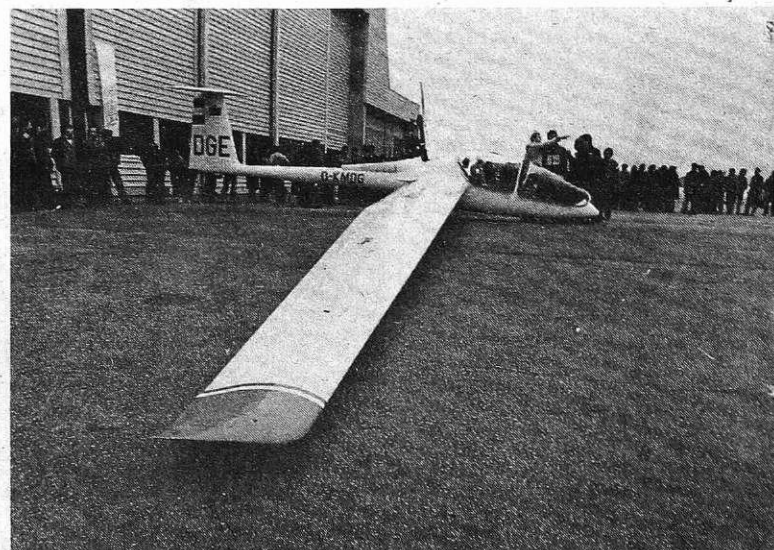
RUDE DO KOVINE je ilustriral član jeseniškega Dolika inž. Rudolf Arh, oprema je delo Mihaela Cenca, natisnila pa jo je Delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice.

Ker je knjiga kljub razmeroma visoki nakladi že skoraj pošla, lahko pridete do nje samo, če si jo izposodite v jeseniški občinski knjižnici in njenih podružnicah, v strokovni knjižnici Železarne in v vseh šolskih knjižnicah — nekaj izvodov pa lahko dobite še na občinskem zavodu za zaposlovanje.

E. T.



Štefan Korošec je odvezal mašnico



Pred vzletom

Za vzpodbudo v letu 1987 — pogled nazaj

Tovariš Ivan Jan Srečko me je opozoril na nekatere napake v mojih člankih, ki jih moram popraviti, da se ne bi napačni podatki uporabljali še naprej. Do napak je prišlo, ker šele v zadnjem času odkrivamo nove podatke v dokumentih, ki nam dosedaj niso bili dostopni. Janu se najlepše zahvaljujem, da je na te netočnosti ali pomanjkljivosti opozoril. Pripombe Ivana Jana so naslednje:

V Železaru je dne 12. februarja je navedeno, da je bil med dražgoško bitko komandant bataljona Stanko Žagar, njegov namestnik Jože Gregorčič, politkomisar pa Lojze Kebe.

To ne drži (dasiravno je tudi Ivan Križnar navajal, da je bil Žagar politkomisar, Gregorčič pa komandant Cankarjevega bataljona). Po večletnem raziskovanju je ugotovljeno, da je na zimo 1941/42 nastal Gorenjski štab, komandant je bil Stanko Žagar, njegov namestnik Jože Gregorčič, ki je bil hkrati tudi komandant Cankarjevega bataljona (kar je ostal do konca njegovega obstajanja). Lojze Kebe - Štefan je bil politkomisar Gorenjskega štaba. Tako je bilo ne glede na pismo CK KPS z dne 5. decembra 1941, da so imenovali (za Gorenjsko) nov štab, in sicer Staneta Žagarja - Šomaštra in Jožeta Gregorčiča - Gorenjca. Ta štab so potem dopolnjevali.

Politkomisar Cankarjevega bataljona je bil vse do 27. marca 1942 Ivan Bertonec - Johan, za katerega ponekod navajamo, da je bil v tem času že politkomisar Selske čete. Toda politkomisar Selske čete je bil v času napada nad Crngrobom mladi Boris Ručigaj, ki je bil 27. marca 1942 (ko je padlo 15 borcev in med njimi tudi Stanko Žagar) hudo ranjen. Tedaj je postal politkomisar Selske čete Ivan Bertonec, Lojze Kebe - Štefan pa je bil tedaj že imenovan za politkomisarja snujoče se 1. grupe odredov.

O tem je precej napisano že v knjigi o dražgoški bitki, tretja izdaja iz leta 1975 na straneh 33 do 43. Da je šlo za Gorenjski štab in ne le za štab Cankarjevega bataljona, potrjujejo tudi podatki, da se je Lojze Kebe v poznimi jeseni 1941 vrnil iz Ljubljane od vodstva Glavnega poveljstva slovenskih narodnoosvobodilnih partizanskih čet, kjer so mu naročili, naj na Gorenjskem z zimsko mobilizacijo ustanovijo tudi več novih bataljонов. Seveda je bil pri tem Cankarjev jedro, vendar so že začeli snovati Poljanskega, na Pokljuki so 15. decembra 1941 zvečer že ustanovili Prešernovega (ki je žal obstajal le nekaj dni) in če bi se vstaja razvijala po os-

novnih zamislih, bi enega ustanovili tudi iz Jeseniške čete pod Stolom, a tudi iz Kokrške čete naj bi nastal bataljon. To se seveda zaradi zožene vstaje tedaj ni moglo uresničiti, razumljivo pa je, da bi vse te nove enote — bataljone mogel in moral voditi višji štab, ta pa se je imenoval Gorenjski.

O tem bo natančneje opisano v novi knjigi o Cankarjevem bataljonu in dražgoški bitki, na vsak način pa v tem smislu.

Druga, manjša opomba, ki se nanaša na isti odstavek 12. februar je v tem, da ob koncu bitke v Dražgošah policisti niso pobili talce, temveč so 11. januarja 1942 najprej ustrelili skupino 18, na Jelenščah ugrabljenih ljudi, 12. januarja pa še 23 v Prosvetnem domu. Torej, to niso bili talci v pravem pomenu besede, temveč brez slehernih obsodb zločinsko pobiti domačini.

V nadaljevanju je navedeno, da je 19. januarja 1942 na Pokljuki (v Lipanci) tragično preminil tudi politkomisar Pokljuške - Prešernove čete, jeseniški revolucionar Stane Bokal.

Tudi sam sem do nedavnega glede takratne funkcije Staneta Bokala grešil. Po širši raziskavi je bilo ugotovljeno, da je bil Stane Bokal komandir (prej komandant Prešernovega bataljona, ki ga je tudi ustanovil), politkomisar pa Franc Beniger, pozneje Gabrin imenovan.

Na koncu zapisa 12. februarja je podatek o dogodkih v Okrogelski jami 21. in 22. aprila 1942. Navedena je tudi smrt predvojnega revolucionarja Jake Rabiča z Dovjega, češ daje bil ubit tudi Jaka Rabič. Saj je bilo 22. aprila v Okrogelski jami res konec njegovega revolucionarnega življenja, vendar bi bilo treba tudi povedati, da je bil tudi on med tistimi, ki so se s Stankom Žagarjem ml. na čelu raje postrelili sami, in to med prepevanjem revolucionarnih pesmi, kot da bi padli v roke okupatorjem. Taka smrt je namreč vsekakor neprimerno bolj junaška, kot če je

kdo padel od tuje krogle, dasiravno gre tudi za smrt.

V Železaru je 19. februarja navedeno, da »je Jeseniška četa zajela večino pripadnikov Vaške straže (Wehrmannschaft) in jih po predhodnem dogovoru itd«.

Gre za naslednje. Vaške straže niso povsem isto kot Wehrmannschaft. V nemščini je okupator vaške straže poimenoval Selbstschutz. Tu ne bi širše opisoval teh imen, navajam pa naslednje:

»Poveljnik redarstvene policije Alpenland je 30. maja 1942 ukazal, naj se od 1. junija 1942 iz vrst Wehrmannschafta vzpostavi Selbstschutz (Vaška straža) za zaščito prebivalstva in to tridesetčlanski oddelki najprej pri najbolj ogroženih orožniških postajah (Golnik, Gabrk, Gorenja vas, Žirovnica...)

V istem nadaljevanju je navedeno, da »so borci 1. bataljona Gorenjskega odreda — Cankarjevega 29. junija zvečer izvedli izredno uspešno vojaško akcijo v Mostah pri Žirovnici... itd.

Bila je res izredna, toda ni bila izvedena 29. junija, temveč 26. na 28. junija 1942. To dokazujejo tudi okupatorjevi dokumenti.

V nadaljevanju piše, da je 8. avgusta 1942 na Jezercih pod Triglavom padel politkomisar Gorenjskega odreda Polde Stražišar - Rudi, ki bi prav v tem času moral prevzeti mesto komandanta Gorenjskega odreda.

(Tudi sam sem vse do nedavnega v tem grešil.)

V resnici je bil Polde Stražišar namenjen za namestnika grupnega komandanta.

V poročilu štaba 1. grupe odredov z dne 23. septembra 1942 beremo:

»Sedaj smo v grupi brez komandanta (ker je Gregorčič padel 9.9.42). Njegov namestnik, katerega smo vam predlagali (Glavnemu poveljstvu) in nam na vprašanje niste nič odgovorili, politkomisar Gorenjskega odreda Polde Stražišar je tudi padel, enako Potočnik.«

Franc Konobelj Slovenko

Tu srečno mi živimo, mesto naše imamo radi

Na seji upravnega odbora in članov komisij Turističnega društva Jesenice, ki je bila koncem marca, so se dogovorili o pripravah in poteku letne skupščine, ki bo v torek, 14. aprila, ob 17. uri v Kazini, ter sprejeli več drugih sklepov.

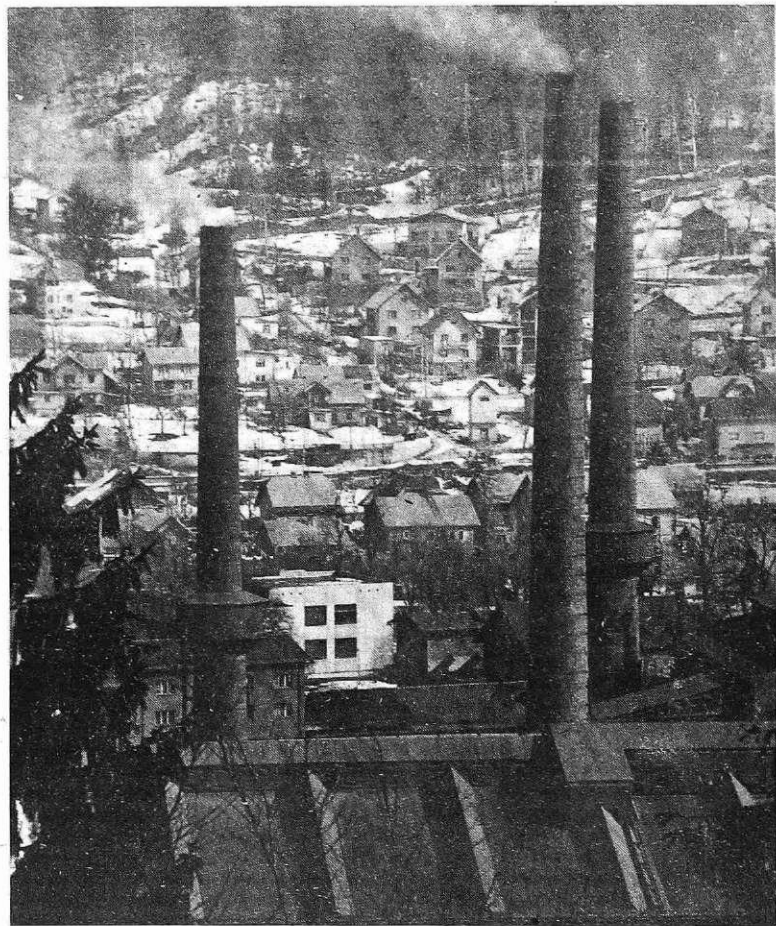
Kot je zapisano v vabilu članom in gostom, bodo kulturni program na skupščini pripravili učenci glasbene in osnovnih šol. Nastop bo vodila tovarišica Darinka Cuznar, predsednica komisije za turistični podmladek. Na skupščini bodo za izredna prizadevanja v akciji »Lepe rože in varstvo okolja« podelili 131 pisnih priznanj, 34 spominskih značk ter 6 značk s simbolom Jesenic — Golico in narciso. V komisijo za ocenjevanje spisov »Jesenice — turistični kraj« so imenovali: Franca Kunšiča, Marjeto Morić in Eriko Repovž.

Na seji so sklenili, da odboru »Svinjska glava« in organizatorjem ustnega sprevoda na Hrušici pomagajo z denarjem, strinjali so se s spremenjenim predlogom dogovora o trajnem varstvu spomenikov in grobišč borcev NOV občine Jesenice ter s predlogom, da se Turistično društvo vključi v tekmovanje za najbolje urejen kraj v Sloveniji. Strinjali so se z zbiranjem mnenj za problemsko konferenco o ekologiji, energiji in varčevanju. O plačevanju in višini turistične takse za delavce zunanjih firm oz. delovnih organizacij, ki prevzemajo dela na Jesenicah se bodo dogovorili na seji občinske turistične zveze. Takrat bodo določili tudi višino takse za lastnike počitniških hišic. Popravili so cenik za tujske sobe, tako da se je cena sob IV. kategorije znižala na 1.000 din za noč. V okviru svojih možnosti bodo pomagali pri organizaciji »MIS naris« in proslave ob občinskem prazniku. V komisijo za ocenjevanje v akciji »Lepe rože in varstvo okolja« so vključili še šest novih članic ter članov in se dogovorili, da bodo letni kupščini predložili dopolnitve statuta, kot jih je pri pregledu predlagal romite za notranje zadeve Skupščine občine Jesenice. V okviru tekmovanja za čimlepši izgled in urejenost Jesenic so pozvali vse prebivalce šir-

šega območja Jesenic, naj vsak prispeva svoj delež, tako da se bomo vsi priključili šolski mladini, hišnim svetom in zasebnikom pri očiščevalnih akcijah in skrbi za čimlepši iz-

gled in urejenost okolja. Da se bodo uresničevale v naslovu zapisane besede, ki s stavkom »Z rožami ga okrasimo, z zelenicami in lepimi nasadi« sestavljajo zadnjo kitico pesmi »Jesenice, naše mesto,« ki jo bodo učenci OS Prežihov Voranc prvič recitali na letni skupščini 14. aprila v Kazini.

Branko Blenkuš



Pogled z Mežakle (foto: I. Kučina)

Ob jubileju Jožeta Čudna

Dočakal je čil in bister svoj stoti rojstni dan. Rojen je bil 17. marca 1887 v Svečah v Rožu na Koroškem.

Se kot mlad fant je prišel na Jesenice in se zaposlil v Železarni na Savi. Stanovane je našel na Javorniku. Kmalu je našel prijatelje med napredno mislečimi delavci v tovarni.

Leta 1908 je odšel na odsluženje vojaščine. Ko se je vrnil, se je ponovno zaposlil v tovarni. Toda leta 1914, ob pričetku prve svetovne voj-

kona. Razveljavljeni so bili tudi rezultati občinskih volitev na Koroški Beli.

Od tedaj so se člani partije le še tajno sestajali, mnogi pa so zaradi pritiska oblasti in vodstva tovarne zapustili KPJ. Veliko vodilnih je bilo tudi zaprtih ali odpuščenih iz tovarne.

Tako je bil leta 1924 odpuščen iz tovarne tudi Jože Čuden.

Na okrajnem načelnstvu, ki je ta-



Jože Čuden

ne, je bil med prvimi mobiliziran in že kmalu poslan na rusko fronto. Leta 1915 je padel v rusko vojno ujetništvo. Iz Kijeve je bil poslan v Taškent. Tako se je končala njegova bojna pot v avstroogrske vojske. V ruskem vojnem ujetništvu je spoznal napredne ruske delavce in se vključil v njihove revolucionarne vrste.

Jožetu so zaupali in znašel se je v vrstah borcev, ki so sodelovali v oktobrski revoluciji. Tako se bo Jože spominjal letos še 70 - letnice oktobrske revolucije.

V oktobru leta 1918 se je težko bolan vrnil na Javornik, kjer se je ponovno zaposlil v tovarni na Savi.

Na Javorniku v tem času še ni bilo socialdemokratske stranke, pač pa so bili vsi člani vključeni v jeseniško podružnico. Jože, ki se je na Javorniku sestajal z napredno mislečimi delavci — socialisti je menil, da je potrebno poleg jeseniške organizacije ustanoviti tudi podružnico socialdemokratske stranke na Javorniku. Že v juniju leta 1919 je bil na Koroški Beli v nekdanji Dežmanovi gostilni zbor vsega javorniškega članstva. Za predsednika so izvolili Jožeta Čudna. Kot razgledan in dovolj bister je kmalu spoznal, da v organizaciji le ni vse tako, kot je bilo dogovorjeno.

Zato je prihajalo do sporov in nesoglasij še posebno v vodstvu v Ljubljani. Na Jesenicah je bilo tega znatno manj. Po sporu z znanim političnim strankinim vodjem Antonom Kristanom in Ljubljani je prišlo do odcepitve naprednejšega dela stranke in tako je nastala nova organizacija SDSJ (K) — Socialistična delavska stranka Jugoslavije — komunistov. Do ustanovitve stranke SDSJ (K) je prišlo po znani Tivolski konferenci v Ljubljani 20. aprila 1920, na kateri so bili navzoči: z Jesenic Ambrožič, Mulej in Weis, z Javornika pa Jože Čuden.

Prišlo je do ponovnega širšega zbora v gostilni pri Dežmanu na Koroški Beli. Soglasno so odločili, da se priključijo novi stranki in tudi izvolili vodstvo. Ponovno je bil izvoljen za predsednika Jože Čuden, za podpredsednika Jože Beguš, za tajnika Stefan Barbarino, za blagajnika Jože Žagar, v odboru so bili še: Jagodic, Sirc in Georgontijeva. Nekaj dni kasneje je bil tak zbor tudi na Jesenicah v nekdanji meščanski šoli. Tako je bila skoraj soglasno reorganizirana stranka na Javorniku in na Jesenicah. Spominski plošči na Koroški Beli in na stavbi čistilnice in pralnice na Jesenicah nas spominjata na ta prva dogajanja ob ustanavljanju Komunistične partije Jugoslavije na Jesenicah.

Po Vukovarskem kongresu 24. julija 1920 je stranka prevzela novo ime KPJ — Komunistična partija Jugoslavije.

Jože Čuden je ostal še edini iz našega območja, ki je v teh dogajanjih sodeloval in jih ustvarjal.

Komunistična partija na Javorniku je tudi odločilno vplivala na potek občinskih volitev na Koroški Beli leta 1920. Komunisti so dobili dve tretjini glasov in kar 16 odbornikov. Za župana je bil izvoljen komunist Blaž Kemperle.

Po jugoslovanski Obznani (posebnem zakonu) in znanem Zakonu o zaščiti države 2. avgusta 1921 je bila komunistična stranka prepovedana, njeni člani pa postavljeni izven za-

krat predstavljalo politično oblast za območje sedanjih Jesenic in Radovljice je dobil Jože obrtno dovoljenje za poklicnega — potujočega brusilca. Dve leti je tako romal širom Slovenije in se šele nato ustalil v Ljubljani. Na nekdanjem Krekovem trgu je brusil nože in škarje ljubljanskim gospodinjam.

ln nastopila je druga svetovna vojna. Že prve dni okupacije se je povezal s Tonetom Čufarjem, ki je ilegalno živel in delal za varnostno-obveščevalno službo v Ljubljani. Prav Čuden, ki se je vsak dan srečeval z različnimi ljudmi, je bil zelo primerna jarka za sprejem razne ilegalne pošte ali drugih sporočil. Čuden je s svojim delom za OF nadaljeval tudi po Čufarjevi aretaciji vse do osvoboditve.

Jože je skromen in nezahteven ostal vse do današnjih dni.

Se vedno je ponosen, da je Leninov boljševik in kljub visokim letom še vedno zelo pozorno spremlja vsa politična in gospodarska dogajanja. Včasih je tudi zelo kritičen. Vse preveč smo zahtevni in marsikaj, kar nas je učil Lenin, delamo drugače. Pošten in dobrovoljen je še danes in še zelo dober sogovornik.

Ostal je zdrav do današnjih dni. Rad je zahajal v gore in kot krepkega devetdesetletnika smo ga srečali še na Golici. Tudi v Vrata pod Triglavom se je podal. Rad prihaja na Jesenice. Tu najde tudi svoje najbližje.

V svojem skromnem stanovanju v Ljubljani, na Levstikovi 8, je živel vsa povojna leta. Njegove misli se največkrat vračajo v tista leta po prvi svetovni vojni, ko je bilo najhuje. Nikdar ne pozabi povedati, da je ponosen na tiste čase.

Jeseničani smo lahko hvaležni Jožu, ker nam je ohranil dragocene dokumente v živi besedi; ko je nastajala na Jesenicah nova revolucionarna sila in ustvarjalna organizacija, ki je v kasnejših letih povedla jeseniške delavce v pravičen boj za delavske pravice. Za njim so kovali revolucionarni značaj drugi, ki so v času NOB povedli jeseniške delavce v končni boj za nacionalno in socialno osvoboditev.

Jožetu želimo ob njegovi častiljivi stoti obletnici še dovolj zdravja in moči, da bi pričakal še mnoga leta.

V imenu vseh, ki ga osebno ali drugače poznamo, naše iskrene čestitke.

Slovenko

Obvestilo

Radio klub »Železar« obvešča vse svoje člane in ljubitelje radioamaterske dejavnosti, da bo redna letna skupščina v torek, 7. aprila, ob 18. uri v prostorih KD Edo Grogioni na Javorniku (restavracija Turist).

Vabljeni!

Odbor

Likovna dela Maksima Gasparija na ogled v razstavnem salonu DOLIK

Jutri, v petek, 3. aprila, bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice odprli razstavo likovnih del slikarja MAKSIMA GASPARIJA, ki jo je omogočila Narodna galerija v Ljubljani. Krajši klavirski recital bo ob otvoritvi izvajala Nina Pavlin, učenka jeseniške glasbene šole, ki je na nedavnem tekmovanju učencev in študentov glasbe Slovenije v svoji kategoriji osvojila tretjo nagrado. O razstavi nam je ravnateljica Narodne galerije Anica Cevc povedala naslednje:

»Pred več kot tridesetimi leti je priredila Narodna galerija v Ljubljani pregledno razstavo likovnih del Maksima Gasparija. Seveda je mogla izbrati iz zelo številnega opusa tega priljubljenega mojstra le manjši del najbolj značilnih motivov v olju, risbi in kombinirani tehniki, kakršna je bila značilna za čas in krog Vesnanov, umetniškega društva, v katerem je bil Gaspari eden najvidnejših članov. Le v omejenem obsegu je bilo tedaj mogoče predstaviti umetniškovo risarsko delo in le dvanajst risb ga je predstavljalo kot ilustratorja. Niti zdaleč ne moremo biti Gaspariju pravični niti v presoji kakovosti niti v premerjanju njegovega pomena, če zanemarimo njegovo ilustrativno delo, saj se je prav po tej strani najbližja približala ljudstvu in dosegel pogosto najčistejši likovni izraz. Mnogokrat se za ta dela niso ohranile originalne risbe, marveč poznamo le njihove reprodukcije v knjigah in revijah. A tudi knjige iz prvih desetletij našega stoletja z Gasparijevimi ilustracijami so danes že bibliografska redkost in znane le ožjemu krogu poznavalcev. Zato se je Narodna galerija odločila, da posveti Gasparijevemu ilustrativnemu opusu posebno razstavo, ki naj dopolni in pravičneje ovrednoti umetnikov pomen in mesto v naši umetnosti polpreteklega časa. Ne pozabimo pa, da obsega Gasparijeva ustvarjalnost več kot pol stoletja in da je sprva ostajala v senci zmagovalnih impresionistov, nato pa ob strani nove forme iščočih umetnikov mlajše generacije, kar ji je priskrbelo precej neobjektivne prilastke zaostalosti, literarnosti, folklorizacije in oblikovne neaktualnosti. Toda če se Gaspari tudi ponavlja, gre to na račun obsežnega dela in, navsezadnje, ponavlja sam sebe. Res ne predira ustaljenih likovnih predstav; skoraj ljudsko baročne so njegove umetnostne korenine, na te so vcepljene secesijske forme z odmevi evropskih risarskih mojstrov iz začetka stoletja, a vse tu je zglede je prevedel naš mojster v domačo govorico in jim vliil domačo vsebino.

Danes presojamo Gasparijev slikarski trud bolj objektivno. Slutimo njegovo slogovno, izrazno in vsebinsko enkratnost in zavedamo se, da je bila ta umetniška izpoved v določnem trenutku naše kulturne zgodovine nujna in poštena. Bili bi revnejši, če bi manjkala.

Risbo, ki je temelj ilustrativnih nalog, je Gaspari zelo cenil in tudi obvladal. Že v dunajskem vesnanskem krogu je imela odlično mesto in Gaspari je bil, hkrati s Smrekarjem, med njenimi prvimi mojstri. Očitek, da je risal in slikal kar »na pamet«, ne velja, še posebej pa ne sme biti vodilo pri ocenjevanju kakovosti. Umetnik tega očitka ni rad slišal; rad je kazal risbe po živih modelih, s katerimi se je vživljal v podobe kmečkih žanrov, ohceti, otroških iger, reja pod lipo in številnih upodobitev literarnih besedil. Že v dunajskih študijskih letih in pozneje pri motivnem in dokumentarnem paberkovanju »na terenu« mu je bila risba temeljno izhodišče in zvesta pomočnica, prav tako pa tudi drugim Vesnanom, ko so se z geslom »Iz naroda za narod« lotevali najrazličnejših naračil. Celo pri večjih mojstrih zaslutimo ob črtah in barvah včasih trudnost boja za vsakdanji kruh in kaplje obrtniškega znojja, s čimer tudi Gaspariju življenje ni prizanašalo. Loteval se je vseh mogočih nalog, ljubih in manj prijetnih, a vedno pošteno in skrbno, pa naj je šlo za ilustracije, risane diplome, karikature ali za plakate in reklamne nalepke. Spremljala ga je živa domišljija, ki se je sproščala v šalo in žalost, v ljubeznivo pripovednost ali v socialno in politično satiro. Njegova folklorja je res »Gasparijeva folklorja«, pa kljub temu dokument posebnega, prelomnega časa v življenju in razvoju našega naroda, ko se je oblikovalo njegovo politično in socialno zorenje, ko so odmirale stare vrednote ter je ugašala njegova v stoletjih utrjena podoba.

Ni zlepa kakšen umetnik tako preniknil v najširše družbene plasti kakor Gaspari. Njegove razglednice so preplavile slovenske domove in z njimi je »Gasparijev slog« postal nepogrešljiv, priljubljen znanec. Kdo naj premeri narodnopravni pomen njegovega dela in poslanstvo njegove umetnosti prav med tistimi plastmi ljudstva, kamor likovno »čistejši« umetniki niso znali seči? Že pisana sporočila in voščila, ki jih je pošiljal z Dunaja dobrotniku in mecenu Niku Sadnikarju v Kamnik, mu je domišljija spremenila v vabljive unikatne razglednice. Tekoča, mehka črta mladostnih let mu je pozneje nekoliko otdrla in se ujela v strožje obrise, v starosti pa mu je tresoča roka zdrobila čisto linijo in občutek za

skladno, pregledno kompozicijo; lapidarnost zgodnjih ilustracij se je umaknila večji gostobesednosti. Kljub vsemu je mojster ostal zvest svojim idealom in je zato vedno razpoznaven, nezamenljiv, domač in prisrčen. Če prelistamo izredno skrbno in inventivno opremljeno knjigo Kettejevih Poezij iz leta 1907, sprevidimo, da je zorel z Gasparijem živ in obetaven umetniški talent — a tudi zaslutimo, ob kakšnih hudournih brizciah se je moral pozneje razbijati.

Knjižna oprema in ilustracija je posebna umetnostna zvrst. Gaspari je bil pri nas med prvimi, ki je poskušal predreti v njena pravila. Včasih so ilustracije samo na stran v knjigi omejena spremljava teksta, mnogokrat pa so nepogrešljiva sestavina knjige. Pri razglednicah je vredno opazovati posebno kompozicijsko organizacijo, kakršno so ti kartončki narekovali po namenu in sporočilu in so jo Vesnani skrbno študirali.

Kot že rečeno, je razstavo na Jesenicah omogočila Narodna galerija v Ljubljani. Gasparijeva dela pa so posodili: Olga Gaspari, inž. Oton Gaspari, dr. Niko Sadnikar, Demeter Sadnikar, Študijska knjižnica Novo mesto, Slovenska knjižnica Ljubljana, Knjižnica SAZU Ljubljana, Knjižnica ZRC pri SAZU Ljubljana, NUK, rokopisni oddelk in NUK, kartografski oddelk, Ljubljana. Prirodoslovni muzej Slovenije in Hotel Špik Gozd Martuljek.

Razstava likovnih del Maksima Gasparija bo v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah na ogled od vključno 15. aprila, in sicer vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Koncert

Oktet »LIP« Bled kulturno — umetniškega društva ZASIP prireja

celovečerni koncert

v nedeljo, 5. aprila, ob 19. uri v dvorani doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku. Vsi ljubitelji ubranega petja vljudno vabljeni!

Občinsko srečanje otroških in mladinskih zborov

Zveza kulturnih organizacij Jesenice je v petek, 27. marca, v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah organizirala tradicionalno srečanje mladih pevcev občine Jesenice pod naslovom Mladina poje 87.

Goste in polno dvorano ljubiteljev lepega petja, med katerimi so bili predvsem stari nastopajoči, ter vse nastopajoče in njihove zborovodje je pozdravil predsednik Zveze kulturnih organizacij Jesenice Joža Varl. V imenu Zveze kulturnih organizacij je podelil bronaste, srebrne in zlate Gallusove znake, katere so za dolgoletno in uspešno glasbeno pedagoško delo v občini Jesenice prejeli: bronaste Drago Ažman, Davorin Rostohar; srebrne Ljubica Intihar, Majda Klančnik, Rajka Pejič in zlate Lojze Jeram, Amalija Štern in Ivanka Trnka.

Na srečanju so nastopili: pevski zborček cicibanov glasbene šole Jesenice pod vodstvom Ljubice Intihar, klavirska spremljava Urška Rebernik; pionirski pevski zbor šolskega kulturnega društva osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice pod vodstvom Stanke Mencinger, klavirska spremljava Urška Rebernik; pionirski pevski zbor SKD Prešernov rod OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica pod vodstvom Nataše Drolc, učenke osmega razreda osnovne šole, klavirska spremljava Mojca Dolžan; mlajši mladinski pevski zbor SKD osnovne šole Tone Čufar Jesenice pod vodstvom Marije Reichman, klavirska spremljava Dina Pavlin in Helena Konobelj prečna flavta; mlajši mladinski pevski zbor SKD OŠ Prežihov Voranc Jesenice, zborovodkinja Stanka Mencinger; mladinski pevski zbor SKD Ježkov rod OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela, zborovodja Davorin Rostohar; mladinski pevski zbor SKD Prešernov rod OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica, zborovodja Jože Humerca; mladinski pevski zbor SKD OŠ Prežihov Voranc Jesenice, zborovodkinja Mira Mesarič in mladinski pevski zbor SKD OŠ Tone Čufar Jesenice, zborovodkinja Marija Reichman, klavirska spremljava Urška Iskra. Pionirski pevski zbor OŠ Tone Čufar Jesenice ni nastopil zaradi boleznih zborovodkinje Marije Šure.

Prepevali so skladbe predvsem domačih skladateljev: Janeza Bitenca, Karola Pahorja, Jancza Kuharja, Sama Vremškarja, Pavla Šivica, Janka Pribošiča (jeseniški skladatelj), Mira Kokalja, Franja Lučiča, Milana Apiha, Josipa Ribičiča, Radovana Gobca, Cirila Preglja, Maksa Pirnika, Andreja Peineja, Marija Kogojca, Pavla Oblaka, Jacquesa Arcadelta, B. Aquestiga in Roberta Schumanna.

Tudi letošnje srečanje je dokazalo veliko prizadevanje glasbene šole in osnovnih šol, da ohranjajo našo ljudsko, umetno in borbno pesem. Napredne družbe zborovsko petje uvrščajo med pomembnejša vzgojna področja, zato je prav, da vzgojno izobraževalne organizacije v jeseniški občini otroškemu in mladinskemu zborovskemu petju namenijo ustrezno pozornost. Značilnost srečanja naj bi bila tudi, da nastopajo otroški in mladinski zbori vseh šol občine Jesenice. Vendar se tokrat srečanja

niso udeležile vse šole, kar pomeni, da niso imele pripravljenih zborov za tako vrsto glasbene manifestacije, kar je lahko povezano s pomanjkanjem glasbenih pedagogov. To potrjuje dejstvo, da je pionirski pevski zbor osnovne šole iz Žirovnice vodila učenka osmega razreda Nataša Drolc, kar je najbrž edinstven primer. Nataša zasluži vsa priznanja za pogum v tako zahtevni nalogi, ki je bila nagajana s šopkom in prisrčnim aplavzom poslušalcev.

Srečanje ni imelo tekmovalnega značaja, vendar je bilo čutiti zagnanost, resnost in veselje najmlajših in starejših učencev in njihovih zborovodij. Vsi so želeli prikazati čimveč, kar so dosegli v svojem prizadevanju delu. Srečanje je bilo tudi delovno. Na takih ali podobnih srečanjih se zbori in zborovodje bolje spoznavaajo med seboj, izmenjujejo izkušnje, strokovnjaki pa naj bi ugotavljali, kakšna je otroška in mladinska zborovska dejavnost v občini. Mnogi, ki smo jo ugotovili, saj je nastopilo 423 mladih pevcev, je vsakakor razveseljivo; po drugi strani pa se moramo prav pri ugotavljanju tega dejstva in po takih srečanjih vprašati in zamisliti, kakšna je vzgojna odmevnost pri vseh teh mladih, ko pridejo v zrela leta in ko se amatersko ali celo poklicno srečujejo z zborovskim petjem. Najboljši mladi pevci naj bi, ko dozoriijo, nastopali v odraslih pevskih zborih. Ti pevci naj bi bili tudi ljubitelji vseh vrst amaterske in poklicne kulturne dejavnosti, da dvorane ob kulturnih prireditvah ne bi bile prazne. Že v šolskem obdobju je treba prijeti z usmerjanjem mladih pevcev in talentov na nadaljno pot zborovskega petja, kar bi lahko uspešno opravili sedanji zborovodje in organizacija glasbene mladine, ki pa je premalo zainteresirana za tako delo. Tako bi zanesljivo prebrodili zborovsko krizo, ki se iz leta v leto veča. Seveda bi pri tem morali tudi vsi ostali strokovnjaki in odgovorni za kulturno dejavnost trdno vztrajati pri takem usmerjanju in spremljanju odnosov do zborovskega petja.

Kvaliteta petja ni bila briljantna, toda ni bila slaba. Bila je veliko boljša kot na lanskem srečanju ali nekaterih prejšnjih srečanjih. Verjetno tudi nihče ni pričakoval več, kot so nam prikazali mladi pevci. Vsak površno seznanjen poznavalec otroškega in mladinskega petja bi moral vedeti, kakšnim in kako hitrim spremembam so podvrženi otroški in mladinski glasovi. Zato ni nič čudnega, če je pri petju prihajalo do nihanja glasov in disonanc. Če bi ocenjevali kvaliteto posameznih zborov, bi bilo veliko tudi zelo dobrih ocen, saj je bilo izvedeno nekaj skladb s kar presenetljivo skladnostjo, s pravilnimi gradacijami, zelo dobro izgovorjavo, zadovoljivo dinamiko in zvono čisto. To so osnovni elementi prepevanja, na katerih se da graditi kvaliteto petje. Pri nekaterih zborih je bilo čutiti boljše strokovno delo zborovodij pri izpopolnjevanju in pridobivanju pevске tehnike, kar je zelo spodbudno za napredovanje mladih pevcev. Pravzaprav naj bi bila to najpomembnejša in obetavna prvina tega srečanja.

Vse sedem zborovodij zasluži vse priznanje za prizadevanja, da je srečanje uspelo. Prikazali so njihov odnos do otroškega in mladinskega petja, v katerem je polno zdrave ambicioznosti, ki ima vedno večjo strokovno podlago.

Končalo se je še eno srečanje z mladimi pevci, ki so prepevali slovenske pesmi in pesmi drugih narodov in jih je prisrčno pozdravljala polna dvorana ljubiteljev zborovskega petja. Čeprav je organizator priskrbel lepo urejen spored srečanja, je program povezoval Sandi Jakopič, član amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice.

Po srečanju so se zborovodje in organizatorji sestali z glasbenima strokovnjakoma Jankom Pribošičem in Valentinom Bogatajem, predsednikom društva glasbenih pedagogov Gorenjske. Valentin Bogataj je srečanje in delo zborovodij zelo ugodno ocenil in predlagal, da bi na srečanju otroških in mladinskih pevskih zborov Gorenjske občine Jesenice zastopal mladinski pevski zbor šolskega kulturnega društva osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice.

Franjo Ropret

Glasbeni recital mladih glasbenikov

Zveza kulturnih organizacij Jesenice je organizirala v soboto, 28. marca, v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah glasbeni recital dijakov Srednje glasbene šole v Ljubljani, pozavnista Domna Jeraša in pianista Primoža Kerštanja, kot priznanje obema glasbenikoma za njuno glasbeno aktivnost v občini Jesenice in uspešen študij.

Nastop pozavnista je v soboto zvečer privabil v dvorano jeseniške gledališča veliko tudi mladih ljubiteljev glasbe. Vsi tisti, ki niso prišli na sobotni koncert, so prikrajšani za imeniten in redek glasbeni užitek.

Pozavna je instrument iz družine trobil, ki nudi dovolj možnosti za samostojno igranje. Potrebna sta seveda sposoben izvajalec in primerna literatura. Domen Jeraša je ob klavirski spremljavi Primoža Kerštanja zaigral razna solistična dela, napisana za pozavno, ta redkeje slišani instrument. Dve štiristavne Sonate št. 5 in 6 J. E. Galliarda, O. Frescobaldijevo Toskato, Romanso K. M. von Webra, E. Greyev Carry me back to old Virginny, J. Prochaskovo Poslednjo noč, J. Stuhcevo Divermento in O. Lohmannovo Bavarsko polko. Brez klavirske spremljave je zaigral Sonato G. F. Händla in Arie E. Pauderta.

Veliko pozornosti sta pritegnili Galliardovi sonati št. 5 in 6, nič manj zanimive skladbe pa niso bile dela ostalih skladateljev. Weberjeva Romansa zasluži pozornost kot primer iz nemške romantične dobe; z Greyev skladbo je prikazana modernejša glasba, pozavna pa kot instrument, ki je uporabljen za vse glasbene zvrsti. Razveseljiva je bila živahna in popularna Lohmaunova Bavarska polka.

Celoten program recitala je bil prilagojen dijaškim zmogljivostim, ki so nakazale širok razpon glasbene

vrednosti solista. Nič ni prezgodaj napovedati, da bo Domen Jeraša kmalu še en kvaliteten glasbenik iz Glasbene šole Jesenice. saj spada med zelo sposobne in prizadevne dijake svojega glasbila. Jasna in zanesljiva intonacija, velik dinamičen razpon, živa interpretacija, dobro tonsko nianciranje in logika muzikalnega izraza ter prilagodljivost posameznim vsebinskim razlikam izvajalskih skladb so dale njegovemu nastopu pravi koncertni pečat. Čeprav skladbe niso imele težjih zvoničnih eksperimentov, so vsebovale dovolj tehničnih prvin. Bilo je tudi nekaj manjših spodsrljav, ki pa ne morejo zmanjšati vrednosti nastopa. Ob smislu za različnost skladb je prikazal veliko vzdržljivosti, poguma in psihičnega obvladovanja. Posebno se je izkazal v uvodni in zaključni točki prvega dela recitala, ko je nastopil brez klavirske spremljave. Tak nastop ustvarja napetost, ki od izvajalca zahteva povečano koncentracijo med celim nastopom. Kako težko je to, vedo vsi glasbeniki, Jeraša pa je tudi to opravil brez težav.

Ob solitu Jeraši smo pozorno prisluhnili tudi klavirski spremljavi Primoža Kerštanja. Njegova spremljava je bila tipična za ustrezno zvono podobo in ne lasten del glasbenega dialoga. Žal njega nismo slišali tudi kot solista skladb iz njegovega programa, čeprav bi tako moralo biti, saj je bil recital namenjen tudi njemu, prvi del nastopa pa je bil za

solista velika fizična in psihična obremenitev.

Posebno priznanje za organizacijo recitala zasluži Zveza kulturnih organizacij Jesenice, ker je omogočila skoraj dokončno uveljavitev mladih glasbenikov, ljubiteljem glasbe pa prijeten kulturni dogodek.

Franjo Ropret

Za XIV. MFAF doslej prijavljeni filmi iz 16 držav

Še pred iztekom razpisnega roka je na Jesenice prispelo za XIV. mednarodni festival amaterskega filma 44 filmov iz šestnajstih držav, in sicer iz: Alžirije, Avstralije, Avstrije, Belgije, Bolgarije, CSSR, Finske, Francije, Italije, Jugoslavije, Madžarske, Portugalske, Španije, Švice, Velike Britanije in Zvezne republike Nemčije. Filme je poslalo 28 kino klubov in šest posameznikov, po žanrih pa je doslej prispelo: 16 dokumentarnih, 13 igranih, šest animiranih, šest eksperimentalnih in trije planinski filmi. Iz SFR Jugoslavije je doslej na Jesenicah 14 filmov in izgleda, da bodo predstavljene vse socialistične republike, razen obeh socialističnih avtonomnih pokrajin.

Kakor smo že poročali, bo letošnji XIV. MFAF na Jesenicah potekal 16. 17. in 18. aprila v dvorani Gledališča Tone Čufar, pred tem pa bodo izbrani filmi prikazani tudi učencem po osnovnih šolah in v Centru srednjega usmerjenega izobraževanja. Organizacijski odbor je letos v program vključil tudi dve spremljevalni prireditvi, in sicer bodo 10. aprila v galeriji Kosova graščina odprli razstavo sodobne makedonske karikature, 17. aprila pa v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah razstavo slik akademskega slikarja Sergeja Andrejevskega iz Skopja.

Organizacijski odbor je že večkrat na svojih sejah razpravljajal o tem, kaj narediti, da bi povečal zanima-

nje za obisk na festivalskih prireditvah oziroma projekcijah filmov. Nekateri še vedno podcenjujejo amatersko filmsko ustvarjalnost, čeprav nekateri filmi prikazani na jeseniškem festivalu, dosegajo profesionalno raven. Filmi so v večini barvni, ozvočeni in tehnično popolni, v večini pa tudi z aktualnimi sporočili sodanjega časa. Mnogo sveta in zanimivosti odkrivajo, še posebno dokumentarni filmi. Organizatorji upajo, da bo letošnji festival imel večji odmev med ljubitelji filmske ustvarjalnosti. Še zlasti, ker vedno bolj prevladuje spoznanje, da tudi filma ne moremo in ne smemo ocenjevati po tem, kdo ga je ustvaril, temveč po njegovi kakovosti in vsebini.

Nekaj o požarih v miru in vojni

Vzroki, zaradi katerih nastajajo požari v mirnem obdobju, so značilni tudi v primeru vojne. Poznamo pa še razna napadalna sredstva za povzročitev požarov, ki se uporabljajo v vojni in so vedno bolj nevarna.

Naj navedem nekaj podatkov o požarih, pri katerih je naša poklicna gasilska in reševalna služba vodila celotno gašenje.

V letu 1986 smo gasili 59 požarov, ki so povzročili za 100.450.200 din škode. Registrirali smo še 32 začetnih požarov in uporabili 174 gasilnih ročnih aparatov.

Vzroki za nastanek požara so bili naslednji:

- malomarnost,
- elektr. kratak stik,
- naravni pojav,
- dimniški požar,
- eksplozija,
- namerni požig itd.

Zaradi velike škode, ki jo požari povzročajo, moramo nenehno organizirati protipožarno zaščito povsod, kjer ljudje živijo in delajo. V naši občini je organiziranost gasilstva zelo dobra, saj imamo celotno področje pokrito z gasilskimi društvi, ki so razmerno dobro opremljena, le posodobitev opreme bi zaradi vedno zahtevnejših nalog in nove tehnologije morala biti hitrejša.

V vojni so nevarnosti požara (v miru naj bi bile nevarnosti opredeljene v načrtu požarne ogroženosti) še večje. Zato je potrebno nenehno krepiti preventivno in operativno dejavnost, saj bo le tako mogoče v najhujših vojnih razmerah in ob naravnih katastrofah uspešno izvajati zaščito in reševanje.

Temelj požarnega varstva v vojni so gasilske organizacije, ki delujejo že v miru. Te nadaljujejo svojo dejavnost tudi v vojni in se okrepijo z ljudmi ter ustrezno tehniko. To je pa že specialna organiziranost za gasilsko področje znotraj CZ ali splošnih enot CZ. Pri kadrovskih zadevah je potrebno upoštevati strokovnost, pri padnost itd. z razporejanjem ljudi v gasilske ali splošne enote CZ. Na ta način bi se ognili dvotirnosti in bi v sedanjem mirnem času kadrovske okrepili gasilske organizacije. Tudi način usposabljanja bi potekal enotno in ne več za enote CZ posebej in za člane gasilskih organizacij posebej.

Požarno varnost ali bolje rečeno požarno preventivno in organizacijsko gasilskih enot za obrambo proti požarom in drugim nesrečam v miru ali vojni je mogoče načrtovati in uresničevati samo na podlagi vsestranske presoje požarne varnosti in ogroženosti. Tudi dosedanje izkušnje (v miru in vojni) kažejo, da je potrebno spremljati celotni razvoj, v

vojni pa razvoj rušilnih in zažigalnih sredstev, da bi lahko poiskali najučinkovitejša sredstva za gašenje in ustrezno tehniko za reševanje.

V preteklih vojnah so v mnogih deželah skrbeli tudi za požarno varnost. Na varstvo pred požari so se najučinkoviteje pripravili tam, kjer so pri pripravah upoštevali novosti.

V zadnji svetovni vojni so bile eden od pomembnih vzrokov za nespeh v boju proti požarom napačne priprave in zelo slabo predvidevanje razmer, v katerih bo predvidoma potekala nova vojna. Premalo so upoštevali razvoj in uporabo napadalnih ter zažigalnih sredstev. Zato se morajo gasilci stalno usposabljevati. V našem primeru gre tudi za pomembno izdelavo načrtov požarne ogroženosti ter sestavnega dela splošno varnostnih ocen v KS, OZD itd. tudi za področje požarnega varstva. V vojni so prav gotovo najnevarnejša jedrska orožja in zažigalna sredstva. Požar, ki ga tako orožje povzroči, je obsežen in hitro prerašča v stihijo. Zato pri nas upravičeno namenimo veliko skrb samozaščitnim pripravam delovnih ljudi in občanov in še posebej gasilskih in splošnih enot CZ. Po nekaterih virih iz druge svetovne vojne so bile zažigalne bombe 4,8 krat učinkovitejše od enako težkih rušilnih bomb na stanovanjskih površinah ter manjših industrijskih in trgovskih območjih. Lahko vnetljive bombe zajamejo v začetku nekaj kvadratnih metrov, večje fosforne bombe zajamejo površino od 10 do 100 kvadratnih metrov, napalm-ska bomba pa površino več kot 1000 kvadratnih metrov. Ker je območje delovanja majhno, se učinek doseže z veliko gostoto odvrženih bomb. Da bi bil učinek čimvečji, izdelujejo kombinirane letalske bombe za rušenje in za zažiganje. Posebna zažigalna sredstva so namenjena tudi za diverzantske akcije itd.

Na nastanek in razvoj požara v objektih vpliva sama vnetljivost objekta, možnost za širjenje in izbruh požara, gostota objektov, dostop do objektov, višina objektov, meteorološki pogoji itd.

Posamezni strokovnjaki trdijo, da bi morale biti zaradi možnosti velikih požarov stavbe v strnjem naselju, še zlasti visoke stavbe, oddaljene med seboj od 100 do 150 metrov. Te razdalje predstavljajo požarne ovire (zamislimo si gostoto stanovanjskih stavb pri nas).

Navedeno se nanaša le na klasična zažigalna sredstva, manj izkušnja pa je s požari, ki jih povzroči jedrsko orožje. Kajti požari, ki nastanejo po jedrski eksploziji, se v trenutku razširijo po velikih površinah, spremljata pa ga udarni val in radioaktivno sevanje. Pri jedrski eksploziji se pojavi požar zunaj in znotraj objekta zaradi toplotnega sevanja. Da bi dosegli dobro načrtovano in sistematično zaščito pred požari, je treba usmeriti posebno pozornost tja, kjer obstoja največja nevarnost, to pa so objekti in kraji z gostoto naseljenosti in tisti, v katerih so shranjene najdragocenejše gmotne dobrine, pri tem pa ne smemo zanemariti vseh drugih okolij, kjer ljudje živijo in delajo.

Ukrepe za področje požarne varnosti je potrebno sproti pripravljati, in sicer tako, da so uporabni tudi v vojni.

Zakonodaja o požarnem varstvu dokaj jasno opredeljuje naloge in ukrepe za vse dejavnike v družbi: gas. organizacije, DPS, KS, gradbeništvo, urbanizem, projektiranje, prostorsko urejanje, tehnološke procese, SIS za varstvo pred požari itd.

Tako v miru kot v vojni predstavljajo visoke stavbe in gostota zazidanih poseben problem. Pri visokih stavbah je gašenje in reševanje tako v miru kot v vojni izredno težko, če pa se stavbe porušijo, je otežkočen tudi dostop. Pomembno je tudi to, da ocenimo požarno obremenitev objektov. To je funkcija razmerja med težo vseh vnetljivih materialov, ki so na nekem požarnem območju, pomnožena s kalorično vrednostjo teh materialov glede na površino požarnega območja. Zato je potrebno ustvariti čimboljšo odpornost stavb proti ognju in vgrajevati materiale, ki so varni pred ognjem oziroma so negorljivi.

V načrtih za ureditev področja požarne varnosti je potrebno določiti zlasti tole:

- vse vodne vire (hidranti, rezervoarji, črpalne postaje itd.), ki sicer oskrbujejo stanovanjske in druge objekte z zadostnimi količinami vode,
- primerno oddaljenost med objekti, predvidenimi za stanovanjske in javne namene, in objekti za industrijske namene,
- prostore za gasilske objekte, namenjene za požarno varnost,
- načrt poti, po katerih je mogoče spraviti gasilsko tehniko do objektov, ki jih je zajel požar ter rešiti ljudi in premoženje,
- rezervni viri vode (bazeni in podobno), dostope do potokov in rek

ter druga vprašanja, pomembna za zaščito pred požari v miru in vojni.

Omenil sem že, da je način gradnje pomembna sestavina v primeru gašenja in reševanja še zlasti v času vojnega razdejavanja. Zato je izrednega pomena tudi sama gostota zazidanih. To pomeni, da odstotek zazidanih (razmerje med površino pod stavbami in opazovano površino) na večjih površinah ne bi smel preseči 20 odstotkov oziroma 30 odstotkov v krajevnih razmerah (večje površine približno 50 ha in več).

Glede širjenja požarov z ozirom na gostoto na nekaj podatkov:

- do 5 odstotkov: požar se ponavlja ne širi z enega objekta na drugega,
- od 6 do 20 odstotkov: majhna možnost širjenja požara z objekta na objekt,
- nad 20 oziroma 30 odstotkov v krajevnih razmerah: požar se hitro širi z objekta na objekt, kar je pogojeno tudi z vgrajenim materialom (gorljiv — negorljiv itd.) in velikostjo celotne površine.

Naj navedem podatek z Japonske, kjer so ugotovili, da je požar, ki je nastal zaradi eksplozije atomske bombe z močjo 20 KT, povzročil tako škodo:

- na območjih z gostoto zazidanih 5 do 25 odstotkov je požar zajel 16 odstotkov objektov,
- na območjih z gostoto zazidanih od 25 do 40 odstotkov je požar zajel 65 odstotkov objektov in
- na območjih z gostoto zazidanih 40 do 59 odstotkov je požar zajel 80 odstotkov objektov.

Vendar primerjava ni mogoča, ker so stavbe na Japonskem drugače grajene, drugačna je gostota in drugačna je tehnologija gradnje.

Za dobro zaščito pred požarom je pri gradnji objektov potrebno upoštevati:

- narava materiala, ki se bo vgrajeval v objekte,
- način ogrevanja,
- razdalja med stavbami,
- dostopi do stavb z vseh strani (še zlasti do visokih stavb),
- organiziranost gasilskih enot, enot CZ in njihova učinkovitost,
- sredstva za gašenje požarov, ki so na voljo (voda, aparati in druga gasilna sredstva),
- gradnja objektov — notranja razporeditev izhodnih poti (iz negorljivih materialov),
- primerna uredenost parkirnih prostorov (ponavadi se dogaja, da parkirana vozila zaprejo vse dostope),
- širina dostopov v primeru rušenja ob elementarnih nesrečah in v

vojni itd.

Na koncu še nekaj besed o oskrbovanju z vodo za gašenje.

V vojnem času ali v primeru elementarne nesreče bodo vodovodne naprave poškodovane in bo oskrba onemogočena, zato bo potrebno iskati naravne vire — vodo iz potokov in rek. Zato je nujno načrtovati v času prostorskega planiranja tudi vse dostope do omenjenih vodnih virov (ceste, platišča ob vodi itd.). Vodni viri so izrednega pomena ne le za gašenje požarov temveč tudi za ostale potrebe v zdravstvu, R&B — dekontaminaciji, v industriji itd.

Članek je namenjen tudi vsem nosilecem prostorskega planiranja, še zlasti pri izdelavi urbanističnih načrtov, ter projektantom in gradbenikom na območju naše občine, da ocenijo, ali ni pri nas v mestnem jedru prevelika gostota objektov in kaj bi bilo v primeru naravne katastrofe (potres) ali v primeru vojne (rušenje) itd.

Gasilska dejavnost (gasilske organizacije, CZ itd.) se mora krepiti in izpopolnjevati ob vsakem času, še zlasti v miru, da bo kos svojim nalogam tudi v primeru vojne. To je edina podlaga za doseg uspehov na področju požarnega varstva. Zato naj bo gasilska organizacija (GD, poklicne enote, gasilske in splošne enote CZ) tudi glavni dejavnik požarnega varstva v primeru vojne. Zato je potrebno skrbno organizirati gasilske formacije od trojk do večjih enot na vseh področjih od stanovanjskih objektov, industrijskih objektov, naselij do manjših zaselkov. Člani teh enot naj bodo istočasno tudi obvezniki CZ kot pomembnega dela naše koncepcije SLO in DS.

Sandi Kotnik

Gorenjski muzej Kranj

V Gorenjskem muzeju v Kranju je na ogled razstava Arheološko najdišče Ajdna. V Mali galeriji je po posredovanju British Councila predstavljen ciklus grafičnih del slikarja Davida Hockneya Modra kitara.

V galeriji v Mestni hiši razstavlja svoja dela akad. slikar Janez Hafner.

V galerijskih prostorih Tavčarjeve ulice si lahko ogledate dela akad. slikark Diliste Vučević in Ružice Bebe Pavlovič.

France Voga

7

SPOMINI NA DOVJE

III. OD POMLADI DO POMLADI

Dolgo je leto in mnogo je dela, da se vse postori, kar se na kmetiji mora. Še daljša je zima, če se slabo gospodarji ali če je slaba letina. In na Dovjem se še spominjajo pripovedovanja starih ljudi, da je bila nekoč takšna lakota, da so spomladi ljudje jedli travo po Mitharjevem bregu. Mithar, dobričina, j.c., ko je za to zvedel, samo odmahnil z roko in dejal: »Bouh j'm požegnej!« Od takrat je na bregu vedno rastle trava, da jo je bilo veselje kositi.

Težko je danes razumeti vse to garanje na zemlji, ko ima vsak svojo plačo, gre v trgovino in si kruh kupi. Včasih ga je bilo treba pridelati doma in kdor ga ni pridelal dovolj ali mu je bil ržen pretrd, je hitro začel prodajati gozdove in njive in tudi streha nad glavo je bila kmalu izlicirana.

Zato je bilo treba delati, delati od zore do mraka in od pomladi do pomladi.

Pomlad

Pomladna dela so se začela takoj, ko je odlezel zadnji sneg. Pripravljale so se njive za oranje, vozil in trosil se je gnoj. Spomladi so se izpraznile vse jame za gnoj v hlevih in svinjaki. V ovčjih hlevih se je moral gnoj izkopati s krampom. Njive so se obilno gnojile, da je bilo dovolj pridelka. Na travnike so raztrosili gnoj, ki je ostal.

Potrebili so travnike ne samo okrog vasi, ampak tudi po rovtih. Kjer se je po rovtih jeseni pasla živina in je bil gnoj, so se rovti tudi gnojili. Na Zakraju, ki je zelo strm, so gnoj raznašali v škafih.

Konec aprila so začeli saditi krompir, sejali so jara žita, deteljo, lan in konopljo. Korenje so sejali še po snegu v ozimni ječmen.

Sirk — korusa se je sadil, ko je na vrhu Mežakle skopnel sneg in so ozelenele bukve — tedaj ni bilo več nevarnosti slane.

Velikokrat so preorali tudi travnike. Posejali so oves in vmes deteljo ali lucerno. Tak pridelek ovsia sicer ni bil največji, a kljub temu dobrodošel.



Košnja na Mitharjevem bregu

Plotovi

Moški so imeli spomladi veliko dela s poravilom plotov. Od pomladi do pozne jeseni so iz vasi vodili na pašo govedo in koze. Zato so morali biti travniki in njive ograjeni.

Plotovi niso bili vsi takšni kot danes. Veliko, posebno kjer je travnik ali njiva mejila na gozd in po rovtih, ki so bili tudi vsi ograjeni, jih je bilo na runče. Med dva tanjša vzporedno zabita kola se je vložil krajnik ali obsekan sušec — tanjše deblo zasušene smreke, nato se je okrog obeh kolov položil runč — iz smrekove veje narejen obroč in tako izmenoma do vrha kolov. Kakor se je plot spodaj zaradi gnitja posadal, tako se je zgoraj dodajal.

Delati runče ni bilo prijetno. Kdor se je tega lotil, je bil ves smolnat in sajast. Tanjše smrekove veje so najprej obsekali in obelili ter nato gredli nad ognjem. Primerno ogrete šibe so povili v obroč. Tak obroč ni več popustil in je bil zelo trpežen.

Plotove na runče lahko še danes vidimo v Radovni ob poti v Krmo.

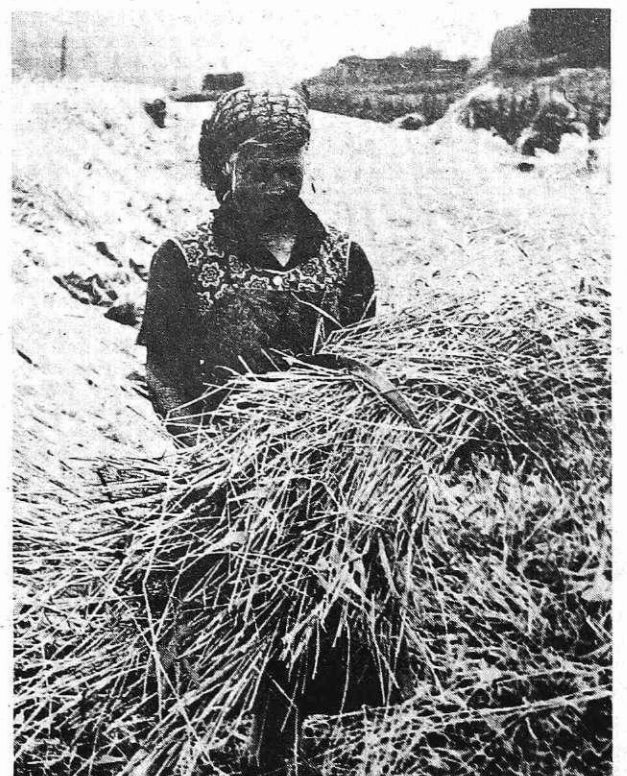
Pletev

Ko je bilo vse posejano in posajeno, se je že začelo s pletvijo. Pletlo se je vse po vrsti. Najprej ozimno žito, pozneje še jara žita, lan, konopljo, koruso in zelnik.

Plele so največ starejše ženske — dninarice, dekleta, če so bile pri hiši, in domača dekleta, čeprav mladini takšno delo ni nikoli preveč »dišalo«. Na njivo se je odšlo takoj zjutraj po zajtrku in se je delalo do mraka.

Plelo se je vse kulture po večkrat in tako se je pletev vlekla preko cele pomladi v sredino poletja. Nazadnje se je plelo strnišče po požetem ječmenu, v katerega se je vsejalo korenje. Temu korenju se pravi strniščno korenje.

Navadno so imele dninarice pri kmetih del njive posejane s svojim korenjem ali repo. Ta del njive so oplele same, njivo pa so plačale z žetvijo.



Žetev na dolgih njivah

Nadaljevanje

PIONIRSKI HOKEJSKI TURNIR V SPOMIN DUŠANA BRUNA

Člani Hokejskega kluba Jesenice so organizirali vsakoletni turnir v spomin na Dušana Bruna, dolgoletnega jeseniškega hokejista in vzgojitelja mladih. Nastopila so štiri moštva, in sicer HK Feltre iz Italije ter HK Triglav Kranj, HK Bled in HK Jesenice. Sicer maloštevilni gledalci so videli privlačni hokej mladih, ki bodo kmalu uspešno zaigrali v mladinskih in kasneje članskih vrstah. Zmagali so domačini, ki so prepričljivo dobili obe tekmi. HK Triglav so premagali z rezultatom 5:0, v finalu pa še HK Bled z rezultatom 7:1.

Za najboljšega napadalca turnirja so izbrali Boštjana Omeržela, HK Jesenice, za branilca Paola Mea Della, HK Feltre,

za vratarja Klemena Mohoriča, HK Bled, najmlajši igralec pa je bil Matjaž Novak, HK Triglav Kranj.

Najboljšim ekipam sta pokale izročila brata pokojnega Dušana Bruna, Berti in Viktor Brun, posameznikom pa je pokale izročil predsednik organizacijskega odbora turnirja Marjan Jelovčan.

Rezultati tekem: Feltre:Bled 0:6 (0:1, 0:6, 0:2), Jesenice:Triglav 5:0 (2:0, 2:0, 1:0), Feltre:Triglav 2:1 (1:0, 0:0, 1:1), Jesenice:Bled 7:1 (1:0, 3:0, 3:0).

Vrstni red: 1. HK Jesenice, 2. HK Bled, 3. HK Feltre, 4. HK Triglav.

J. R.

Preloženi patroljni tek v Zgornji Radovni bo v nedeljo

Člani Strelske družine Janez Mrak Dovič - Mojstrana so zaradi novozapadlega snega morali preložiti 13. patroljni tek v Zgornji Radovni. Pripravili ga bodo v nedeljo, 5. aprila, start pa bo ob 10. uri v Zgornji Radovni. Organizatorji vabijo, da se teka udeležijo ekipe strelskih družin, teritorialne obrambe, JLA, milice, krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij in društev ter delovnih organizacij iz jeseniške občine.

Člani bodo razdeljeni v tri kategorije, in sicer od 18 do 35 let, od 35 do 50 let in nad 50 let. Ženske bodo tekle samo v eni kategoriji.

V Zgornji Radovni je še dovolj snega in organizatorji upajo, da bo v nedeljo lepo vreme. Prijave sprejemajo še do sobote, 4. aprila, do 16. ure na naslov: Vuko Lesnjak, Ulica Alojza Rabiča 33, ☎ 89-125.

J.R.

Bravo, Grega

Ura je deset. Učenci treh razredov smo natlačeni v učilnici za zemljepis in nestrpno pričakujemo začetek slaloma. Slalomišče je megleno, zato predtekmovalec vidimo le med nekaj vrstic. Pri tekmovalcu starta, pa drugi, tretji, četrti, peti: naš Bojan Križaj. Kmalu dočakamo Grega. Odlični vmesni čas. Bravo! Grega je prvi. Zavzoni. Odpravimo se na kosi, nato pa hitro domov gledat drugi tek. Z mago gre sošolka Nina in doma se takoj zlekneva na kavč. Prižgem televizijo. Veliko sva že zamudili. Grega ravno pelje. Res imava srečo. Grega je v cilju. Čakava na skupni seštevek. Prvi je!

Veseli sva bili, ko sva bili danes zjutraj naprošeni, da opraviva z Gregom za naš novinarski krožek kratek intervju. Upali sva, da ga bova našli doma. Odprl nama je njegov prijatelj, Grega pa sva zalotili pri zajtrku. Najprej sva mu čestitali za zmago, nato pa razložili, zakaj sva prišli. Bil je pripravljen odgovorjati in stekel je prijeten pogovor.

Ko je bil star eno leto in pol, je prvič stopil na smuči. Na vprašanje, kdo ga je navdušil, je Grega odgovoril, da ga pri tistih letih pač nihče še ni mogel. Starši so ga kar sami postavili na smuči, ker so tudi sami radi smučali. Že pri sedmih letih je dobil prvo medaljo in nato so se uspehi vrstili, dokler ni leta 1980, pri sedemnajstih letih, stopil v državno A reprezentanco. Med smučarji je bil takrat najmlajši. Njegov idol je bil že od vsega začetka Ingemar Stenmark, zato se je trudil, da bi dosegel čimveč in prišel v prvo jakostno skupino. Že v osnovni šoli je zaradi treningov velikokrat manjkal. To ga je oviralo tudi v gimnaziji, ki jo je dve leti obiskoval na Jesenicah, nato pa se je vpisal na športno gimnazijo v Škofji Loki. Sedaj ob delu v Iskrji Telematiki v Kranju obiskuje višjo šolo za organizacijo dela.

Prostega časa ima zelo malo, zato posebnih hobijev nima. Včasih gre v kino, bere zanimive knjige. Je vse, kar je dobro, rad ima družbo, za druge reči pa mu manjka časa. Pozimi smuča, poleti boks in ohranjanje kondicije s kondicijskimi treningi. Za odlično formo je potrebno veliko truda in volje. Vedno, preden je startal, je imel tremo kot vsi drugi tekmovalci, vendar se je po mnogih nastopih trema razblinila in sedaj misli le še na teren. Najbolje se počuti na domačem terenu, kjer ima svoje navijače in ga vedno toplo sprejmejo. Najbolj zvesti jih spremljajo celo na tekme v tujino jim tako nudijo občutek domačnosti. Gregorjev dan se začne ob sedmih in konča ob pol enajstih. Seveda je več kot pol dneva namenjenega treningu.

Ker je Grega krajan krajevnih skupnosti, smo mu pripravili krajšo slovesnost. Pred šlo se je zbralo veliko ljudi, ki so nestrpno pričakovali zmagovalca. Pripeljal se je z majhno zamudo. Na oder smo ga pospremili z navdušenim ploskanjem, oktet pa mu je zapel dobrodošlico. Zvrstile so se čestitke, najbolj prisrčno pa mu je čestitala predsednica mladinske organizacije naše šole Nataša Drolc. Zaplesala mu je folklor, nato pa je spregovoril še sam. Povedal nam je, kako se je počutil na startu in kaj je počel med obema tekoma. Nato je še enkrat zaplesala folklorna skupina, slovesnost pa je zaključil oktet.

Vsi smo veseli zmage našega smučarja in iz srca mu želimo, da bi še velikokrat stal na stopničkah za zmagovalce.

Nina Nikolič
COŠ Gorenjskega odreda
Žirovnica

Sestanek ZVUTS

Zveza vaditeljev, učiteljev in trenerjev alpskega smučanja Slovenije — področni zbor Jesenice vabi svoje člane na sestanek 7. marca ob 18. uri v prostorih športnega društva pod Mežaklo.

Obravnavali bomo poslovanje v sezoni 1986/87, se dogovorili o posezonskem seminarju in nakupu opreme.

ZVUTS — PZ Jesenice

NAMIZNI TENIS

Nastopi jeseniških igralcev na selekcijskih turnirjih

Za republiški prvenstvi je bila na programu serija selekcijskih turnirjev tako v republiški kot v regijski ligi. Na vseh so sodelovali tudi jeseniški igralci. Na 2. republiškem selekcijskem turnirju pionirjev SRS na Jesenicah je nastopil Klemen Markež in osvojil v II. jakostni skupini 10. mesto, Grega Rožič pa v III. jakostni skupini 4. mesto.

Na enakem turnirju pionirk SRS v Ljubljani je Vanja Klemenc v I. jakostni skupini pristala na 8. mestu.

V Kranju je bil 2. regijski selekcijski turnir za pionirje in pionirke Gorenjske. Pionirji Lipicar, Stare in Fabjan so v I. jakostni skupini pristali na 10. do 12. mesto, pionirka Maja Šest je bila druga, Janja Cenček pa peta.

V Križah je bil 2. selekcijski turnir mladincev Gorenjske. Zmagal je Ferbežar pred Šmitranom in Pemom, vsi z Jesenic, na Jesenicah pa je bila na enakem turnirju mladink Gorenjske Markeževa druga, Samarjeva pa četrta, obe z Jesenic.

/S/

TEKMOVANJE NAJMLAJŠIH V VELESLOMOMU

V sredo, 25. marca, so na smučišču v Kranjski gori v lepem vremenu uspešno organizirali smučarsko tekmovanje najmlajših Kranjskogorčanov. Tekmovanja v veleslalomu se je udeležilo 55 deklic in dekčkov, ki obiskujejo otroški vrtec v Kranjski gori. Mlade tekmovalke in tekmovalci so bili razdeljeni v dve starostni skupini. V skupini od 4. do 5. let starosti je nastopilo 13 deklic in dekčkov. Pri deklicah je zmagala Romana Jovanovič,

druga je bila Marija Krevzel, tretja pa Andreja Volc, pri dekčkih je zmagal Nejc Dulmin, drugi je bil Armin Čunjalo in tretji Uroš Debevc. V skupini od 5. do 7. let starosti je nastopilo 42 deklic in dekčkov. Pri deklicah je bila prva Mateja Cuznar, drugo mesto si je prislužila Katarina Straus, na tretje mesto pa se je uvrstila Kristina Košir. Pri dekčkih je bil prvi Andrej Bernik, drugi Matija Macun in tretji Aleš Žnidarčič.

Nagrade za mlade tekmovalce so prispevali: zasebnik Tomaž Bernik, delavke prodajalne Feromoto—Kolesar Kranjska gora, delavke prodajalne obutve Alpina, delavke prodajalne Zaria Kranjska gora, Turistično društvo Kranjska gora, Emona Market Kranjska gora, Ljubljanska banka—Temeljna banka Gorenjske ter kranjskogorski hoteli Slavec, Larix in Kompas.

A. Kerštan

Turnir v malem nogometu

V organizaciji NK Zadruga s Koroške Bele je bil v soboto, 28. marca, v telovadnici CSUI Jesenice organiziran turnir v malem nogometu. Udeležilo se ga je 14 ekip. Pokrovitelj turnirja je bilo gostišče »Zadruga« na Koroški Beli ter KS Edi Giorgioni Javornik—Koroška Bela. Po dobrih in razburljivih tekmah so bili doseženi naslednji rezultati:

Četrtfinale:
Borovlje:Zadruga I 1:0
Ko je sledeči:Smola 3:0
Knjižnica:Zadruga II 2:0
Zaštreka prosta

Polfinale:
Zaštreka:Borovlje 8:7
Ko je sledeči:Knjižnica4:0
Tekma za 3. mesto: Borovlje:Knjižnica 4:0
Tekma za 1. mesto: Zaštreka:Ko je sledeči 5:4

NK Zadruga se zahvaljuje CSUI Jesenice za odstop telovadnice ter sodniku Milanu Lasniku za korektno sojenje na turnirju.

NK Zadruga

Železarna ekipni zmagovalac občinskega sindikalnega prvenstva v sankanju

Člani sveta za šport in rekreacijo pri občinskem svetu zveze sindikatov Jesenice so na progi pri Savskih jamah organizirali četrto občinsko sindikalno prvenstvo v sankanju. Zaradi slabega vremena je bila udeležba tokrat skromnejša, člani Sankaskega kluba Jesenice pa so se kljub temu potrudili in dobro izvedli tekmovanje.

REZULTATI:
Ženske nad 35 let: 1. Darinka Cesar (Kovin Jesenice), 2. Darinka Lahajnar (Jeklarna — Železarna Jesenice), 3. Francka Marinkovski (Železarna Jesenice).

Ženske do 35 let: 1. Irena Smolej (Jeklarna), 2. Metka Koblar (ETN), 3. Bojana Lavtžar (Jeklarna).

Moški nad 35 let: 1. Martin Žvab, 2. Peter Kikelj (oba Železarna), 3. Zvone Kalan (ETN).

Moški do 35 let: 1. Miha Peternel (Železarna), 2. Bojan Kokošinek (Strojne delavice — Železarna), 3. Roman Peternel (Železarna).

Ekipno: 1. Železarna, 2. Jeklarna, 3. ETN.

J.R.

TOMBOLA, TOMBOLA, TOMBOLA

HK Jesenice prireja 21. junija ob 14. uri

VELIKO HOKEJSKO TOMBOLA

Vabljeni

Lokostrelstvo

Uspešen konec FITA INDOOR tekmovanj za leto 1986/87.

Lokostrelski klub Kamnik in Lokostrelska zveza Jugoslavije sta organizirala letošnje prvenstvo Jugoslavije FITA indoor 21. in 22. marca v Kamniku. Tekmovalo se je na razdaljah 25 in 18 m v športni dvorani pri osnovni šoli F. Albrehta.

Prireditelj tekmovanja zasluži vso priznanje za odlično organizacijo tekmovanj. Saj se je na dvojni FITA indoor zvrstilo kar 160 tekmovalcev iz 25 klubov iz vse Jugoslavije. Člani LK Jesenice, ki so tekmovali v disciplini FITA, so nas prijetno presenetili z odličnimi uvrstitvami. Pionir Grega Mikelj je osvojil prvo mesto in tako postal državni pionirski prvak v instinktivnem slogu, odlično uvrstitev je še dopolnil Janez Jazbec s tretjim mestom v isti disciplini. Dobre uvrstitve sta dosegla tudi Uroš Rozman s petim mestom in Matej Zupan s sedmim.

Med člani je v prostem slogu Peter Tomazin zasedel 38. mesto.

Med članicami naš je v prostem slogu razveselila Marija Tomazin, ki je zasedla odlično drugo mesto in je za zmagovalko zaostala za tri kroge. Tomazinova je izvrstna tekmovalka in drugo mesto na državnem prvenstvu ni naključno, saj ima že več odličnih uvrstitev: državno lokostrelsko prvenstvo FITA indoor 1986 v kamniku — 4. mesto, mednarodna FITA indoor Ljubljana 1986 — 3. mesto, slovensko lokostrelsko prvenstvo FITA indoor Senčur na 18 m razdalje — 3. mesto, lokostrelska FITA indoor v Celju — 3. mesto, novoletni FITA indoor turnir v Tolmini 1986 — 1. mesto.

Delo v klubu je pravilno usmerjeno in uspehi nas ne bodo uspavali. Zavedamo se, da le trdo delo prinaša uspeh ne le posameznikom, temveč celotnemu klubu. Ravno tako upamo, da nam bo TKS Jesenice končno dodelila sredstva, da bo delo lahko potekalo bolj nemoteno.

Judo turnir

»Štafeta mladosti 87«

Na turnirju, ki je bil v soboto, 28. marca, v Kopru je nastopilo 110 tekmovalcev iz sedmih klubov: Bežigrad, Šiška, Golovec, N. Gorica, Postojna, Koper in Jesenice.

Ekipna uvrstitev: 1. Bežigrad, 2. Golovec, 3. Jesenice.

Med pionirji sta prvo mesto osvojila Sitar (35 kg) in Japelj (64 kg), drugo mesto so osvojili Matarugič (42 kg), Herman (58 kg), Krupenko (64 kg) in tretje Tomazin (53 kg).

ML mladinci: 3. mesto Ferjan (75 kg). Finalne borbe: Sitar — Maško (Ši) 10:0, Matarugič — Savič (Go) 0:5, Herman — Vabšek (Bž) 0:5, Japelj — Sekulič (Ng) 10:0, Krupenko — Humar (Ng) 0:10.

Repešaži: Tomazin — Robič (Ši) 5:0.

Mladinski odsek planinskega društva

Utrinki s tabora na Vršču

(od 24. do 31. januarja 1987)

1. dan — sobota, 24. januarja

Zjutraj me je zbudila mami. Hitro sem vstala in pojedla zajtrk. Ura je bila že toliko, da sva se z atijem odpravila na postajo. Z avtobusom smo se odpeljali do hotela Erika. S polnimi nahrbtniki smo se odpravili proti Vršču. Nahrbtniki so bili težki, pot pa zelo dolga. V koči nam je bilo kar vroče. Popili smo čaj in se odpravili v sobe. Spoznala sem nove prijatelje. Vse so bile zelo prijazne. Nato smo odšli na smučišče, kjer smo morali teptati sneg za naše smučišče. Utrujeni smo se vrnili v kočo, kjer smo začeli s pisanjem dnevnika. Sedaj lačni čakamo na večerjo!

Nina Mežek

2. dan — nedelja, 25. januar

Vstali smo ob osmi uri, vsi premrženi. Počasi smo se oblekli in pospravili postelje. Nato smo imeli zajtrk, ki je bil zelo okusen — kompot in »šmorn«. Po njem smo imeli malo smučarsko šolo. Šli smo do Titove koče, potem pa smo se po celem snegu prismočali na naše smučišče. Pred kosilom smo se še smučali, »štanfali« progo. Po kosilu smo malo počivali, spet »štanfali« progo. Dolf je imel tudi predavanje o improvizaciji nosil in transporta ponesrečenca. Podelili smo tudi rdeče in črne pike za pridnost pri dežurstvu, pospravljanju postelj ter na steno nalepili seznam.

Sašo Sotlar

3. dan — ponedeljek, 26. januar

Po večerji smo odšli v sobe, kjer smo se še kar nekaj časa zabavali. Ravno med smehom je v sobo vdrl Dolf z metersko kuharico. Njegova tarča je bil Morič. Končno smo potem zaspali. Zjutraj nas je prebudil Dolf s svojo budnico. Odšli smo na zajtrk, nato na Solno glavo. Kljub močnemu vetru smo prišli na vrh. Ko smo se vračali, je Vladu skrivnostno izginila smučka. Po kosilu smo izbrani fantje odšli ponovno na Solno glavo, da poiščemo smučko. V hudo

dem vetru in megli smo prišli na vrh. Na kraju, kjer je Vlado padel, smo se ustavili in začelo se je vztrajno iskanje.

Našli smo jo. Sreča! Ob spustu h koči nas je spet spremljala megla. V koči smo se pogreli in se lotili dnevnikov.

Grega Koblar

4. dan — torek, 27. januar

Včeraj po večerji nas je Uroš še na veliko zabaval. Vsi smo se do solz nasmejali, zaspali pa smo zelo pozno.

Po obilnem zajtrku smo odšli na Vratac, od koder smo imeli prijetno smuko. Dolf je šel zadnji, ker je za seboj puščal velike luknje. Tudi Lado je bil tarča smeha, saj nam je kar nekajkrat pokazal, kako se najhitreje pride v dolino. Po kosilu smo se na Vratac povzpeli še dvakrat. Res utrujena sem se vrnila v kočo in začela pisati dnevnik.

Maruša Urbanc

5. dan — sredo, 28. januar

Prvič smo zaspali malo bolj zgođaj, saj nas je zjutraj čakala dolga tura na Nad Šitom glavo. Po zajtrku smo se odpravili. Sprva je bila pot še kar zmerna, nato pa je prešla v hudo strmino. Povrh vsega je imel sneg še debelo skorjo. Ravno smo prečkali strmino, ko je Uroš pred mano spodrsnilo. Ampak on se je hitro ujel. Potem pa je spodrsnilo meni. Hotel sem se zaustaviti, a me je obrnilo in drsel sem z glavo navzdol. Pred sabo sem videl smrekico, ko pa sem se hotel zanjo ujeti, me je odgnalo stran in šele Grega me je ustavil. Nato se do vrha ni zgodilo nič omembe vrednega. Smuka navzdol je bila več kot prijetna, sploh v primerjavi s potjo navzgor. Po kosilu smo šli še na Vratac. Bila je odlična smuka, čeprav smo že prejšnji dan tam razrili. Potem smo skakali še na skakalnici, z mrakom pa smo šli v kočo.

Marko Šranc

6. dan — četrtek, 29. januar

Že po zajtrku smo imeli malo »stavko«, saj se nam ni dalo na Mojstrovko. Po dolgem prepričevanju Dolf nam je le uspelo. A povsem ne! Odšli smo enako kot prejšnji dan na Nad Šitom glavo. Pot se je vlekla. Ustavili smo se pod vrhom. Posedli smo in se začeli sončati. Kmalu nas je naš genialni Dolf prisilil, da smo

odšli naprej proti vrhu. A mu ta podvig ni uspel, ker so drugi smučarji prismočali z vrha. Hitro smo se odpeljali proti plazu pod Mojstrovko. Smučati je bil res pravi užitek, še večji užitek pa je bilo gledati našega mojstra na smučeh — Dolfija. Pri njem je bilo moč opaziti veliko domotožje po Naši, saj je objel kak ducat smrek. Po kosilu smo se med potikom šli »Tovor potuje«, nato pa odnili proti Slemenskim Vratcam. Gledali smo Eriko Hec oziroma Jožico Sotlar. V tem času so nekateri nasekali palice za jutrišnji smuk. Martin je naredil prog, ki je bila po mojem mnenju bolj podobna slalomu kot smuku. Končno smo se vrnili v kočo. A tudi tu nismo imeli miru, vsaj Morič ne. Ta jih je spet slišal od nekega tovariša, katerega imena ne bom izdal. Ne vem, kaj se vsi spravijo na Moriča, saj je čisto dober človek! Kot Benny Hill! Sedaj pa nestrpno čakam na pizzo, ki jo bo spekla Hojca.

Igor Zupan

7. dan — petek, 30. januar

Po odlični večerji smo se odšli loviti pred kočo po snegu. Vsi mokri in premrznjeni smo se vrnili v kočo, kjer smo igrali karte in se šli družabne igre. Nato smo šli v sobo. Sredi največje zabave nas je zalotil naš ljubljani Dolf. Prišel nas je miriti v samih spodnjih hlačah. Zjutraj nas je potem tudi on budil, vendar tokrat v popolni uniformi. Po zajtrku smo namazali smuči in šli na tekmovanje. Na startu je močno pihalo, zato nas je Dolf učil ogrevanja na smučeh. Ko smo odsmučali svoje, so vsi hoteli vedeti rezultate, vendar so bili naši vodniki zelo skrivnostni. Po kosilu smo se zunaj spet lovili do one moglosti. Sedaj čakamo na večerjo in seveda na podelitev medalj in diplom.

Drago Ariani

8. dan — sobota, 31. januar

Po večerji je bila »ful spon« dobra »žurka«. Najprej je bila razglasitev rezultatov, nato smo imeli pravo pojedino čokolade, piškotov in politanke. Dobili smo Coca 502 cole in sledil je ples. Bilo je čudovito! A ura je hitro odbila dvanajst in morali smo oditi v sobe, kjer smo se kar nekaj časa sedeli v krogu in se pogovarjali. No, razen Slavka, ki je bil zaspal in je že spal. Zbudili smo se ob pol osmih, ko nas je Dolf vrgel iz postelje. Sledilo je pakiranje, sedaj pa se bomo kmalu odpeljali v dolino.

Igor Zupan